

Salomosta Sidkiaan — Juudan kuninkaiden historia

Raamattupiirikysymyksiä Kuninkaiden kirjoista ja Aikakirjoista

34 opintojaksoa

Mailis Janatuinen

2025

Sisällys

Esipuhe

1. Salomon kruunajaiset
2. Salomo vahvistaa kuninkuutensa
3. Salomon viisaus
4. Salomon rauhanvaltakunta
5. Temppli ja palatsi
6. Salomon rukous temppelin vihkimisjuhlassa
7. Vihkimisjuhlan loppunäytös, Salomon rikkaus
8. Saban kuningatar, Salomon haaremi ja lankeemus
9. Salomon vastustajat ja hänen kuolemansa
10. Valtakunnan jakaantuminen
11. Rehabeam ja Jerobeam, jakaantuneen valtakunnan ensimmäiset kuninkaat
12. Abia ja Asa, Juudan 2. ja 3. kuningas
13. Asan usko ja epäusko
14. Josafat, Juudan 4. kuningas — osa 1
15. Josafatin usko — osa 2
16. Joram ja Ahasja, Juudan 5. ja 6. kuningas
17. Ataljan nousu ja tuho
18. Joas, Juudan 7. kuningas
19. Amasja, Juudan 8. kuningas
20. Ussia, Juudan 9. kuningas
21. Jotam ja Ahas, Juudan 10. ja 11. kuningas
22. Ahas, hyvän isän keltoton poika — osa 2
23. Hiskia, Juudan 12. kuningas — osa 1
24. Hiskia uudistaa pääsiäisen vieton — osa 2
25. Hiskian sairaus ja parantuminen — osa 3
26. Assyria hyökkää Juudaan — Hiskia, osa 4
27. Herra nöyryyttää ylpeät — Hiskia, osa 5
28. Manasse, Juudan 13. ja pahin kuningas
29. Amon ja nuori Josia, Juudan 14. ja 15. kuningas
30. Josia, Juudan paras kuningas — osa 2
31. Josian pojat Joahas ja Jojakim, 16. ja 17. kuningas
32. Jeremian arvio Josian pojista
33. Sidkia, Juudan viimeinen (19.) kuningas
34. Jeesus, Juudan 20. kuningas ja Daavidin juuriverso

Esipuhe

Moni Raamatun lukija jättää Juudan kuninkaiden historian vähälle tutkimiselle. Se on vahinko. Harvat kirjat Raamatussa ovat yhtä jännittäviä ja avaavat lukijan silmät näkemään ihmisen suunnatonta syntisyyttä ja Jumalan pohjatonta uskollisuutta yhtä selvästi kuin Kuninkaiden kirjat ja Aikakirjat. Voimme seurata, miten Jumala toteuttaa suurta suunnitelmaansa askel askeleelta ihmisten pahuudesta huolimatta. Tässä oppaassa käsitellään vain Juudan kuninkaita, poikkeuksena pohjoisvaltio Israelin ensimmäinen hallitsija Jerobeam. Löydämme heidän joukostaan sekä sankareita että pelkureita. Synnittämiä löytyy vain yksi, hän, joka kruunattiin piikkikruunulla.

Tämän raamattupiirisarjan voi kuunnella audiona Patmos Plus -sivuilta (hakusanalla Salomo), ja se julkaistaan (myös audiona) YouTubea vuonna 2026, jos Herra suo.

Espoossa kesällä 2025

Mailis Janatuinen

1. SALOMON KRUUNAJAISET (1. Kun. 1)

Aluksi: Herra oli määrännyt Salomon kruununperijäksi jo ennen hänen syntymäänsä ja ilmoittanut asian hänen isälleen (1. Aik. 28:5). Asia oli ollut koko ajan myös Batseban ja Natanin tiedossa. Lopulta Daavid oli paljastanut seuraajansa ja temppelin rakentajan nimen koko kansalle (1. Aik. 29:1, 19). Kun Salomo nousi valtaistuimelle, hän oli vasta 18-vuotias.

Alustavat kysymykset: Vetäjä lukee 2. Sam. 12:24–25. Salomo oli syntynyt Daavidin 16. poikana skandaalinkäryisestä suhteesta. Batseban edellinen lapsi oli kuollut vauvaiässä. Natan oli kuninkaan uskottu profeetta.

- Miettikää, millainen oli Salomon lapsuus perheessä, jossa hänellä oli 15 isoveljeä, kolme pikkuveljeä ja kymmenkunta äitipuolta? Mistä hän jäi paitsi tuollaisessa perheessä?
- Mitä Herra tahtoi sanoa antaessaan Salomolle juuri nuo kaksi nimeä: Salomo (rauhan mies) ja Jedidja (Herran suosikki)?
- Miten Natan vaikutti ehkä Salomon kasvatukseen?
- Salomon historiasta käy ilmi, että hän, toisin kuin isänsä, ei ollut lainkaan kiinnostunut armeijan asioista, vaan mieluummin rakentamisesta. Mistä luulette sen johtuneen?

Jakeet 1–4. Daavid oli tässä vaiheessa noin 70-vuotias.

- Abisag oli Sunemista kotoisin. Koska Laulujen laulu kertoo ”sunemittaresta”, jotkut kommentaarit olettavat Abisagin olleen Salomon nuoruuden rakastettu. Mitä te tästä olettamuksesta ajattelette?

Jakeet 5–8. Daavidin vanhin poika, Adonia, oli iältään noin 35-vuotias. Joab ja Benaja olivat molemmat korkeita armeijan upseereita. Abjatar ja Sadok olivat ylipappeja.

- Mitä vapaa kasvatusta oli Adoniale tehnyt? (Mitä se oli tehnyt hänen uskonelämälleen?)
- Mitä vapaa kasvatusta tekee meidän nuorisollemme?
- Joab oli toiminut Daavidin armeijan komentajana 40 vuotta. Ylipappi Abjatar / Ebjatar oli toiminut Daavidin ylipappina 45 vuotta. Mikä sai nämä kaksi uskollista miestä liittymään nyt Adonian kannattajiin Daavidin selän takana?

Jakeet 9–10. Vanha käännös ei puhu uhr juhlasta, vaan vain syömingeistä ja juomingeista. Kaikki tiesivät, että Daavid oli määrännyt seuraajakseen Salomon.

- Miten Adonia rohkeni ryhtyä järjestämään näitä kruunajaisia isänsä vielä eläessä?
- Mitä Adonian aikeista osoittaa se, että hän oli kutsunut juhliinsa muut prinssit paitsi ei Salomoa?
- Mitä nuori Salomo itse ehkä ajatteli kuullessaan näistä juhlista?

Jakeet 11–14

- Miksi Natan ei marssinut suoraan sairashuoneeseen, vaan lähetti sinne edellään Batseban?
- Mitä ajattelette jakeesta 12 — oliko Natanin pelko tosiaan aiheellinen? Perustelkaa kantanne.

Jakeet 15–21

- Millaisilta Salomon vanhempien välit vaikuttavat tässä vaiheessa?
- Mikä oli Batseban puheen pointti?
- Miten on mahdollista, ettei Daavid tiennyt Adonian vallankaappauksesta yhtään mitään?

Jakeet 22–27. Natan tiesi hyvin, että Daavid oli valalla vannomalla määrännyt Salomon seuraajakseen.

- Mikä Adonian kruunajaisista jäi puuttumaan?

Jakeet 28–31

- Mitä nämä Daavidin sanat merkitsivät Batseballe?
- Oliko Batseba mielestänne vallanhimoinen nainen? Perustelkaa kantanne.

Jakeet 32–37. Nyt käy ilmi, ettei Daavid ollutkaan mikään dementoitunut pappalainen.

- Mitkä kaikki seikat Daavidin suunnitelmassa vahvistivat Salomon asemaa kruununperillisenä?

Jakeet 38–40. Äärimmäisen harvoin Raamattu kertoo kansan riemuinneen näin valtavasti. Kreetit ja pleetit olivat Daavidin henkivartiosto, 1200 ulkomaalaista miestä.

- Mitä se osoittaa, että kansa otti 18-vuotiaan Salomon voitelun näin suurella riemulla vastaan? (Mikä oli ehkä kansan silmissä Salomon ja Adonian ero?)

Jakeet 41–49. Daavidilla ja Salomolla oli puolellaan henkivartiosto, Adonialla ja Joabilla muu armeija.

- Mitkä kaikki seikat säikähdyttivät kapinalliset niin, että koko homma kuivui kasaan?
- Miksi Joab ei ryhtynyt taistelemaan Adonian puolesta?

Jakeet 40–53 Alttarin neljässä kulmassa oli sarven näköiset korokkeet. Niihin sai tarttua ihminen, jota verikostaja uhkasi ennen oikeudenkäyntiä, paitsi jos hän oli syyllistynyt murhaan (2. Moos. 21:14).

- Mitä tällainen käytös osoittaa Adoniasta?
- Miten hyvin teini-ikäinen kuningas selvitteli mielestänne hallituskautensa ensimmäisen kriisin?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Salomon nimi, ”rauha”, on ennustus hänen pojastaan Jeesuksesta, josta tuli Rauhan Ruhtinas (Jes. 9:5). Rauhasta Jumalan kanssa piti Jeesuksen kuitenkin maksaa kallis hinta. Paavali kirjoittaa: ”Jumala näki hyväksi ... vahvistaa hänen ristinsä verellä rauhan.” (Kol. 1:19–20).

2. SALOMO VAHVISTAA KUNINKUUTENSA (1. Kun. 2)

Aluksi: Salomo oli tässä vaiheessa 18–19-vuotias. Ennen kuolemaansa Daavid nautti hänet poliittiseen avioliittoon Ammonin prinsessa Naaman, siis pakanan, kanssa. Salomo tuli isäksi jo 19-vuotiaana (1. Kun. 14:21). Ennen kuolemaansa Daavid rohkaisi Salomoa ja antoi hänelle viimeiset ohjeet.

Jakeet 1–4

- Mitä tarkoittaa Daavidin kehoitus pojalleen: ”Ole mies!”
- Miksi on tärkeää, että ihminen hyvästelee läheisensä ennen kuolemaansa?
- Mikä oli se viesti, jonka Daavid tahtoi saada pojalleen sanotuksi jakeessa 3?
- Mitä viesti Salomolle sisältyi hänen isänsä sanoihin jakeessa 4?

Jakeet 5–9

- Miksi Daavid muisteli juuri näitä kolmea miestä ennen kuolemaansa: Joabia, joka oli hänen sisarenpoikansa ja armeijan komentaja, Barsillaita, joka oli auttanut häntä ja hänen perhettään heidän pakomatallaan ja Simeitä, Saul-vainaan sukulaista, joka oli kiroillut häntä pakomatalla?
- Mitä viimeiset sanat yleensä osoittavat ihmisestä, ja mitä ne osoittivat Daavidista?
- Daavid oli nyt jättämässä valtakuntansa parikymppisen poikansa käsiin. Mikä muu hänen motiivinsa saattoi olla, paitsi kosto, hänen puhuessaan Joabin ja Simein rankaisemisesta?

Jakeet 10–12 luetaan, mutta ei niistä ei keskustella.

Jakeet 13–18. Sunemilaista Abisagia pidettiin Daavidin viimeisenä vaimona, vaikkei heillä seksisuhdetta ollutkaan. Mahdollisesti Abisag oli Laulujen laulun sunemitar, johon nuori Salomo oli rakastunut. Mooseksen laki kieltää isän vaimon naimisen (3. Moos. 18:7–8), mutta maallisissa piireissä tällaista naimakauppaa pidettiin meriittinä uudelle kuninkaalle.

- Miksi Adonia esitti pyyntönsä Batseballa eikä Daavidille?
- Mitä kaikkea sisältyy Adonian sanoihin jakeessa 15?
- Millaisia motiiveja Batseballa saattoi olla hänen suostuessaan välittäjäksi?

Jakeet 19–25. Kapina Herran voitelemaa kuningasta vastaan oli kapina Herraa itseään vastaan.

- Millä kaikilla tavoilla Salomo osoitti kunnioitusta äitiään kohtaan, jae 19?
- Mitä ajattelette tavasta, jolla Batseba esitti asiansa?
- Mistä Salomon asenteen äkillinen muutos jakeessa 22 on mielestänne osoituksena?
- Miten Salomo tuli siihen johtopäätökseen, että Adonia hautoi vallankumousta?
- Oliko Adonian kuolematuomio jakeissa 23–24 mielestänne oikeutettu Mooseksen lain perusteella? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 26–27. Salomo päätteli, ettei Adonia toiminut yksin, vaan salaliitossa olivat mukana myös ylimmäinen pappi ja armeijan komentaja. Ylipapillisia sukuja oli kaksi, toinen Abjatarin, toinen Sadokin suku. Abjatar oli toiminut Daavidin pappina 45 vuotta.

- Mikä sai Abjatarin pitämään Adonia parempana kuningasehdokkaana kuin Salomoa?
- Daavid ei ollut puhunut mitään Abjatarin rankaisemisesta. Mitä ajattelette tuomiosta, jonka Salomo vanhalle papille langetti?

Jakeet 28–35. Joab oli surmannut kaksi sotapäällikköä rauhan aikana ja oli siis verivelan alainen. Altтарin sarvet suojasivat ihmistä, joka oli tappanut jonkun vahingossa, mutta eivät sitä, joka oli murhannut toisen tahallaan. (2. Moos. 21:12–14.) Vain uudessa käännöksessä Joab sanoo: ”Pakenin Herran luo” (29).

- Mitä nämä jakeet kertovat Joabista? (Mistä huomaamme, että Joabilla oli paha omatunto?)
- Joab oli Salomon serkku. Miksi suvun mielipide ei vaikuttanut Salomon päätöksiin, vaikka se oli vaikuttanut hänen isänsä päätöksiin?

Jakeet 36–38. Kuninkaan kiroajalle Mooseksen laki tosiaan langettaa kuolemantuomion.

- Miksi Salomo ei ollut tapattanut Simeitä heti, vaikka se oli ollut hänen isänsä viimeinen toivomus?
- Miksi Salomo määräsi Simein pysymään Jerusalemissa, miksei oman heimonsa Benjaminin alueella?

Jakeet 39–46. Mahdollisesti orjia ei palautettu muille kuin omistajalleen.

- Mitä jakeet 39–40 Simeistä osoittavat?
- Oliko Salomon tuomio mielestänne oikeudenmukainen? Perustelkaa kantanne.

Kokoavat kysymykset

- Kuvitelkaa, että Salomo olisi tapattanut nämä kolme miestä Daavidin kuoltua, heti isänsä viimeiset sanat kuultuaan? Millaisen kuvan hän olisi siinä tapauksessa antanut itsestään?
- Daavid oli pitänyt poikaansa viisaana miehenä (9). Miten tämän viisaus tulee näkyviin tässä luvussa?
- Mitä kansa tajusi nuoresta kuninkaastaan kuultuaan näistä kolmesta tapauksesta?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Kuolemanrangaistus ei tarkoittanut kadotustuomiota. Jos Joab ja Simei turvautuivat uhriveren armoon, vaikka sitten viime hetkellään, he pääsivät perille. Kantoihan Jeesus, Salomon poika, heidänkin syntinsä ruumiissaan ristinpuulle.

3. SALOMON VIISAUS (1. Kun. 3, 5:9–14, Ps. 72)

Aluksi: Herra oli sanonut Moosekselle, että luvatussa maassa saisi olla vain yksi palvontapaikka. Sen jälkeen, kun Siilon pyhäkkö oli hävitetty Samuelin aikaan, ei tätä sääntöä ollut voitu noudattaa. Nyt virallisia palvontapaikkoja oli kaksi: linnan pihalla seisova telttä, jossa säilytettiin liiton arkkua, ja Mooseksen telttapyhäkkö Gibeonin kukkulalla, 10 km Jerusalemistä koilliseen. Kansa saattoi kuitenkin rukoilla Herraa myös muilla kukkuloilla ympäri maata.

Jakeet 2–4. (Jae 1 käsitellään viimeiseksi.) Polttouhri oli tärkein uhri, joka toi sovituksen (sovinnon) pyhän Jumalan ja syntisen ihmisen välille.

- Miksi Herra oli alun perin tahtonut kansansa palvovan itseään vain yhdessä paikassa?
- Mitä kaikkea jae 3 kertoo nuoresta Salomosta?
- Mitä Salomo tahtoi saavuttaa uhraamalla Herralle tuhat polttouhria heti uransa aluksi?

Jakeet 5–9. Salomo jäi Gibeonin kukkulalle yöksi ja näki siellä unen.

- Miettikää, miksi Herra tahtoi esittää nuorelle kuninkaalle tuollaisen tarjouksen hänen uransa alussa?
- Mitä Salomosta osoittaa se tapa, jolla hän luonnehtii itseään jakeessa 7?
- Jae 9. Millä perusteella Salomo ratkaisi sen, mitä hän päätti Herralta pyytää?

Jakeet 10–14

- Mitä Herra ymmärsi Salomon sydämen tilasta tämän pyynnön perusteella?
- Kuvaile, millainen on teidän mielestänne viisas ja ymmärtäväinen sydän.
- Miksi Herra lupasi Salomolle myös rikkautta ja kunniaa kaupan päällisiksi?

Jae 15. Tämä uhrijuhla tapahtui linnan pihalla seisovan uhrialttarin luona.

- Miksi Salomo tahtoi järjestää toisen uhrijuhlan omalle perheelleen ja hovilleen? Psalmi 72:1–7. Salomo kuvaa tässä kuningasta, joka on myös oikeudenmukainen tuomari.
- Mitä tapahtuu maassa, jonka hallitsija ajattelee ensiksi omaansa ja sukunsa parasta?
- Millaiseksi kuninkaaksi Salomo toivoo tulevansa?

Psalmi 72:11–14

- Miksi juuri köyhien ja turvattomien puolustaminen on hallitsijan tärkeimpiä tehtäviä?
- Miten kristinusko on vaikuttanut maailman köyhien tilanteeseen?
- Mitkä kohdat lukemissamme jakeissa (1–7 ja 11–14) voidaan soveltaa Jeesukseen?

1. Kun. 3:16–20. Prostituutio oli kielletty Mooseksen laissa.

- Millaisia vaikeuksia nuo kaksi prostituutioita olivat joutuneet elämässään kohtaamaan?
- Mitä ajattelette siitä, että jotkut aikamme prostituoidut sanovat olevansa ylpeitä ammatistaan?
- Miksi tekstimme naiset olivat lyöttäytyneet yhteen?
- Mitä se osoittaa oikeuslaitoksesta, että ilotytöt saivat tulla asioineen kuninkaan eteen?
- Miksi tätä asiaa ei ollut pystytty ratkaisemaan alemmissa oikeusistuimissa?

Jakeet 21–25

- Miksi molemmat naiset halusivat kiihkeästi saada itselleen eloon jääneen poikavauvan, myös se nainen, jonka lapsi tuo vauva ei ollut?
- Mitä luulette: tiesikö Salomo, miten hänen kokeensa päättyisi? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 26–28

- Mikä Salomon testissä oli erityisen nerokasta? (Olisiko tämä asia voitu ratkaista muuten?)
- Miksi juuri tämä tuomio vaikutti ratkaisevasti Salomon maineeseen?

1. Kun. 5:9–14. Sananlaskuissaan Salomo sanoo usein, että Herran pelko on viisauden alku (9:10).

- Mitä Salomo tarkoitti sanoessaan, että Herran pelko on viisauden alku?
- Mitä hyötyä Salomolle oli viisaudesta a) sisäpolitiikassa, b) ulkopolitiikassa, c) arkielämässä?
- Miksi Salomon viisaus kiinnosti naapurimaiden kuninkaita niin paljon, että he tulivat matkojen päästä sitä kuulemaan?

Jae 3:1. Salomon ensimmäisestä vaimosta, ammonilaisesta Naamasta, on yksi ainoa merkintä Raamatussa: 1. Kun. 14:21. Hänet oli naitettu Salomolle tämän ollessa 18-vuotias.

- Faraot eivät yleensä antaneet tyttäriään ulkomaiden hoveihin. Mitä se osoittaa Salomosta, että hänen osakseen oli langennut tällainen kunnia?
- Mitä luulette: ottiko faraon tytär mukaansa epäjumalankuvansa? Mitä siitä seurasi?
- Mitä luulette, opetettiinkö pakanakuningattarille Israelin hovissa Israelin uskontoa? Olivatko he esimerkiksi mukana jakeen 15 uhrijuhlassa? Jos olivat, mitä he siitä ymmärsivät?
- Miksi viisas Salomo ei tajunnut yksiavioisen avioliiton etuja moniavioisuuteen nähden?
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: Sana ”viisaus” liittyy Raamatussa ennen kaikkea kuningas Salomon — ja Jeesuksen — historiaan. Muiden Israelin kuninkaiden kohdalla ei viisautta mainita lainkaan. Jeesuksesta Paavali kirjoittaa: *”Toivon, että [kristityt] ... tulisivat tuntemaan Jumalan salaisuuden, Kristuksen, jossa kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkettyinä.”* (Kol. 2:2–3.) Jeesuksen viisautta eivät himot himmentäneet, toisin kuin Salomon ja meidän muiden kohdalla usein tapahtuu.

4. SALOMON RAUHANVALTAKUNTA (1. Kun. 4–5)

Aluksi: Daavid oli turvannut sodillaan maan rajat ja tehnyt naapurivaltioista veronmaksajia. Hänen hallintonsa oli ollut kevytrakenteista ja hovinsa vaatimaton. Daavidin virkamiesten lista oli alkanut sotaväen päälliköillä ja hänen urhojensa nimiluetteloita löytyy Raamatusta useampi. Salomon listalla mainitaan ainoastaan sotaväen päällikkö Benaja, ja hänetkin vain kahdesti. Kirjurit kirjoittivat muistiin hallitusajan tapahtumia; heitä Daavidilla oli ollut yksi, mutta Salomolla oli kaksi.

Jakeet 4:1–6

- Kun katsotte tätä listaa, mihin huomaatte Salomon keskittyneen hallinnossaan?
- Jae 5. Mitä se osoittaa, että Salomo valitsi hallitukseensa kaksi profeetta Natanin poikaa?

Jae 4:7. Jakeissa 7–19 luetellaan Salomon maaherrojen nimet. Israel oli siihen asti ollut jakaantuneena 12 heimoon Jaakobin poikien mukaan, mutta nyt maa jaettiin uudelleen.

- Mitä hyötyä Salomolle oli siitä, että hän luopui heimoihin perustuvasta hallinnosta ja jakoi maan maakuntiin, joihin hän nimitti itse maaherrat?
- Mitä hyviä, mitä huonoja puolia sisältyi systeemiin, jossa yhden maakunnan piti elättää hovia joka vuosi yhden kuukauden ajan?

Jakeet 4:20–5:5 ja 7. Oma viiniköynnös ja viikunapuu omalla pihalla olivat jokaisen israelilaisen unelma, ja ne tulivat symbolisoimaan Messiaan rauhanvaltakuntaa (jae 5; Miika 4:4). Mainittakoon vertailun vuoksi, että Persian hovissa ruokaili 500-luvulla päivittäin 5000 ihmistä.

- Mitä jakeet 4:20 ja 5:5 kertovat tavallisen kansan tilanteesta Salomon aikana? (Mikä sai elintason kohoamaan tuolla tavalla? Miksi Israelissa ei ollut köyhiä tuohon aikaan?)
- Millä tavalla Salomon valtakunta on Jeesuksen valtakunnan ennakkokuva?
- Ks. kartalta jakeiden 1 ja 4 määrittelemä alue. Montako km se oli pohjoisesta etelään?
- Salomon hovi kulutti yhtenä päivänä 30 + 60 kor-mittaa (aasinkuormaa) jauhoja. Jos yksi kor-mitta = 220 l, 90 kor-mittaa = 20000 l. Montako kiloa siitä tulee, kun kun yksi jauholitra painaa 650 gr.? Paljonko tuollainen määrä vehnäjauhoja maksaisi meidän valuuttassamme, jos kilohinta olisi 2 EUR?
- Hovi kulutti yhdessä päivässä 30 nautaa ja 100 lammasta. Jos yhdestä naudasta saatiin ruokaa 200 hengelle ja lampaasta 30:lle, montako henkeä söi Salomon ruokapöydässä?
- Montako tonnia jauhoja ja montako nautaa & lammasta piti yhden maaherran toimittaa kerran vuodessa Salomon hoviin?
- Miten kansa voi olla tyytyväistä, jos sen oli maksettava veroina koko tuo ruokamäärä?

Jakeet 5:6 ja 8. Daavidin armeijassa oli satsattu jalkaväkeä, mutta Salomon armeija perustui hevosiin ja sotavaunuihin. Salomo soti elämänsä aikana vain yhden pienen kahakan (2. Aik. 8:3).

- Mitä olisi tapahtunut, jollei Salomo olisi ylläpitänyt armeijaa ollenkaan?
- Mitä luulette: voiko jokin maa meidän aikanamme säilyä itsenäisenä ilman armeijaa?
- Mitä siihen tarvitaan, että Suomi voisi säilyttää itsenäisyytensä tulevaisuudessa?
- Miksi Salomo ei katsonut tarvitsevänsä jalkaväkeä armeijassaan?
- Myöhemmin meille kerrotaan, että hevoset maksoivat 150 sekeliä eli 1,6 kg hopeaa kappale. Paljonko hopeaa Salomo siis joutui maksamaan hevosistaan?
- Myöhemmin kerrotaan, että Salomo hankki 1400 sotavaunua, jotka maksoivat 6,6 kg hopeaa kappale (10:26–29). Paljonko hopeaa Salomo siis joutui niistä maksamaan?

Jakeet 5:15–20. Rauhanvaltakunnassa riitti resursseja myös temppelin rakentamiseen. Daavid oli jo koonnut materiaalia, mutta Salomo kokosi sitä vielä lisää 3–4 vuotta.

- Millaisen kuvan tämä kirjeenvaihto antaa noista kahdesta kuninkaasta?
- Miksi Salomolle ei kelvannut kotimainen materiaali?

Jakeet 5:21–26. Libanonin setrit voivat kasvaa 30 m korkeiksi ja elää 3000 vuotta vanhoiksi. Ks. karttaa. Reitti Libanonin vuorilta Välimerelle ja merta pitkin Akkon satamaan ja sieltä Jerusalemiin oli runsaat 200 km. (Pelkkä merimatka oli 150 km.)

- Kuvitelkaa valtaviin puiden kaatoa ja kuljetusta alas Libanonin rinteiltä, tukkilauttojen uittoa Välimerellä ja lopuksi tukkien rakentamista rannikolta ylös Jerusalemiin. Millaisia vaikeuksia tähän kuljetukseen sisältyi?
- Tyros sijaitsi pienellä saarella eikä sillä ollut omaa viljelysmaata. Salomo maksoi vuosittain Hiramille palkkana 440 tonnia vehnää ja 4400 litraa oliiviöljyä. Mitä mieltä olette, kumpi tästä sopimuksesta hyötyi enemmän, Salomo vai Hiram? Perustelkaa kantanne.

Jakeet 5:27–32. Verotyöläiset olivat israelilaisia. Kivenhakkaajat ja kantajat olivat sen sijaan maahan jääneitä kanaanilaisia, jotka joutuivat tekemään pakkotyötä ruokapalkalla. Gebalilaiset viittaavat Bybloksen asukkaiksi; hekin olivat siis foinikialaisia.

- Jakeet 27–28. Mitä ajattelette siitä järjestelystä, jonka Salomo loi puunkaatoa varten?
- Israelin kalkkikivi on pehmeää, kunnes se joutuu ilman kanssa tekemisiin. Suurimmat temppeliin käytetyt kivilohkareet olivat 4–5 m pitkiä, ja ne hakattiin ja sahattiin valmiiksi jo kivilouhoksilla. Millaista tietotaitoa siihen tarvittiin, että kivet saatiin irrotetuksi kalliosta ja ”sahatuksi” sopivan kokoisiksi ja sileäpintaisiksi?
- Kuvitelkaa, miten noin suuria kivilohkareita voitiin kuljettaa ylös mäkeä Jerusalemiin?
- Verratkaa Salomo-kuningasta ja Jeesus-kuningasta toisiinsa temppelin rakentajina.

Lopuksi: Jeesuksen ruumiista tuli lopullinen temppeli tähän maailmaan. Vapahtaja rakensi sen ihan yksin. Hän ei määrännyt ketään taakankantajaksi, vaan kantoi yksin harteillaan koko maailman syntitaakan ristinpuulle. Siksi hän voi sanoa meille syntiemme taakoittamille: ”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon.” (Matt. 11:28.)

5. TEMPPELI JA PALATSI (1. Kun. 6–7)

Aluksi: Oli Salomon 4. hallitusvuosi (966 eKr.), kun temppelin rakentaminen aloitettiin. Herra itse oli osoittanut Daavidille temppelin paikan. Daavid ja Salomo olivat koonneet pyhäkkörakennusta varten valtavasti kiveä, puuta ja pronssia, kultaakin melkein 70 tonnia. Foinikialaiset auttoivat israelilaisia kaiken aikaa (5:32). Rakennukseen tuli kolme osaa: eteishalli, pyhä ja kaikkein pyhin.

Jakeet 6:1–2 ja 7. Kynärä vastaa suunnilleen puolta metriä.

- Verratkaa temppelirakennuksen kokoa suomalaisen omakotitalon kokoon. Mitä huomaatte?
- Miksi Herran kohtaamiseen tarvittiin temppeliä ja sen uhreja?
- Herra oli käkenyt israelilaisten uhrata uhreja vain yhdessä paikassa luvatussa maassa. Miksi tätä käskyä ei ollut noudatettu Siilon hävityksen jälkeen, parin kolmesadan vuoden aikana?
- Rautaisten työkalujen kalke olisi muistuttanut ihmisiä sodasta, ja siksi sitä ei saanut kuulua rakennustyömaalla. Mitä tämä kielto merkitsi rakennusprojektille?

Jakeet 6:11–13

- Miksi Herra tahtoi sanoa Salomolle juuri nämä sanat kesken temppelin rakentamisen?

Jakeet 6:14–18 ja 21. (Kullan määrä on laskettu MJ:n kirjan ”Salomo” sivun 82 alaviitteessä.)

- Miksi temppelissä ei saanut näkyä puuta eikä kiveä, vaan vain kultaa?
- Paljonko temppeliin käytetty puhdas kulta (noin 70 tonnia) maksaisi meidän päivinämme, jos gramma kultaa maksaa 64 EUR?

Jakeet 6:23–28. Kaikkein pyhin oli kuution muotoinen, ikkunaton huone, 10 x 10 x 10 m. Kerubit esiintyvät Raamatussa vain paratiisin, temppelin ja arkin yhteydessä. Kerubi vartioi paratiisin porttia, etteivät syntiset pääsisi sinne sisälle. Arkun kanteen oli valettu kaksi pientä kerubia.

- Kuvailekaa omin sanoin, miltä kaikkein pyhimmässä näytti?
- Miksi Salomo asetti lain arkun eli Herran valtaistuimen suurten kerubien siipien alle?
- Mikä merkitys on sillä tosiseikalla, että maailman lopussa taivaasta laskeutuva Uusi Jerusaleem tulee olemaan kuution muotoinen ja että sen kadut ovat puhdasta kultaa?

Jakeet 6:29–35

- Miksi seinät ja ovet olivat täynnä kerubien, palmunlehvien ja kukkien kuvia — mitä ne temppelissä julistivat? (Missä mielessä temppeli oli uusi paratiisi?)
- Miksi tavallinen kansa ei saanut nähdä temppelin loistoa sisältä päin?

Jakeet 7:13–14 Foinikian Tyros oli kuuluisa paitsi rakennustaidostaan myös pronssisepistään. Jos vertaillaan jakeen 14 käännöksiä, on vaikea sanoa, oliko Hiram in isä tyroslainen vai israelilainen.

- Miten Herra oli johdattanut Hiramia niin, että hänestä oli tullut taitava pronssisepä?
- Mitä se merkitsi tälle (ehkä puoliksi tyroslaiselle) miehelle, että hän pääsi osallistumaan Israelin Jumalan temppelin rakentamiseen?
- Miten me voisimme antaa omat kykymme seurakunnan rakentamiseen?

Jakeet 7:23–26 ja 46. Altaan halkaisija oli 5 m ja se veti sisäänsä 6000–9000 l vettä, jossa papit peseytyivät rituaalisesti. Jordanin laaksossa oli paljon savea, siksi allas valettiin siellä.

- Jos joku piiriläinen tietää jotain pronssiesineiden valmistamisesta, kertokoon siitä muille.
- Mikä teki ”meren” savimuotin muovaamisesta ja altaan valamisesta äärimmäisen vaikeaa?
- Mikä oli eri ilmansuuntiin katsovien härkien sanoma temppelivieraille?

Jakeet 6:37–38

- Millaisia nämä 7 vuotta olivat Salomon elämässä? Entä kansan elämässä?

Jakeet 7:1–2. Setripalatsi oli kivistä rakennettu ja setripuulla päällystetty. Siihen kuului pylväsali, valtaistuinsali, kuninkaan asunto ja faraon tyttären asunto (eli haaremi).

- Verratkaa temppelin ja palatsin kokoa toisiinsa. Mitä huomaatte?
- Mistä se kertoo, että palatsin rakentaminen kesti kauemmin kuin temppelin rakentaminen?
- Miksi faraon tyttäreille piti tehdä oma asuntonsa?
- Palatsin ja linnan rakentaminen kesti yhteensä 20 vuotta. Mitä kansa ehkä ajatteli palatsia rakennettaessa osalleen lankeavasta verotyöstä?

Kokoavat kysymykset

- Miksi temppelin rakentaminen on kirjoitettu näin yksityiskohtaisesti Raamattuun?
- Mikä merkitys on sillä seikalla, että temppelin esirippu repesi kahtia Jeesuksen kuollessa?
- Jeesus sanoi: ”Tässä teillä on enemmän kuin temppeli” (Matt. 12:6). Mitä hän sillä tarkoitti?
- Kymmenessä käskyssä Jumala oli määrännyt: ”Älä tee itsellesi kuvaa. Älä kumarra sitä äläkä palvo sitä.” Miksi Salomon temppelin kerubit ja härät eivät rikkoneet tätä käskyä vastaan?
- Missä näissä luvuissa on Jeesus?

Lopuksi: Jeesus sanoi kerran fariseuksille: ”Hajottakaa tämä temppeli, niin minä saan sen nousemaan kolmessa päivässä.” Silloin juutalaiset sanoivat: ”Tätä temppeliä on rakennettu 46 vuotta. Sinäkö pystyttäisit sen kolmessa päivässä?” Jeesus tarkoitti kuitenkin temppelillä omaa ruumistaan. (Joh. 2:19–20.) Jeesuksen ruumis täytti temppelin syvimmän tarkoituksen, koska siinä sovitettiin koko maailman synnit. Myös meidän syntimme.

6. SALOMON RUKOUS TEMPELIN VIHKIMISJUHLASSA (1. Kun. 8:1–53)

Aluksi: Temppleri valmistui vuonna 959 ja seisoj samassa paikassa lähes 400 vuotta. Vanhassa liitossa Herran kohtaamisen välineitä oli kolme: Jumalan sana, temppleri uhreineen ja liiton arkku eli Herran valtaistuin. Ensinn arkku oli säilytetty satoja vuosia Ilmestysmajassa, sitten yksityiskodissa ja viimeiset 40 vuotta kuninkaanlinnan pihalla teltassa. Nyt kun temppleri oli valmis, se kuljetettiin linnan pihalta juhlaulkueessa ”oikeaan kotiin” eli kaikkiin pyhimpiin.

Jakeet 1–5

- Miksi Salomo tahtoi uhrata arkkuja kuljetettaessa noin valtavan määrän uhrieläimiä?

Jakeet 6–9. Sisäkammio eli kaikkiin pyhin oli pimeä huone, 10 x 10 x 10 m. Siellä oli kaksi viisimetristä, oliivipuista kerubia ja arkku niiden siipien alla. VT:ssa sanotaan Herrasta viisi kertaa: ”hän, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat”.

- Kerubit esiintyvät Raamatussa vain paratiisin portilla ja jumalanpalveluksen yhteydessä. Mikä oli siis näiden kahden kerubin tehtävä kaikkiin pyhimmissä?
- Missä mielessä liiton arkku oli Jeesuksen ennakkokuva?

Jakeet 10–13. Herran kirkkaus oli ilmestynyt kansalle ensiksi Siinain vuorella, sitten Mooseksen rakentamassa pyhäkköteltassa, ja nyt se ilmestyi uudessa temppelissä.

- Miltä Herran kirkkaus ehkä näytti täyskultaisessa temppelissä?
- Miksi kukaan ei voinut mennä temppeliin, kun Herran kirkkaus täytti sen?
- Mitä Herran kirkkaus viestitti juhlaivieraille ja Salomolle?
- Miettikää, miksi Herra tahtoi asua pimeyden keskellä? Mitä se hänestä kertoo?
- Miksi Golgatalla piti olla pimeää Jeesuksen kuollessa?

Jakeet 14–21

- Referoikaa lyhyesti Salomon puhe kansalle.
- Mitä tarkoittaa, että temppelissä asuu ”Herran nimi”?

Jakeet 22–26

- Mistä Salomo kiittää ja ylistää Jumalaa (23–24)?
- Mitä Salomo pyytää vielä Jumalalta (25–26)?

Jakeet 27–30. Jeesus sanoi: *”Mitä ikinä te pyydätte minun nimessäni, sen minä teen.”* (Joh. 14:13)

- Miksi Jumalan kansan piti siitä lähtien rukoilla juuri temppeliin päin kääntyneenä? (Miten temppleri ja rukousten kuuleminen kuuluvat yhteen?)
- Miten rukous kasvot temppeliin päin ja rukous Jeesuksen nimeen muistuttavat toisiaan?

Jakeet 31–32

- Miksi juuri temppleri oli oikea paikka riitajuttujen ratkaisemiseksi?
- Mitä tapahtuu, jos sinua vastaan rikotaan ja sinä rukoilet apua Jeesuksen nimessä?

Jakeet 33–34

- Miten synty voi vaikuttaa sotaonneen meidänkin päivinämme?

Jakeet 35–36

- Mikä on ilmastomuutoksen tehokkainta torjuntaa näiden jakeiden mukaan?
- Suomen kirkko piti entisinä aikoina kirkoissa rukous- ja katumuspäivän nälkävuoden, sodan tai muun katastrofin uhatessa. Miettikää, miksi tämä tapa on lopetettu?

Jakeet 37–40

- Mitä luontoa ja maanviljelyä haittaavia vitsauksia maassamme on esiintynyt viime vuosina?
- Vertaa kansamme käytöstä koronapandemian aikana näihin jakeisiin. Mitä huomaat?

Jakeet 41–43. Tuohon aikaan tuli paljon ulkomaalaisia Jerusalemiin, mm. Saban kuningatar.

- Millä perusteella Jumala voi kuulla ja auttaa myös temppeliin päin rukoilevia pakanaita?

Jakeet 44–51. Luetaan, mutta ei keskustella.

Jakeet 52–53

- Miksi voimme olla tänään varmoja siitä, että Jumala on kuullut ja vastaa hätähuutoihimme, jotka huusimme Jeesuksen nimessä?

Kokoavat kysymykset

- Salomon rukouksessa esiintyvät sanat ”anna anteeksi” viisi kertaa, lähes joka pyynnön yhteydessä. Mitä tämä tosiasia opettaa meille rukouksesta?
- Mitä tempppelin vihkimisrukous osoittaa meille 30-vuotiaan Salomon teologiasta?
- Missä tässä tekstissä on Jeesus?

Lopuksi: Synti on niin paksu muuri Jumalan ja ihmisen välillä, etteivät rukoukset sitä läpäise. Tuo muuri saatiin kaadetuksi vain sillä tavalla, että uhrieläin kuoli syntisen ihmisen puolesta temppelissä. Itse asiassa temppleri ja sen uhrin viittasivat Jeesuksen täydelliseen uhriin, jonka perusteella Jumala voi tänäänkin kuunnella meidän syntisten rukouksia ja vastata niihin.

7. VIHKIMISJUHLAN LOPPUNÄYTÖS, SALOMON RIKKAUS (1. Kun. 8:54–9:28 ja 10:11–27, Saarn. 5:9–11)

Aluksi: Salomo oli temppelin valmistuessa 31-vuotias. Jumala oli luvannut Mooseksen kautta siunata kansaansa runsaasti, jos se pysyisi hänelle uskollisena. Jos kansa kuitenkin luopuisi hänestä ja hänen sanastaan, sitä kohtaisi kirous (5. Moos. 28).

Jakeet 8:54–58

- Missä asioissa näkyi Salomon mukaan se siunaus, jolla Jumala oli siunannut kansaansa?
- Jae 58. Mitä siihen tarvittaisiin, että kansa vaeltaisi Herran teitä jatkossakin?
- Miten Jumala voisi vaikuttaa kansaamme niin, niin että se tahtois vaeltaa hänen teitään?

Jakeet 59–61

- Mitä nämä jakeet osoittavat Salomon uskosta ja hänen suhteestaan Jumalan sanaan?
- Mitä pitäisi tapahtua, että näin rukoileva ihminen lankeaisi epäjumalanpalvelukseen?

Jakeet 62–66. Temppelin vihkimisjuhla pidettiin syksyn juhlaesongin yhteydessä, ja juhliminen jatkui kaksi viikkoa. Yhteysuhrin syömiseen saivat osallistua kaikki juhluvieraat.

- Miksi temppelin vihkimisjuhlassa uhrattiin noin valtavasti yhteysuhreja?
- Mitä nämä juhlat merkitsivät kansan yhtenäisyydelle ja sen suhteelle uuteen temppeliin?

Jakeet 9:1–2 ja 10

- Mitä se osoittaa Israelista, että sen kuningas voi käyttää 20 vuotta tuollaisiin rakennusprojekteihin?
- Miksi Herra tahtoi ilmestyä Salomolle uudelleen juuri temppelin valmistuttua?

Jakeet 9:2–5

- Mikä oli Herran ensimmäinen sanoma Salomolle temppelin valmistuttua?
- Daavidin nimi esiintyy kuninkaiden historiassa tavan takaa. Miksi?
- Jae 4. Millaisilla silmillä Herra katseli Daavidia, joka oli langennut suuriin synteihin?
- Miksi Herra voi katsella myös meitä samanlaisilla silmillä kuin Daavidia, lankeemuksistamme huolimatta?

Jakeet 9:6–9

- Mikä oli Herran toinen sanoma Salomolle temppelin valmistuttua?
- Miksi temppelillä ei olisi mitään virkaa, jos Herran sana hylättäisiin?
- Mitä siitä sanotte siitä, että Salomon ihana temppeli hävitettiin 375 vuotta tämän jälkeen?
- Mitä näiden jakeiden pitäisi puhua Suomen kirkolle ja Suomen kansalle?

Hypätään jakeiden 10–14 yli

Jakeet 9:15–19. Nyt Salomo rakensi Jerusalemiä, linnoitti kaupunkeja ja kokosi omaisuutta.

- Mitä se Salomosta osoittaa, että hän jatkoi rakennusprojektejaan koko loppuikänsä?
- Daavidin aikana Jerusalemi oli ollut hyvin pieni. Millo merkitsee ”pengerrystä”. Mitä hyötyä pääkaupungin laajentamisesta ja sen muurien vahvistamisesta oli Salomon valtakunnalle?
- Katsokaa kartalta näissä jakeissa mainitut kaupungit. Mitä hyötyä valtakunnalle oli näistä Salomon projekteista? Oliko niistä mahdollisesti jotain haittaakin?

Jakeet 9:26–28; 10:14–15 ja 10:21–22. Israel ei ollut mikään merikansa, mutta Foinikia oli. Hiramien miehet toivat laivanrakennustarvikkeet Libanonilta maitse Eilatiin ja rakensivat siellä laivaston.

- Mitä ajattelette jakeesta 10:21?
- Miten Salomon viisaus tuli ilmi laivastoprojektissa (9:26–28 ja 10:22)?
- Jakeet 10:14–15. Ei tiedetä missä kultamaa Ofir sijaitsi, Afrikassako vai Intiassa. 666 talenttia = noin 26 tn. Paljonko se olisi nykyään, kun yhden kultagramman hinta on 64 EUR?
- Mitä jae 10:15 kertoo Salomosta kauppaneuhena?
- Mitkä kaikki seikat vaikuttivat siihen, että Salomosta tuli äärettömän rikas mies?

Jakeet 10:18–20

- Mikä Salomon valtaistuimessa oli ainutlaatuista ja erityisen hienoa?

Jakeet 10:23–29

- Miten Salomon viisaus tulee ilmi näissä hänen toimissaan?
- Mitä mieltä olette: menikö Salomon rikastuminen överiksi? Perustelkaa kantanne.
- Verratkaa näiden kahden Daavidin pojan: Salomon ja Jeesuksen, elintasoja toisiinsa.

Saarnaaja 5:9–11. Nämä sanat Salomo kirjoitti vanhoilla päivillään.

- Mikä oli Salomon suhde rahaan hänen vanhoilla päivillään?
- Mitä ajattelette siitä, että vain viisi vuotta Salomon kuoleman jälkeen Egyptin farao ryösti kullan sekä temppelistä että kuninkaan linnasta?

Kokoavat kysymykset

- Paavali neuvoo meitä olemaan tyytyväisiä, kun meillä on ruoka ja vaatteet (1. Tim. 6:8). Miten voisimme päästä tällaiseen tyytyväisyyden tilaan?
- Miksi Jeesus joutui elämään niin köyhänä, ettei hänellä ollut sijaa, mihin päänsä kallistaisi?

Lopuksi: Jeesus ei koonnut aarteita itseään, vaan meitä varten. *”Tehän tunnette Herramme Jeesuksen Kristuksen armon: hän oli rikas mutta tuli köyhäksi teidän vuoksenne, jotta te rikastuisitte hänen köyhyydestään”* (2. Kor. 8:9). Suurin rikkaus, jonka Vapahtaja meille antoi, on hänen armonsa.

8. SABAN KUNINGATAR, SALOMON HAAREMI JA LANKEEMUS (1. Kun. 10:1–10 ja 11:1–13)

Aluksi: Muinainen Saba sijaitsi nykyisen Jemenin alueella ja sitä kutsuttiin ”Onnelliseksi Arabiaksi”. Maata voitiin viljellä, koska Dhan-ajoki oli taitavasti padottu. Sabalaiset olivat erikoistuneet hajusteiden ja mausteiden valmistukseen, ja he olivat myös pystyvää kauppaansa.

Jae 10:1. Etsikää Saba kartalta. Huomatkaa, että Sabassa oli tietenkin oma uskontonsa ja jumalansa. Jerusalemiin oli Sabasta 2200 km.

- Mikä nimenomainen asia sai Saban kuningattaren kiinnostumaan Salomosta?
- Mitä keinoja kiihkeillä totuuden etsijöillä oli saada lisää tietoa tuohon maailmanaikaan?
- Jakeesta 2 käy ilmi, että kuningatar matkusti kamelilla. Jos kameli kulkee 30 km päivässä, miten kauan matkanteko ja kesti ja mitkä olivat sen hankaluudet?
- Miten hallitsija ehkä perusteli monen kuukauden matkaansa hovilleen ja alamaisilleen?

Jakeet 10:2–3

- Miettikää, millaisia kuningatarta vaivanneet kysymykset ehkä olivat?
- Millä tavalla Salomon viisauteen vaikutti se, että hän tunsikin Kirjoitukset, myös 10 käskyä?
- Mitä ihmiselle tapahtuu, kun hän saa vastauksen perimmäisiin kysymyksiinsä?

Jakeet 10:4–5

- Mitkä asiat tekivät Saban kuningattaren erityisen syvän vaikutuksen? (Miksi juuri palvelijoiden asema Salomon hovissa kosketti hänen sydäntään?)
- Se seikka, että Saban kuningatar näki polttouhrit, osoittaa hänen päässeen käymään temppelialueella. Mikä Israelin uskossa puhutteli häntä erityisesti ja miksi?

Jakeet 10:6–8. Jae 8 puhuu RK38:n mukaan miehistä, mutta RK92:n mukaan naisista.

- Mikä ero oli Saban kuningattaren mielestä hänen oman maansa, ”Onnellisen Arabian”, onnellisuudessa ja Salomon valtakunnan onnellisuudessa?
- Jeesus moitti omaa sukupolveaan näin: *”Etelän kuningatar herää tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja langettaa sille tuomion. Hän tuli maan ääristä saakka kuulemaan Salomon viisautta, ja tässä teillä on enemmän kuin Salomo!”* (Matt. 12:42).
- Mistä Saban kuningatar tuomitsee viimeisenä päivänä Jeesuksen aikalaiset?
- Mistä Saban kuningatar tuomitsee meidän aikamme suomalaiset tuomiopäivänä?

Jae 10:9

- Mitä nämä sanat osoittavat Saban kuningattaren omasta uskosta Herraan tässä vaiheessa?

Jakeet 10:10 ja 13. 120 talenttia = 4,8 tn kultaa.

- Jos yksi gramma kultaa maksaa 64 EUR, mikä on kuningattaren lahjan arvo tällä hetkellä?
- Arvaus: mitä Salomo antoi puolestaan kuningattarelle?
- Etiopian koptikirkko pitää ensimmäistä kuningastaan Salomon ja Saban kuningattaren poikana. Raamattu sen sijaan ei hiiskahdakaan näiden kahden välisestä seksisuhteesta. Minkä kannan te tähän asiaan otatte?

Jakeet 11:1–3

- Salomo siis hallitsi 40 vuotta. Montako naista hoviin tuotiin keskimäärin joka vuosi?
- Jae 2. Mitä ajattelette siitä, että Raamattu väittää Salomon ”rakastaneen” tuhatta naista?
- Mitkä kaikki seikat tekevät naiselle äärimmäisen vaikeaksi olla onnellinen haaremissa?
- Miksi yksikään pappi tai profeetta ei lukenut Salomolle jaetta 5. Moos. 17:17, joka kieltää kuninkailtakin moniavioisuuden? Vai lukiko joku, mutta Salomo ei kuunnellut?
- Miksi vain harva pappi julistaa meidän aikanamme saarnapöytästä, mikä on Jumalan ihmiselle määräämä tapa elää seksuaalielämää?

Jakeet 11:4–8. Altarit rakennettiin Öljymäelle, jossa Jeesus myöhemmin hikoili verta. Astarte oli naisjumalatar, jota temppeliportot palvelivat. Milkom (Moolok) ja Kemos vaativat lapsiuhreja.

- Miten on mahdollista, että Salomo antoi alun perin luvan alttarien pystyttämiseen?
- Mikä sai Salomon itsensä palvomaan epäjumalia — eihän kukaan häntä siihen pakottanut?
- Millainen lankeemus Salomon sydämessä oli pitänyt tapahtua jo ennen kuin hän lankei räikeään epäjumalanpalvelukseen? (Minkä verran luulette hänen naisasioidensa vaikuttaneen tähän asiaan?)

Jakeet 11:9–13. Tämä oli Herran viimeinen puhe Salomolle.

- Mitä ajattelisitte Herrasta, jolle hän olisi vihastunut Salomoon tässä tilanteessa?
- Mitä seurauksia kuninkaan epäjumalanpalveluksesta tuli hänen kansansa elämään?
- Mitä se osoittaa Salomosta, ettei hän tehnyt parannusta kuultuaan nämä Herran sanat?

Kokoavat kysymykset

- Suomessa jotkut ajavat nyt moniavioisuuden asiaa. Millaisia seurauksia siitä meille koituisi?
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: *”Minä en uskonut puheita ennen kuin nyt tulin ja näin kaiken omin silmin. Eihän minulle ole kerrottu tästä puoliakaan. Sinulla, Jeesus, on viisautta ja kaikkea hyvää paljon enemmän kuin olin kuullut. Onnellisia ovat sinun palvelijasi, jotka jatkuvasti saavat olla luonasi ja kuunnella viisaita sanojasi!”* (1. Kun. 10:7–8.) Niin, onnellisia olemme me, jotka saamme kuunnella Jeesuksen viisautta Raamattua lukiessamme ja julistusta kuunnellessamme.

9. SALOMON VASTUSTAJAT JA HÄNEN KUOLEMANSA (1. Kun. 11:14–43)

Aluksi: Niin kauan kuin Salomo totteli Herraa, Israelin rajoilla vallitsi rauha. Mutta heti kun Jumalan vihastui kuninkaaseen tämän epäjumalanpalveluksen tähden, alkoi rauha rakoilla. Herra oli jo ilmoittanut Salomolle, että Daavidin suku menettäisi kymmenen heimoa (11:11–13). Näihin asti olivat naapurimaat pelänneet Salomon armeijaa niin paljon, etteivät olleet uskaltaneet kapinoida häntä vastaan. Nyt tilanne muuttui. Katsokaa kartalta Salomon valtakunta, jossa sijaitsivat myös tässä luvussa mainitut Edom, Soba ja Damaskos.

Jakeet 14–22. Jakeessa 25 sanotaan, että Hadad tuotti Israelille vahinkoa vuosikaudet.

- Kuvaillaa, miten edomilaisesta prinssi Hadadista tuli Salomon ensimmäinen vastustaja.
- Salomolla oli armeijassaan paitsi sotilaita myös 1400 sotavaunua ja 12000 hevosta. Miksi hän ei yrittänyt saada tätä kapinaa kukistetuksi?
- Salomo oli tässä vaiheessa vähän alle 60-vuotias. Mikä oli vienyt häneltä puhdin pois?

Jakeet 23–25. Sekä Sobassa että Damaskoksessa asui syyrialaisia eli aramilaisia. Resonista tuli ensin sissipäällikkö ja sitten Damaskoksen kuningas.

- Mitä tarkoittaa, että ”Jumala nosti” Salomolle vastustajaksi syyrialaisen Resonin?
- Missä tilanteessa Herra itse saattaa nostaa vihollisia myös Suomen kansalle?
- 2. Aik. 8:3 kertoo näin: ”*Sen jälkeen Salomo hyökkäsi Hamat-Sobaan ja valloitti sen.*” Miettikää, miksi Resonista tuli tästä tappiosta huolimatta Damaskoksen kuningas?

Jakeet 26–28. Seuraava Salomon vastustaja Jerobeamin nousi oman kansan keskuudesta.

- Mitä nämä jakeet paljastavat meille Jerobeamin lapsuudesta ja nuoruudesta?
- Mitä se Jerobeamista osoittaa, että hän pääsi suurimpien heimojen työnjohtajaksi?

Jakeet 29–31

- Mitä luulette Jerobeamin ajatelleen, kun tuntematon profeetta alkoi repiä upouutta viittaansa hänen edessään? (Miksi uuden viitan repiminen ei ehkä ollut ihan helppoa?)
- Miksi Herra antoi Jerobeamille tämän profetian vuosia ennen kuin se toteutui?

Jakeet 32–36

- Miksi Herra ei halunnut ottaa koko valtakuntaa pois Daavidin suvulta?
- Mikä oli Daavidin ja hänen poikansa Salomon suuri ero Herran silmissä?
- Millaisia johtopäätöksiä Jerobeamin olisi pitänyt tehdä Herran sanoista jakeissa 32 ja 36?

Jakeet 37–39

- Minkä lupauksen Herra tässä antaa nuorelle Jerobeamille?
- Mitä johtopäätöksiä Jerobeamin olisi pitänyt tehdä Herran sanoista jakeissa 33 ja 38?
- Mitä jae 39 tarkoittaa?

Jae 40. Nuorena Salomo oli pyytänyt Herralta viisautta, että osaisi kohdella alamaisiaan oikein. Hän myös tiesi ne seuraukset, jotka hänen isälleen oli tullut viattoman miehen tappamisesta. Sitä paitsi Herra itse oli sanonut Salomolle ottavansa häneltä pois 10 heimoa (11:11).

- Miettikää, miten Salomo oli päässyt selville, kenelle Herra aikoi antaa 10 heimoa?
- Tähän asti Salomo oli varonut tappamasta yhtään ihmistä ilman syytä. Mikä hänet oli muuttanut? (Miksi epäjumalanpalvelus tekee ihmisestä tyhmän?)
- Mitä se Salomosta osoittaa, että hän luuli voivansa tehdä tyhjäksi Jumalan suunnitelman?

Jakeet 41–43. Salomo kuoli vain 60-vuotiaana, eikä hänen kuolinsyytään kerrota.

- Mitkä seikat vaikuttivat enkä siihen, että Salomo kuoli noin nuorena?
- Miksi maailman rikkaimmasta ja viisaimmasta miehestä ei sanota samaa kuin hänen isästään: ”*Hän kuoli elämästä, rikkaudesta ja kunniaasta kyllänsä saaneena*” (1. Aik. 29:28)?
- Arvaus: mitä tapahtui tuhannelle vaimolle ja heidän eunukeilleen Salomon kuoltua?

Kokoavat kysymykset

- ”*Luopiot ja iljetysten kumartajat ... irstailijat ... (ja) epäjumalien palvelijat ... saavat tämän palkan: he joutuvat tuliseen järveen rikinkatkuisten lieskojen keskelle.*” (Ilm. 21:8). Mitä tämä jae näyttäisi sanovan Salomon iankaikkisesta kohtalosta?
- Herra oli luvannut Daavidille jo ennen Salomon syntymää: ”*Minä olen oleva hänelle isä, ja hän on oleva minulle poika, ja jos hän tekee väärin, kuritan häntä niin kuin ihmiset lapsiaan. Mutta minä pysyn uskollisena enkä hylkää häntä, niin kuin hylkäsin Saulin.*” (2. Sam. 7:13–15.) Voidaanko mielestänne näiden jakeiden perusteella toivoa, että Salomo olisi pelastunut? (Jos Salomo pelastui, mitä hänelle piti tapahtua ennen hänen kuolemaansa?)
- Mitä meidän pitää tehdä, jos huomaamme olevamme liukumassa luopion tielle?
- Missä Jeesus on tässä luvussa?

Lopuksi: Miten Salomolle siis kävi? Ehkä hän muisti ennen kuolemaansa Herran rakkauden, joka oli ympäröinyt hänet syntymästä saakka. Tai ehkä Jumalan tuomio pelotti häntä niin, että hän tunnusti syntinsä ja pyysi niitä anteeksi. Jos Salomo anoi armoa uhrialttarin ääressä, hän uskoi samalla siihen Jumalan Karitsaan, joka kantaisi kerran hänenkin syntinsä ristinpuulle.

10. VALTAKUNNAN JAKAANTUMINEN (1. Kun. 12:1–33, 2. Aik. 11:13–23)

Aluksi: Sikem, patriarkkojen kaupunki, sijaitsi Israelin keskikohdassa. Sinne heimot nyt kokoontuivat julistamaan Salomon vanhinta poikaa kuninkaakseen. Mahdollisesti Rehabeam (41 v) oli voideltu jo Jerusalemissa, ja nyt häneltä puuttui vain 10 heimon siunaus. Kansa toivoi muutosta, sillä hovin — mukaan lukien tuhannen vaimon ja heidän eunukkiensa — ylläpito ja kuninkaan rakennusprojektit olivat vaatineet sekä raskaita veroja että paljon taksvärkkipäiviä.

Jakeet 1. Kun. 12:1–5

- Miksi kansa ei ollut esittänyt tätä pyyntöä Salomolle jo ajat sitten?
- Milloin voidaan sanoa, että verot ovat jossain maassa liian korkeat?
- Mitä se osoittaa, että Rehabeam tarvitsi miettimisaikaa?

Jakeet 6–7

- Mikä viisaus sisältyi vanhimpien neuvoon?
- Verratkaa toisiinsa palvelevaa johtajuutta ja pakottavaa johtajuutta.

Jakeet 12:8–11. Nämä miehet olivat siis nelikymppisiä, kuninkaan ikätovereita.

- Mihin nämä neuvonantajat pyrkivät antaessaan Rehabeamille tällaisen neuvon?
- Mitä siitä seuraa, jos jossain kulttuurissa arvostetaan vain nuorten, mutta ei vanhempien, mielipiteitä? (Miten asia on meidän kulttuurissamme?)

Jakeet 12:12–14

- Rehabeam oli syntynyt teini-ikäisille vanhemmille. Hänen äitinsä oli ollut pakana, mutta isä alkuun esimerkillinen uskova. Mikä tämän pojan kasvatuksessa oli mennyt pieleen?
- Miten Rehabeam kehtasi antaa omalle kansalleen noin hyytävän kylmän vastauksen?
- Verratkaa toisiinsa Rehabeamin tarjoamaa johtajuutta Jeesuksen johtajuuteen.

Jakeet 12:15–17. Ahia oli jo ennustanut valtakunnan jakaantumisen Jerobeamille (11:31–32).

- Jakeessa 15 eri käännökset käyttävät eri verbejä: ”Herra ohjasi” (1992), ”Herra salli” (1938) ja ”Herra käänsi” (KR). Mikä oli Herran vastuu valtakunnan jaosta, mikä Rehabeamin?
- Voisiko **Herra** ohjata mielestänne meidän päättäjiamme tekemään Suomen kannalta katastrofaalisia päätöksiä? Miksi hän sellaista tekisi?
- Katsokaa karttaa. Mitä kaikkia etuja uudella Pohjoisvaltio Israelilla oli Juudaan verrattuna?

Jakeet 12:18–20. Adoniram oli ollut mukana kauan aikaa Daavidin hallituksessa (2. Sam. 20:24).

- Miksi Rehabeam lähetti matkaan vanhan veronkerääjän äskeisistä puheista välittämättä?
- Mitä se 10 heimosta osoittaa, että he uskalsivat tappaa kuninkaan lähettämän veroherran?
- Muistamme, että Jerobeam oli paennut Egyptiin Salomon vihaa. Miksi 10 sukukuntaa päätti nyt kutsua kuninkaakseen juuri hänet?

Jakeet 12:21–24. Abia asui Pohjoisvaltiossa, joten Herra määräsi Rehabeamin profeetaksi Semajan.

- Miksi Herra nimitti jokaiselle kuninkaalle oman profeettansa?
- Miten kristillisen kirkon pitäisi täyttää profeetallinen tehtävänsä hallitsijoiden edessä?
- Mitä siitä olisi seurannut, jos Juuda olisi lähtenyt sotimaan kymmentä heimoa vastaan?

Jakeet 12:25–30. Ks. kartalta Dan ja Betel. Herra itse oli antanut Jerobeamille 10 heimoa, mutta samalla varoittanut häntä epäjumalanpalveluksesta (11:33). Kuitenkin Pohjoisvaltio Israel palvoi kahta sonnipatsasta koko 200-vuotisen historiansa ajan. Tämä oli ns. ”Jerobeamin synti”.

- Miettikää, miten Jerobeamin olisi pitänyt järjestää kansansa jumalanpalvelus, kun temppeli oli jäänyt rajan taakse Jerusalemiin?
- Miksi Jerobeam ei pelännyt epäjumalanpalveluksen seurauksia, vaikka tiesi Herran jakaneen valtakunnan kahtia juuri sen synnin tähden (11:33)?

Jakeet 12:31–33. Betelissä sijaitsi pohjoisvaltion pääpyhäkkö (Aamos 7:13).

- Mitä tapahtuu, kun papeiksi nimitetään ihmisiä, joita Jumala ei ole kutsunut ja jotka eivät tunne Kirjoituksia?
- Miten 10 heimoa saatiin käännetyiksi epäjumalanpalvelijoiksi noin helposti, ja miten ne voivat hyväksyä omasta päästä keksityn juhlapäivän protestoimatta?
- Missä ajassa Suomi on mielestänne muuttunut kristillisestä maasta pakanamaaksi?
- Miten jumalanpalvelusmenomme vaikuttavat uskomme sisältöön?

Jakeet 2. Aik. 11:13–17. (Tästä lähtien keskustelemme myös 2. Aikakirjan teksteistä.)

- Miksi Jerobeam ei antanut leeviläisten pappien toimia Pohjoisvaltiossa?
- Mikä sai myös monet maallikot jättämään perintömaansa ja muuttamaan Juudan puolelle? (Mitä nämä jakeet paljastavat meille Israelin ”kadonneista” heimoista?)
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Jakeet 11:18–23. Jakeita ei lueta, vaan vetäjä esittää seuraavan referaatin: Rehabeamilla oli yhteensä 78 vaimoa. Hän sivuutti neljä vanhinta poikaansa ja nimitti lempivaimonsa Maakan pojan Abian kruununperijäksi. Maaka oli Daavidin kapinallisen pojan Absalomin tytär. Rehabeam arveli turvaavansa kaikkien poikiensa tulevaisuuden sijoittamalla heitä linnoitettujen kaupunkien päälliköiksi ja hankkimalla heille paljon vaimoja.

Lopuksi: Sonnipatsaiden kumartajat luulivat palvovansa samaa Jahvea kuin Jerusalemissakin palvottiin, mutta he olivat väärässä. Vain Herran temppelissä uhratut uhrat olivat Jumalalle mieluisia ja voivat poistaa uhraajien synnit. Jerusalemin temppeli viittasi näet Jeesuksen ruumiin temppeliin, jossa koko maailman synnit kerran sovitettiin.

11. REHABEAM JA JEROBEAM, JAKAANTUNEEN VALTAKUNNAN ENSIMMÄISET KUNINKAAT (2. Aik. 12 ja 1. Kun. 14)

Aluksi: Kertomus Juudan kuninkaasta Rehabeamista (930–913) ja pohjoisvaltio Israelin kuninkaasta Jerobeamista (930–909) jatkuu. Rehabeam hallitsi 17 vuotta, mutta pysyi Jumalan sanalle uskollisena vain ensimmäiset kolme niistä (11:17b). Asiaan saattoivat vaikuttaa hänen pakanaäitinsä opetukset, hänen isänsä Salomon lankeemukset ja hänen lempivaimonsa Maakan epäjumalanpalvelus. (Rehabeamilla oli vaimoja yhteensä 78.)

2. Aik. 12:1 ja 1. Kun. 14:22–24

- Miettikää, mitä Rehabeamille oikein tapahtui hänen kolmantena hallitusvuotenaan?
- Ensimmäistä kertaa Jumalan kansan historiassa mainitaan nyt temppeliprostituoitio. Miten se vaikutti kansaan, että palvontapaikoilla sai harrastaa kulttiseksiä?
- Miksi papit näyttävät olleen hiljaa tässä tilanteessa?

2. Aik. 12:2–4. Sisak on ensimmäinen farao, joka mainitaan Raamatussa nimeltä. Hän teki sotaretken Välimeren rannikkovaltioihin 920-luvun puolivälissä ja ryösti Herran temppelin. Karnakin temppeliin Niilin varrella on hakattu tätä sotaretkeä kuvaavia kirjoituksia ja korkokuvia.

- Rauhan ja hyvinvoinnin aika oli jatkunut Juudassa 50–60 vuotta. Mitkä olivat kansan tunnelmat Sisakin valloittaessa kaupungin toisensa jälkeen ja lähestyessä Jerusalemia?
- Arvaus: moniko prosentti Juudan asukkaista tajusi, että uhkaava sota johtui Herran vihasta?
- Kuvitelkaa, että Venäjä alkaisi valmistella sotaa Suomea vastaan. Kuinka moni prosentti kansastamme tajuaisi, että takana on Jumalan viha hänet hylännyt kansaa kohtaan?

2. Aik. 12:5–8. Viisi vuotta aikaisemmin Semaja oli kieltänyt kuningasta lähtemästä sotaan veljeskansaa vastaan, ja Rehabeam oli kuunnellut häntä.

- Jae 6. Mitä kansa itse asiassa tunnusti ja mitä yllättävää tässä tunnustuksessa oli?
- Miten jae 8 saattaa toteutua Jumalan hylänneissä länsimaissa?

2. Aik. 12:9–12. Sisak ei tuhonnut Jerusalemia, vaan vain ryösti sen. Temppele tyhjennettiin siis jo 40 vuotta valmistumisensa jälkeen. Arkku oli ehkä piilotettu, koska sitä ei viety.

- Sisak kuoli pian tämän sotaretken jälkeen. Säilyneistä dokumenteista käy ilmi, että hänen poikansa lahjoitti Egyptin jumalille 200 tonnia kultaa ja hopeaa. Mitä ajattelette siitä, että Daavidin ja Salomon keräämä kulta päätyi mahdollisesti Egyptin jumalien tempeleihin?
- Jae 12. Missä mielessä Sisakin hyökkäys oli suuri siunaus Rehabeamille ja Juudalle?

2. Aik. 12:13–16. Juudan ja Israelin väliset sodat olivat ilmeisesti vain rajakahakoita.

- Miten arvioisitte Rehabeamia, oliko hän hyvä vai huono kuningas? Katsokaa myös jaetta 12.

1. Kun. 13:33–34. Pohjoisvaltio Israelin uusi kuningas Jerobeam joutui järjestämään maalleen alusta asti valtionhallinnon, uskonnolliset menot (eli kaksi sonnipatsasta) ja pääkaupungin.

- Miettikää, mitä se vaikutti Pohjoisvaltio Israelin asukkaisiin, etteivät he kuulleet puhdasta Jumalan sanaa eivätkä voineet uhrata oikeita syntiuhreja 200 vuoteen?
- Miksi juuri armonvälineiden tuho on niin kohtalokasta kansakunnalle?

1. Kun. 14:1–5. Ahia oli ennustanut Jerobeamille tämän kuninkaaksi tulon parikymmentä vuotta aikaisemmin (1. Kun. 11:30–31). Vanha ja sokea profeetta asui nyt Siilossa, Israelin alueella.

- Millaista Ahian elämä oli ollut Israelissa Jerobeamin uskonnollisten ”uudistusten” jälkeen?
- Miksi Jerobeam lähetti vaimonsa juuri Ahian luo?
- Miksi Jerobeam käski vaimonsa pukeutua valepukuun?

1. Kun. 14:6–9. Herra oli luvannut Jerobeamille pysyvän kuninkuuden, jos tämä vain noudattaisi hänen käskyjään. Nyt Herra halusi Jerobeamin tietävän, että hän oli peruuttanut lupauksensa.

- Mitä Jerobeamin vaimo koki profeetta Ahian ovella?
- Mikä oli syntisen Daavidin ja syntisen Jerobeamin suurin ero?

Jakeet 1. Kun. 14:10–11

- Miksi Herra vertasi Jerobeamin sukua saastaan / lantaan?
- Mikä on mielestänne kauheinta, mitä Jerobeamin suvulle tapahtui?

Jakeet 14:12–13 ja 17–18

- Miettikää, mistä tämä yksi ainoa nuori prinssi oli voinut saada sydämeensä oikean uskon?

Jakeet 14:14–16

- Miksi Herra tahtoi puhua Israelin lopullisesta tuhosta jo 200 vuotta ennen kuin se toteutui?
- Miten yhden ainoan ihmisen, eli kuninkaan, vastuu kansansa tuhosta voi olla noin suuri?

Jakeet 14:19–20

- Millaisen arvion antaisitte Jerobeamista, pohjoisvaltio Israelin ensimmäisestä kuninkaasta?
- Missä tämän päivän teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: Rehabeam ja Jerobeam etsivät valtaa, voimaa ja kunniaa. Jeesus sen sijaan tyytyi orjan osaan ja kuoli vapaaehtoisesti orjan kuoleman. Rehabeam menetti temppelin aarteet ja isiltään perimänsä omaisuuden. Me taas saamme säilyttää iankaikkisesti Jeesuksen verellään ostamat aarteet: syntien anteeksiantamuksen, elämän tarkoituksen, rauhan sydämessä ja kodin taivaassa.

12. ABIA JA ASA, JUUDAN 2. JA 3. KUNINGAS (2. Aik. 13–14)

Aluksi: Valtakunnan jakaantumisesta oli kulunut 17 vuotta. Juudan seuraava kuningas Abia, Salomon pojanpoika, hallitsi vain kolme vuotta (913–910 eKr.). Kuninkaiden kirjat mainitsevat hänen äidikseen Maakan, Absalomin tyttären, Aikakirjat Mikajan, Urielin tyttären. Abian aikana Pohjoisvaltiota hallitsi yhä Jerobeam. Rajakahakoita maiden välillä oli ollut koko ajan, mutta nyt ne leimahtivat täydeksi sodaksi.

Jakeet 13:1–3. Israelilla oli kaksi kertaa enemmän joukkoja kuin Juudalla. Ks. myös jaetta 12b.

- Miten Juuda joutui sotaan ylivoimaista vihollista vastaan? (Kumpi kuningas halusi tätä sotaa ja miksi?)

Jakeet 13:4–7

- Miksi Abia päätti pitää Israelin vihollisjoukoille puheen ennen taistelua?
- Itse asiassa valtakunnan jako ei tapahtunut ihan niin kuin Abia sitä kuvasi. Mikä hänen puheessaan oli historiallisesti totta, mikä vain hänen tulkintaansa?
- Miksi Abia ei myöntänyt, että **Herra** itse oli ottanut 10 heimon maat pois Juudalta?

Jakeet 13:8–10a

- Mikä oli Abian pointti hänen puheensa tässä osassa?
- Miksi Juudalla oli Abian mielestä etulyöntiasema Israeliin nähden tässä sodassa?

Jakeet 13:10b–12

- Miksi Abia kuvasi Juudan jumalanpalvelusta noin yksityiskohtaisesti?
- Minkä merkityksen Abia antoi aaronilaisille papeille yleensä ja tässä sodassa erityisesti?
- Millaisesta uskosta Abian sanat jakeessa 12 olivat todistuksena?
- Mikä oli kristillisen uskon vaikutus Suomen sotilaisiin ja siviileihin viime sotien aikana?
- Miten kansamme luopuminen kristillisestä uskosta vaikuttaa ehkä seuraaviin sotiimme?

Jakeet 13:13–18

- Selittäkää omin sanoin, miten Juuda voitti tämän sodan?

Jakeet 13:19–22. Huomaamme, että Abiallakin oli ollut oma profeettansa, Iddo (22)

- Mistä se kertoo, että Abiakin otti monta vaimoa, vaikka se oli kielletty Mooseksen laissa?
- Vetäjä lukee 1. Kun. 15:3. Miksei Aikakirjojen kirjoittaja mainitse lainkaan Abian syntyä?
- Yleensä Raamattu määrittelee, oliko kuningas hyvä vai huono. Miksi se ei määrittele Abiaa?

Jakeet 13:23–14:4. Valtakunnan jakaantumisesta oli kulunut vasta 20 vuotta, kun Asa nousi valtaistuimelle. Hän hallitsi kokonaista 41 vuotta (810–769) ja oli Juudan ensimmäinen uskonpuhdistajakuningas. Epäjumalanpalvelus oli jo ehtinyt levitä kansan syviin riveihin.

- Mikä sai Asan ryhtymään uskonpuhdistajaksi?
- Millaisia vaiheita Asan uskonpuhdistuksessa oli?
- Millaista vastustusta 20 vuotta käytössä olleiden palvontapaikkojen hävittäminen kohtasi?
- Millaista vastustusta kohtaisi yritys puhdistaa Suomen kirkko ei-raamatullisista aineksista?

Jakeet 14:5–6

- Millaisia ominaisuuksia Asasta paljastuu näiden jakeiden kautta?
- Miksi sana ”rauha” mainitaan Asan yhteydessä yhä uudelleen? (Miten rauha ja uskonpuhdistus kuuluivat yhteen?)
- Mitä se Asasta osoittaa, että hän varustautui sotaan pitkän rauhanajan kestäessä?

Jakeet 14:7–10. Afrikkalaisilla hyökkääjillä oli suuri ylivoima; tuhat kertaa tuhat tarkoittaa ”suunnatonta määrää”. Ks. kartalta Kus / Nubia / Etiopia ja Maresa.

- Millaisesta uskosta Asan rukous jakeessa 10 on osoituksena?
- Millaisissa tilanteissa meidän pitäisi rukoilla Asan tavoin?
- Lukemattomat vainotut kristityt rukoilevat tänäkin päivänä Asan rukousta. Miksi heitä kuitenkin tapetaan ja ajetaan pois kotiseudultaan?
- Mikä oli Herran apu sille kristitylle, joka kuoli marttyyrina ja jonka lapsetkin ehkä tapettiin?

Jakeet 14:11–14 Katsokaa kartalta Gerar, filistealaisten alueelta.

- Mitä etua tästä puolustussodasta koitui Juudan kansalle?
- Mitä Asa ja Juudan kansa oppivat tästä sodasta?
- Missä näissä luvuissa on Jeesus?

Lopuksi: Jeesus hankki ristillä meille oikeuden rukoilla näin: ”*Herra, sinä voit auttaa yhtä hyvin heikkoa kuin väkevääkin. Auta nyt meitä, Herra, meidän Jumalamme! Sinuun me turvaudumme [vaikka olemme vain pieni vähemmistö]. Herra, sinä olet meidän Jumalamme. Osoita, että sinulle ei ihminen voi mitään!*” Jumala vastaa varmasti tähän rukoukseen, sen näemme viimeistään viimeisellä tuomiolla.

13. ASAN USKO JA EPÄUSKO (2. Aik. 15–16)

Aluksi: Asa, Abian poika, oli tullut kuninkaaksi vuonna 910. Hän hallitsi Juudaa kokonaista 41 vuotta. Heti valtaistuimelle noustuaan Asa oli aloittanut uskonpuhdistuksen. Hän oli myös varustanut rajakaupunkeja ja armeijaa ja voittanut sodan ylivoimaista naapuriaan pohjoisvaltio Israelia vastaan. Sodan päätyttyä Asa jatkoi uskonpuhdistusta entistä innokkaammin.

Jakeet 15:1–7. Asarja esiintyy Raamatussa vain tämän kerran.

- Miksi profeetta Asarja katsoi tehtäväkseen sanoa jakeiden 2 ja 7 sanat voitollisesta sodasta palaavalle kuninkaalle ja kansalle? (Miksi hän ei sen sijaan onnitellut voitosta?)
- Asarja kela jakeissa 3–6 tuomarien aikaa. Millaisia muistoja tuo 300 vuoden aikakausi oli jättänyt Juudan asukkaiden mieleen?
- Jae 3. Mitä tapahtuu Suomen kansalle, jos se jää vaille pappien opetusta ja lain saamaa?

Jae 8. Kuninkaiden kirjassa kerrotaan, että Asa puhdisti maan myös tempeliprostitutiosta.

- Miksi Asa ei ollut uskaltanut hävittää tempeliprostitutiota ja iljettäviä jumalankuvia maastaan tätä ennen? Mikä häntä oli pelottanut?
- Mistä se on osoitusta, että tempelin edessä seisova alttarikin oli jo ränsistynyt?

Jakeet 9–13. Kysymyksessä oli siis uskonpuhdistusjuhla. RK92: ”antoivat lupauksen”. RK38: ”tekivät liiton”. Saalis jakeessa 11 tarkoittaa afrikkalaisilta saatua sotasaalista (14:12–14).

- Usein ajatellaan, että 10 heimoa vietiin 700-luvulla kokonaisuudessaan Assyrian pakkosiirtoon. Mitä jae 9 siitä asiasta meille kertoo?
- Mikä oli tämän juhlan merkitys Jumalan kansalle? (Miksi Jumalan kanssa solmittu liitto tarvitsee vahvistamista?)
- Mitä ajattelette jakeesta 13 — miksi se on noin jyrkkä?

Jakeet 14–15

- Mistä se johtuu, että uskonpuhdistus tuo aina mukanaan ilon?
- Missä mielessä Asa oli päässyt päämääräänsä 15. hallitusvuotenaan, jolloin hänellä oli vielä 26 hallitusvuotta jäljellä?

Jakeet 16–18. Maaka oli Daavidin pojan Absalomien tytär ja kuningas Asan isoäiti.

- Mitä olisi tapahtunut, jos Maaka olisi saanut jatkaa kaikessa rauhassa epäjumalanpalvelustaan?
- Mitä se Asalta vaati, että hän uskalsi puuttua kunnianarvoisan isoäitinsä palvontamenoihin?
- Miten luulette muun kuningasperheen tähän toimenpiteeseen suhtautuneen?

Jakeet 16:1–3. Baesa koetti tukkia Jerusalemin kulkutien rannikon suuntaan. Ks. kartalta Rama, joka sijaitsi vain 10 km päässä sieltä. Asa osti liittolaisekseen Syyrian, joka oli ollut siihen asti liitossa Pohjoisvaltion kanssa. (Baesa ei elänyt enää Asan 36. hallitusvuonna, joten tämän täytyi tapahtua aikaisemmin.)

- Mitä Juudalle olisi tapahtunut, jos Rama olisi linnoitettu?
- Mitä Asan olisi pitänyt tehdä, kun Baesa koetti sulkea hänen valtakuntaansa mottiin, sen sijaan että hän osti itselleen liittolaisen tempelin rahoilla?
- Missä suhteessa Asan toimenpide oli viisas, missä suhteessa hätiköity?
- Vetäjä lukee 2. Aik. 14:10. Mikä oli muuttunut Asan sydämessä edellisen sodan jälkeen?
- Mitkä ovat vanhenevan ja elämässään menestyneen uskovien kiusaukset?

Jakeet 16:4–6. Ks. kartalta Geba ja Mispa ja ne alueet, jotka syyrialaiset valloittivat Israelilta.

- Miten Juudan kansa ehkä arvioi kuninkaansa toimenpiteitä tämän tapahtuessa?
- Mitä Asa ehkä ajatteli omista johtajankyvystään tässä vaiheessa?

Jakeet 16:7–10. Huomaamme, että Asalla oli toinenkin profeetta, Hanani. Hän oli Juudan ensimmäinen hoviprofeetta, joka joutui kuninkaan kaltoin kohtelemaksi.

- Mistä luulette sen johtuneen, ettei Asa nyt pystynyt turvaamaan Herran apuun?
- Mitä siitä seurasi, että Syyria/Aram valtasi ison osan Juudan naapurimaan Israelin alueita?
- Miksi Asa ei pystynyt kuuntelemaan ja ottamaan vastaan profeettansa sanoja?
- Kuinka Asa uskalsi heittää Jumalan sanansaattajan vankilaan?

Jakeet 16. 11–14. Asa hallitsi 41 vuotta. Hänellä oli enää kaksi vuotta elinaikaa, kun hän sairastui.

- Ehkä Asa turvautui magiaa harjoittaviin ulkomaalaisiin lääkäreihin. Mitä tästä arvelette?
- Katsokaa jaetta 15:17. Miten sen selitätte?
- Mikä Asan viimeisissä vaiheissa on mielestänne kaikkein traagisinta?
- Miksi Aikakirjoissa kerrotaan Asan synneistä, mutta Kuninkaiden kirjat vaikenivat niistä?
- Mitä arvelette: luopuiko Asa kokonaan uskosta? Perustelkaa kantanne.
- Missä näissä kahdessa luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Juudan kuninkaiden historiaa tutkiessamme meidän on pakko vetää se johtopäätös, että Raamatussa on vain yksi ainoa täydellinen sankari: Jeesus Kristus. Kaikkien muiden elämäkerrasta paljastuu luurankoja. Emme voi muuta kuin toivoa, että Asa olisi katunut syntejään ja pyytänyt Herralta armoa ennen kuolemaansa. Armo oli koko ajan hänelle tarjona, jos hän vain siihen tarttui.

14. JOSAFAT, JUUDAN 4. KUNINGAS — Osa 1 (2. Aik. 17–18)

Aluksi: Seuraava kuningas Josafat oli isänsä tavoin uskonpuhdistaja (869–848). Hän teki täyskäännöksen Juudan ulkopoliitikassa ja solmi liiton Israelin kanssa. Israelin kuninkaana oli tuolloin Ahab. Hänen vaimonsa Isebel oli pakana, julma nainen ja innokas Baalin palvoja.

Alustava kysymys. ”Josafat teki rauhan ja solmi liiton Israelin kuninkaan kanssa.” (1. Kun. 22:45).

- Miettikää, mikä sai Josafatin tekemään täyskäännöksen maansa ulkopoliitikassa?

Jakeet 2. Aik. 17:1–6. Jakeessa 3 puhutaan itse asiassa Asasta, ei Daavidista.

- Millä tavalla Josafat aloitti uransa kuninkaana ja uskonpuhdistajana?
- Luetaan jae 6 RK38:sta. Miten uskovien ihmisten rohkeus voi kasvaa Herran teillä?

Jakeet 17:7–9. Huomatkaa, että kirjakääröjä oli tuohon aikaan vain vähän saatavilla.

- Mikä vaikutus kansanopetuksella on aina ollut uskonpuhdistukseen?
- Miksi Aikakirjojen kirjoittajat tahtoo mainita erikseen kaikkien näiden opettajien nimet?

Jakeet 17:10–13

- Mistä kertoo suuri kunnioitus ja pelko Josafatia ja Herraa kohtaan ulkomailla asti?

Jakeet 14–19 sivuutetaan. Niissä kuvataan Josafatin sotajoukkoja, joiden yhteinen koko oli vajaat miljoona miestä. Kommentaarien mukaan luvussa voi olla yksi nolla liikaa.

Jakeet 18:1. Naimakauppa Josafatin pojan ja Ahabin tyttären kanssa oli vakava erehdys.

- Miksi Josafat päätti ottaa pojalleen jumalattoman perheen tyttären vaimoksi?
- Millaisiin asioihin ei-uskova puoliso vaikuttaa haitallisesti perhe-elämässä?

Jakeet 18:2–3. Ramot-Gilead oli tärkeä kaupunki 40 km Jordanilta itään. Se oli kuulunut Israelille Mooseksen ajoista asti, mutta nyttemmin Syyrialle. Juuda ei hyötyisi mitään sen valloittamisesta.

- Miksi Ahab tahtoi Josafatin mukaan sotaretkeeseen, ja miksi Josafat suostui lähtemään mukaan tappamaan omia sotilaitaan?

Jakeet 18:4–5. Nämä profeetat eivät olleet Elian profeettakoulujen kasvattajia, vaan kuuluivat ehkä Betelin pyhäkön yhteyteen. Olivat siis sonnikutin harjoittajia.

- Mitä jae 4 osoittaa Josafatista?
- Profeetat ennustivat yksimielisesti voittoa Ahabille, mikä osoittautui valheeksi. Mitä luulette, uskoivatko he itse omaan ennustukseensa? Perustelkaa vastauksenne.

Jakeet 18:6–11

- Mikä sai Josafatin epäilemään 400 hurmoksissa olevan miehen yksimielistä ennustusta?
- Mitä jae 7 kertoo profeetta Miikasta?

Jakeet 18:12–15

- Mikä näissä jakeissa on suorastaan huvittavaa?
- Katsokaa jakeita 13 ja 14. Mihin Miika pyrki puhuessaan ristiin itsensä kanssa?
- Miten Ahab älysi epäillä Miikan ennustusta, vaikkei hän epäillyt 400 miehen profetiaa?
- Verratkaa toisiinsa jakeita 7 ja 15. Miten ne voi sovittaa yhteen vai voiko mitenkään?

Jakeet 18:18–22

- Miten selitätte sen, että Herra itse tahtoi eksyttää Ahabin ”valheen hengen” kautta? (Oliko kyseessä Herran sallimus vai suunnitelma, vrt. jae 22?)
- Miettikää, miten valheen henki oli mennyt kaikkien 400 profeetan suuhun, ja miten se voi mennä myös meidän aikamme julistajien suuhun?
- Miksi valheen henki ei ollut voinut mennä Miikan suuhun?
- Miksi Ahab ei voi sanoa Herralle viimeisellä tuomiolla: ”Kaikki on sinun syytäsi. Sinähän lähetit valheen hengen minun profeettojeni suuhun”?
- Miten me voisimme varjeltua valheen hengen eksytyksiltä?

Jakeet 18:23–27

- Miksi Miika ei ruvennut väittelemään Sidkian kanssa?
- Miika määrättiin vankilaan nälkäkuurille. Arvaus: mitä hänelle tapahtui sen jälkeen, kun Ahabin kuolinviesti oli saapunut Samariaan? Entä mitä tapahtui 400 profeetalle?

Jakeet 18:28–34. Tarkastelemme nyt tätä taistelua vain Josafatin näkökulmasta.

- Miten Josafat suostui lähtemään tähän sotaan vielä kuultuaan Miikan ennustuksenkin?
- Jae 31. Miten Josafat pelastui miltei varmasta kuolemasta?
- Mitä Josafatin olisi pitänyt oppia tästä sotaretkestä?
- Missä näissä luvuissa on Jeesus?

Lopuksi: Miikaa lyötiin suulle hänen sanottuaan kuninkaille totuuden. Jeesusta pilkattiin ja lyötiin vääränä profeettana Pilatuksen pihalla (Lk. 22:63–64). Meitä uhkaavat someraivo ja vihapuhesyytökset, jos sanomme ääneen Raamatun totuuksia. Totuus kuitenkin voittaa kerran. Se voitti Miikan aikana, se voitti Jeesuksen noustessa kuolleista, ja se voittaa viimeisenä päivänä.

15. JOSAFATIN USKO — Osa 2 (2. Aik. 19–20)

Aluksi: Josafat oli Juudan toinen uskonpuhdistajakuningas isänsä Asan jälkeen. Hän järjesti kansanopetuksen ja hävitti epäjumalanpalveluksen. Josafatin suuri erehdys oli se, että hän oli naittanut poikansa Israelin kuningasparin, Ahabin ja Isebelin, tyttärelle, ja lähtenyt sotaan Ahabin kanssa syyrialaisia vastaan. Ahab oli kuollut taistelussa; Josafat oli selvinnyt nipin napin hengissä.

Jakeet 19:1–4

- Kenen kanssa meidän aikamme uskovaisten ei pitäisi tehdä yhteistyötä?
- Mitä se osoittaa Josafatista, että häntä voitiin kritisoida, kuten profeetta Jehu häntä kritisoi?
- Miettikää, miten Josafat koetti poistaa päältäään Jumalan vihan?
- Miten Josafatin kiertomatkat vaikuttivat siihen, että kansa palasi isiensä Jumalan luo?

Jakeet 19:5–7

- Mihin Josafat tähtäsi uudistaessaan Juudan oikeuslaitosta? (Mitä tapahtuu maalle, jossa tuomarit ottavat vastaan lahjuksia?)

Jakeet 19:8–11. Josafat luopui tuomarin virasta ja asetti Jerusalemiin useammasta miehestä koostuvan korkeimman oikeuden. Näin hän organisoi vallan kahtiajaon — ehkä ensimmäisenä koko maailmassa.

- Mitä hyötyä vallan kahtiajaosta oli Juudan kansalaisille?
- Mikä teki lahjusten ottamisen ja väärin tuomioiden langettamisen vaikeaksi tästä lähtien?
- Mitä oikeuslaitoksen uudistus vaikutti Josafatin uskonpuhdistukseen?
- Miten vasemmistoliberalismi vaikuttaa nykyään Suomen oikeuslaitokseen?

Jakeet 20:1–4. Moabilaiset ja ammonilaiset olivat Lootin jälkeläisiä, siis sukulaiskansoja. Mukana oli myös maonilaisia Seirin vuoristosta. Juuda ei ollut mikään suuri valtakunta, ja nyt sitä vastaan hyökkäsi kolmen maan armeija. Katsokaa kartalta hyökkäävät maat ja sotajoukkojen reitti.

- Mitä Juudalle olisi tapahtunut, jos sota olisi hävitty? Ks. myös jae 11
- Jakeet 3–4. Mitä arvioisitte kuninkaan ensimmäisiä toimia hänen kuultuaan sodan uhasta?

Jakeet 20:5–9

- Miksi Josafat ylisti kaikkein ensiksi Jumalaa ja muisteli kansansa menneisyyttä?
- Miksi Josafat siteerasi jakeessa 9 Salomon rukousta temppelin vihkimisjuhlassa?
- Lukekaa jakeen 9 loppu ja verratkaa sitä omiin rukouksiinne suuren kriisin keskellä.

Jakeet 20:10–13. Sukulaiskansat eivät olleet antaneet Israelin kulkea alueensa läpi, kun se oli ollut palaamassa Egyptistä. Herra oli kuitenkin kieltänyt kansaansa sotimasta niitä vastaan.

- Mitä se osoittaa, että naiset ja lapsetkin oli tuotu tähän rukousskokoukseen?
- Jae 12. Miten kuningas rohkeni myöntää koko kansan edessä, ettei hän tiennyt, mitä tehdä?
- Mikä jakeessa 12 koskettaa sydäntänne eniten?
- Miettikää, minkä vaikutuksen kuninkaan rukous teki kansaan?

Jakeet 20:14–17. Leeviläinen Jahasiel sai sanoman Herralta.

- Mitä Jahasielin sanoma merkitsi Juudan kansalle ja kuninkaalle tässä tilanteessa? (Miksi Josafatin ja Juudan kansan ei tarvinnut pelätä ylivoimaista vihollista?)
- Millä tavalla tämä sota voitettaisiin?
- Mitä oppimista meillä on näistä sanoista pahalaisen ja maailman hyökkäysten keskellä?

Jakeet 18–19

- Miksi kuningas ja kansa heittäytyivät maahan, ja miksi leeviläiset puhkesivat ylistyslauluun?

Jakeet 20:20–21. Josafat asetti leeviläisten kuoron eturintamaan, jossa he lauloivat psalmeja 136. Siinä sanotaan 26 kertaa ”*iäti kestää hänen armonsaa*”.

- Josafat oli ollut peloissaan edellisenä päivänä? Mikä oli muuttanut hänet näin rohkeaksi?
- Miksi leeviläiset valitsivat juuri tuon psalmin laulettavaksi juuri tuossa tilanteessa?
- Mikä idea siinä oli, että leeviläisten laulukuoro asetettiin aseellisten joukkojen eteen?

Jakeet 20:22–24. Keitä väijyksissä olevat joukot lienevät olleet; eivät ainakaan Juudan sotilaita.

- Onko mielestänne mahdollista, että väijymässä olisikin ollut Herran Sebaotin sotajoukko?
- Kertokaa omin sanoin, miten Juuda voitti tämän sodan nuoltakaan ampumatta?

Jakeet 20:25–30

- Mainitkaa mahdollisimman monta etua, jotka Juuda sai pelkäämänsä sodan seurauksena?

Jakeet 20:35–37. Huom! Josafat oli sotinut kaksi sotaa yhdessä Israelin kuningashuoneen kanssa. (Toista koskien ks. 2. Kun. 3. Kysymykset löytyvät oppaasta Elia ja Elisa, nro 13, ”Elisa sodassa”.)

- Mitä se Josafatista osoittaa, että hän liittoutui jo 3. kerran Israelin kuninkaiden kanssa?
- Miten arvioisitte Josafatin hallitusaikaa asteikolla 1–10? Perustelkaa arvionne.
- Missä näissä luvuissa on Jeesus?

Lopuksi: ”*Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä. Iäti kestää hänen armonsaa*”, lauloivat leeviläiset vihollisjoukon edessä. Niin voimme mekin laulaa, vaikka maailman tilanne olisi kuinka uhkaava. Meillä ei ole mitään hätää, sillä Jeesus ansaitsi meille ikuisen armon ristillä, kun hänet jätettiin vihollisten käsiin.

16. JORAM JA AHASJA, JUUDAN 5. JA 6. KUNINGAS (2. Aik. 21:1–22:9)

Aluksi: Josafatilla oli ilmeisesti vain yksi vaimo, ja hänelle syntyi 7 poikaa. Viimeiset vuotensa hän hallitsi yhdessä esikoisensa Joramin kanssa. Isä oli naittanut Joramin Israelin kuningashuoneen tyttärelle Ataljalle, joka oli yhtä vallanhaluinen kuin äitinsä Isebel. Joram hallitsi vuosina 848–841.

Jakeet 21:1–3

- Mihin Josafat pyrki ottaessaan esikoisensa Joramin kanssahallitsijakseen viimeisiksi elinvuosikseen?
- Miettikää, miksi Josafat jakeli lahjoja ja kaupunkia kaikille pojilleen? Mihin hän sillä pyrki?

Jae 4. Moista verilöylyä ei Juudan kuningashuoneessa nähty tätä ennen eikä tämän jälkeen. Joramin veljet olivat hyviä miehiä (jae 13b), eivätkä suinkaan tavoitelleet isoveljensä kruunua.

- Mikä voisi olla syynä siihen, ettei Josafat ollut saanut siirrettyksi Jumalan pelkoa vanhimmalle pojalleen?
- Mitä asioita vanhempien pitäisi ottaa huomioon, jos he haluavat siirtää arvonsa ja kristillisen uskonsa lapsilleen?
- Mikä oli Joramin motiivi, kun hän tappoi veljensä ja jotkut Juudan johtomiehet? (Mitä mieltä olette olettamuksesta, että Joram tahtoi vaihtaa Juudan uskonnon Baalin palvontaan ja raivasi vastustajat tieltään?)

Jakeet 5–7

- Mikä oli ehkä vaimon, siis Ataljan, vaikutus Joramin suorittamaan veljesmurhaan?
- Mitä Herra tarkoitti sanoillaan jakeessa 7?

Jakeet 8–10. Isä-Josafat voittanut sodan Herran avulla. Juuda pääsi Punaiselle merelle vain Edomin kautta, ja siksi sen menettäminen tuntui katkeralta. Katsokaa karttaa.

- Jae 10b. Miksi Juudan rajat taas rakoilivat?
- Miten Edom voi päästä Juudan alaisuudesta, vaikka Juuda voitti sodan sitä vastaan?

Jae 11. Luetaan jae molemmista käännöksistä. RK38 puhuu ”haureudesta”, RK92 ”epäjumalanpalveluksesta”. Ehkä tässä viitataan kulttiseksiin.

- Isä-Josafat oli kierrellyt maata saadakseen kansan palaamaan Herran tykö. Millä tavalla poika-Joram ehkä houkutteli sitä luopumaan Herrasta ja palvomaan epäjumalia?

Jakeet 12–15. Joram nousi valtaistuimelle vuonna 848, jolloin Elia oli jo otettu taivaaseen. Joko profeetta eli kauemmin kuin luullaan, tai sitten tämän kirjeen kirjoittaja olikin Elisa.

- Elia ja Elisa asuivat Pohjoisvaltio Israelin puolella eivätkä yleensä puuttuneet Juudan asioihin. Miksi jompikumpi heistä katsoi nyt, että tällainen kirje on kirjoitettava?
- Miksi oli tärkeää, että tämä kirje lähetettiin, vaikkei Juudan kuningashuone sen varoituksia kuunnellutkaan? (Mikä oli kirjeen vaikutus silloin, kun sen ennustukset alkoivat toteutua?)

Jakeet 16–17. Jakeen 22:1 mukaan Joramin poikia ei viety orjiksi, vaan heidät tapettiin Jerusalemissa. Tytöt ja vaimot vietiin, paitsi ei Ataljaa.

- Mitä olivat Joramin tunnelmat hänen hyvästellessään vaimojaan ja lapsiaan, jotka vietäisiin Arabian orjamarkkinoille tai haaremeihin?
- Mikä vaikutti ehkä siihen, että Ataljaa, Ahabin ja Isebelin tytärtä, ei viety?

Jakeet 18–20

- Mitä ajattelette Jumalan veljesmurhaajalle langettamasta rangaistuksesta?
- Hurskas Josafat oli varmasti rukoillut poikiensa puolesta. Voitteko nähdä näissä jakeissa minkäänlaista rukousvastausta? Jos voitte, niin mikä se on?
- Mitä se osoittaa, ettei kansa surrut kuninkaansa kuolemaa?

Jakeet 22:1–4. Daavidin kuningashuoneesta oli jäljellä enää 22-vuotias Ahasja ja tämän pojat.

- Ahasja (eli Joahas) ei ollut valmistautunut kuninkuuteen, koska hän oli Joramin nuorin poika. Mitkä olivat hänen lyhyen hallitus kautensa suurimmat ongelmat?

Jakeet 22:5–9. Ei lueta tekstiä, vaan seuraava referaatti: Nuori Ahasja oli tervehtimässä sodassa haavoittunutta enoaan pohjoisvaltio Israelin puolella. Israelissa tapahtui juuri silloin vallankaappaus, ja Ahasjakin kuoli sen uhrina.

- Miten arvioisitte Ahasjan yksivuotista hallitusaikaa?
- Missä määrin Ahasjan vanhemmat ja appivanhemmat olivat vastuussa hänen elämänsä tragedioista, ja mikä oli hänen oma vastuunsa?
- Missä näissä luvuissa on Jeesus?

Lopuksi: Tällaisiakin kauheita esi-isiä Jeesuksella siis oli sukuuettelossaan. Jumala kuuli isä-Josafatin rukoukset ja antoi Joramille miettimisaikaa ennen tämän kuolemaa. Emme tiedä, katuiko Joram, mutta sen me tiedämme, että Jeesus kuoli Golgatalla hänenkin syntiensä tähden.

17. ATALJAN NOUSU JA TUHO (2. Aik. 22:10–23:21)

Aluksi: Daavidin kuningassuku oli sammumaisillaan. Josafatin poika Joram oli tappanut veljensä ja kuollut itse kauheaan tautiin. Myös Joramin pojat oli yhtä vaille tapettu. Jäljelle oli jäänyt 21-vuotias Ahasja, joka oli istunut valtaistuimella vain vuoden, sitten hänetkin oli surmattu. Daavidin suvusta olivat jäljellä enää Ahasjan pienet pojat.

Jae 22:10. Päättäessään hävittää Juudan kuningassuvun Atalja päätti tappaa myös omat lapsenlapsensa. Hänen julma äitinsä Isebel oli juuri surmattu Pohjoisvaltion puolella.

- Mikä oli Ataljan motiivi hänen ryhtyessään hävittämään Daavidin sukua, jopa omia lapsenlapsiaan?
- Mikä tekee joistakuista naisista toksisia feministejä, pahempia kuin pahimmat miehet?

Jakeet 22:11–12. Josabat oli Joramin tytär, hurskaan Josafatin lapsenlapsi. Häntä ei siis ollut viety sisartensa lailla Arabian orjamarkkinoille (2. Aik. 21:17). Josabat oli ollut jo aikuinen Josafatin kuollessa. Ikäerosta päätellen hän oli ylipapin miniä, ei vaimo.

- Miettikää, miten Josabat oli onnistunut säilyttämään uskonsa isänsä Joramin hallitusaikana? (Miksei häntä ollut viety orjuuteen, kuten Joramin muut tyttäret?)
- Miettikää, mikä oli tehnyt Josabatista näin rohkean naisen?
- Miten Josabat onnistui viemään pikku Joasin ja tämän imettäjän omaan huoneistoonsa niin, ettei sitä huomattu. (Oliko hänellä valmis suunnitelma vai keksikö hän sen siltä seisomalta?)
- Mitä varokeinoja siihen tarvittiin, ettei Joasin olemassaolo paljastunut 6 vuoden aikana?
- Jakeesta 23:17 käy ilmi, että Atalja rakennutti Baalille temppelin Jerusalemiin ja palkkasi sinne papin. Miettikää, mitä kaksi kilpailevaa temppeliä vaikuttivat Juudan kansan uskoon?
- Vetäjä lukee 2. Aik. 24:7. Mitä tämä jae kertoo meille Juudan uskonnollisesta tilanteesta Ataljan hallitessa maata?
- Mitä se vaikutti ehkä kansan jumalasuhteeseen, että se luuli Daavidin kuningassuvun sammuneen, vaikka Herra oli luvannut sen pysyvän ikuisesti?
- Monenko prosentin kansasta luulette ryhtyneen palvelemaa Ataljaa näiden kuuden vuoden aikana? Monenko prosentin sotilaista? Miten he ehkä puolustelivat toimintaansa?

Jakeet 23:1–3. Tässä oltiin todella suuressa hengenvaarassa.

- Mikä sai ylipappi Jojadan ”rohkaisemaan mielensä” ja ryhtymään kapinan organisointiin?
- Miten vallankumous alkoi?
- Miksi asialla oli kiire, vaikka prinssi oli vielä noin nuori?
- Mitä olisi tapahtunut, jos suunnitelma olisi paljastunut tai mennyt mönkään?

Jakeet 23:4–7. Mooseksen lain mukaan temppelin sisälle saivat mennä vain ne papit ja leeviläiset, jotka olivat puhdistautuneet kultillisesta saastaisuudesta.

- Miten ylipappi Jojada varmisti sen, ettei lapsikuningasta tapettaisi?
- Mitä se Jojadasta osoittaa, ettei hän antanut kenellekään muulle lupaa mennä temppeliin kuin papeille ja leeviläisille, ei edes kuninkaalle?

Jakeet 8–10

- Mitä Jojada pelkäsi ryhtyessään näihin varotoimenpiteisiin?

Jae 11. Vilkaiskaa myös jaetta 13.

- Mitä tässä tilaisuudessa merkitsi kruunu ja mitä lain kirja? (Mitä ne kertovat Jeesuksesta?)
- Miten seitsenvuotias ja piilossa elänyt Joas ehkä koki tämän tilanteen?

Jakeet 12–13. Tämä saattoi olla Ataljan ensimmäinen ja viimeinen visiitti Herran temppeliin

- Miksi Atalja ei ollut uskonut vallankumoukseen eikä valmistautunut siihen?

Jakeet 14–15

- Mitä sanotte tämän kamalan naisen lopusta?
- Mikä ylipappi Jojadan johtamistavassa tekee teihin suurimman vaikutuksen?

Jakeet 16–21. 14 vuotta olivat Juudan asukkaat olleet epäjumalanpalvelojien hallittavina.

- Miksi Jojada ja kansa halusivat uudistaa liiton heti ensi töikseen, siis sen liiton, jonka Herra oli solminut Abrahamin, Daavidin ja oman kansansa kanssa?
- Mikä kaikki muuttui temppelissä ja sen jumalanpalveluksessa Ataljan kukistuttua?
- Mitä ajattelette jakeesta 17?
- Missä Jeesus on päivän teksteissä?

Lopuksi: Myös Jeesus koetettiin tappaa hänen ollessaan pieni lapsi. Myös häntä piti piilotella jumalattoman kuninkaan vihalta. Myös hän tulee istumaan kuninkaallisella valtaistuimella kruunu päässään, Jumalan sana suussa, pelastuneiden riemuitessa hänen ympärillään. Jeesus on se voideltu Messias, johon kaikki Juudan kuninkaat tavalla tai toisella viittaavat.

18. JOAS, JUUDAN 7. KUNINGAS (2. Aik. 24)

Aluksi: Juudalla oli 14 rankkaa vuotta takanaan. Ensin sitä hallitsi veljessurmaaja Joram 8 vuotta ja sitten hänen vielä raaempi vaimonsa Atalja 6 vuotta. Sinä aikana Daavidin suvun viimeistä jälkeläistä, pikku Joasia, piiloteltiin temppelialueella. Pojalla ei ollut enää muita elossa olevia sukulaisia kuin Josabat-täti, ylipapin vaimo (tai miniä). Äidistä emme tiedä muuta kuin nimen Sibja.

Jakeet 1–3. Ylipappi Jojada oli tässä vaiheessa melkein satavuotias.

- Miksi Jojada antoi kasvatilleen Joasille kaksi vaimoa vastoin Mooseksen lakia?
- Millä tavalla Herra käänsi Joasin lapsuuden tragediat ja hänen perheensä tuhon siunaukseksi pojalle itselleen ja koko kansalle? (Millaisen kasvatuksen Joas sai temppelissä verrattuna siihen, minkä hän olisi saanut isältään ja isoäidiltään?)
- Millä tavalla Herra saattaa kääntää meidänkin lapsuutemme tragediat siunaukseksi meille itsellemme ja omalle valtakunnallemme?

Jakeet 4–7. Temppeli oli 150 vuotta vanha ja se oli jo ryöstetty pariin kertaan. Mooseksen laki määräsi henkiveron suuruudeksi puoli sekeliä (2. Moos. 30:13).

- Millä tavalla temppelin kaltainen kivistä ja puusta tehty rakennus alkaa rapistua?
- Mikä sai nuoren Joasin innostumaan koko sydämeästään temppelin korjaamisesta?
- Mitä se osoittaa leeviläisten suhteesta kuninkaaseen, että he viivyttelivät korjausten aloittamista. Vielä tämän 23. hallitusvuonna ei mitään ollut tapahtunut (Vrt. 2. Kun. 12:7).
- Miksi edes ylipappi Jojada ei ryhtynyt varainkeruuseen, ennen kuin Joas nuhteli häntä?

Jakeet 8–10. Tästä lähtien raha-arkku oli temppelin oven suussa Jeesuksen aikaan asti.

- Mistä tämä täydellinen asenteen muutos voisi johtua?

Jakeet 11–13

- Selittäkää omin sanoin, miten temppeli lopulta saatiin korjatuksi?
- Miten varmistettiin, ettei kukaan voinut pistää rahaa omaan taskuunsa?

Jakeet 14–16

- Mitä jakeen 14 loppu tarkoittaa käytännössä? (Miksi uhreja ei uhrattu Jojadan kuoltua?)
- Jojada oli syntynyt valtakunnan jakaantumisen aikoihin. Miettikää, mitä kaikkea hän oli ehtinyt nähdä ja kokea Juudan seitsemän siihenastisen kuninkaan hallitessa?
- Mitä se osoittaa, että Jojada haudattiin kuninkaiden hautoihin?

Jakeet 17–19. Ataljan kuolemasta oli kulunut 25 vuotta, jona aikana epäjumalien palvontaa oli yritetty karsia. Huomatkaa, että kanaani-laiseen epäjumalanpalvelukseen liittyi kulttiseksiä.

- Millainen luonteenpiirre Joasista nyt paljastuu?
- Mikä oli asera-paalujuen ja epäjumalankuvien viehätys, koskapa johtomiehet niistä taas innostuivat — ja kansa perässä? (Mitä temppeliprostitiutio vaikutti ehkä asiaan?)
- Miksi epäjumalanpalvelus loukkasi ja loukkaa Herraa syvemmin kuin mikään muu synty?
- Ihmisen jumala on se, mitä hän pitää korkeimpana arvonaan. Millaisia jumalia suomalaisilla tällä hetkellä on, ja miten ne vaikuttavat kansamme elämään?

Jakeet 20–22

- Miten väkijoukko raivostui noin silmittömästi tuollaisesta saarnasta?
- Miten Joas saattoi antaa tuollaisen tappokäskyn — **mitä hänelle oli tapahtunut?**
- Vetäjä lukee Matt. 23:34–36. Mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan, että yli 700 vuotta aikaisemmin tapetun Sakarjan veri tulisi hänen oman sukupolvensa päälle?
- Millainen verivelka saattaa tulla meidän kansamme päälle jonain päivänä?

Jakeet 23–25 ja 2. Kun. 12:18–19

- Molemmat tekstit kuvaavat samaa sotaa. Voidaanko ne sovittaa yhteen? Miten?
- Miten Jumala kuritti Joasia ja Juudaa epäjumalanpalveluksen ja Sakarian murhan tähden?
- Miten arvioisitte Joasin elämää ja kuolemaa?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Sakarja sanoi kuollessaan: ”Herra nähköön ja kostakoon”.* Jeesus sanoi kuollessaan: ”Isä, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä he tekevät.” Itse asiassa Jumalan kosto Joasin — ja koko maailman — verivelan johdosta iski täydellä voimallaan ristillä riippuvaan Jeesukseen. Siksi suurimpaankin verivelkaan syyllistynyt ihminen voi saada sen anteeksi.

19. AMASJA, JUUDAN 8. KUNINGAS (2. Aik. 25)

Aluksi: Amasjan isä Joas oli ollut aluksi hyvä, lopuksi huono kuningas. Amasja hallitsi Juudaa 29 vuotta (796–767), joista ensimmäiset isänsä kanssahallitsijana. Hän oli syntynyt Joasin ollessa 22– vuotias ja muisti siis hyvin sen ajan, jolloin hänen isänsä oli ollut hurskas uskovaan.

Jakeet 24:25 ja 25:1–4

- Miten nuori Amasja koki ehkä isänsä viimeiset vuodet, kuoleman ja hautajaiset?
- Kuinka Amasja saattoi tuntea Mooseksen lain noin yksityiskohtaisesti?
- Mistä se on osoitusta, että Raamatossa mainitaan kuninkaan äidin nimi ja kotipaikka?

Jakeet 5–6. Amasja alkoi valmistella sotaa edomilaisia (Esaun jälkeläisiä) vastaan. Edom oli ollut Juudan alusmaa 150 vuotta Daavidin ajoista asti, mutta itsenäistynyt Joramin aikana puoli vuosisataa aikaisemmin. Edom hallitsi Punaisen meren kauppareittejä. Ks. karttaa.

- Miksi Amasja tahtoi ehdottomasti valloittaa vanhan alusmaan takaisin Juudalle?
- Millä tavalla Amasja järjesti armeijansa uuteen uskoon?
- Miksi Amasja halusi palkata vielä 100000 israelilaissoturiakin ja maksaa heille huimat 100 talenttia eli 3500–4000 kg hopeaa?

Jakeet 7–10. Ehkä soturit eivät olleet saaneet vielä palkkaansa, vaikka sata talenttia oli jo ehditty maksaa Israelin kruunulle. Huom! Israelissa palvottiin tuohon aikaan kultaisia sonneja.

- Miksi oli tärkeää, ettei israelilaisia palkkasotureita otettaisi mukaan Edomin sotaan?
- Mitä jakeen 8 lupaus merkitsi sotaan lähtevälle Amasjalle ja hänen joukoilleen?
- Jae 9. Miten Herra pystyy maksamaan omilleen takaisin sen, että he kärsivät taloudellista tappiota tahtoessaan olla hänen sanalleen kuuliaisia?
- Mikä sai israelilaiset soturit raivostumaan?
- Mitä Juudan kansa ja soturit ehkä ajattelivat kuninkaansa päätöksestä?

Jakeet 11–13. Edom ja Seir ovat sama asia. Suolalaakso sijaitsi Itä-Afrikan hautavajoamassa Kuolleen meren eteläpuolella. Siellä Daavidkin oli muinoin voittanut edomilaiset (2. Sam. 8:13).

- Mitä sanotte siitä tavasta, jolla Juudan armeija kohteli sotavankejaan?
- Mitä meidän pitäisi vastata niille ihmisille, jotka eivät voi uskoa Raamatun Jumalan sen sisältämien raakuuksien tähden?
- Jae 13. Miksi nämä ryöstöretket olivat erityisen suuri shokki kotiin palaaville joukoille?

Jakeet 14–16. Edomin epäjumalista ei tiedetä juuri mitään. RK38:n mukaan kuningas uhkasi profeettaa kuolemalla, RK92:n mukaan raipoilla.

- Mitä yllättävää siinä on, että Amasja päätti alkaa palvoa Edomin jumalia?
- Miksi Amasja raivostui tuntemattoman profeetan asiallisesta kritiikistä?
- Katsokaa jaetta 16. Mitä se jae opettaa meille Jumalan toimintatavoista?
- Mitä se vaikuttaa Suomeen, jos profeetallinen ääni vaiennetaan täällä muka vihapuheena?

Jakeet 17–19. Israelin Joas oli se kuningas, joka oli itkenyt Elisan kuolinvuoteen vieressä. Huomatkaa, että Amasjan isän nimi oli myös ollut Joas.

- Miksi Amasja halusi ruveta ”ottelemaan” Israelin kanssa? Katsokaa myös jaetta 13.
- Miten Israelin kuningas Joas pilkkasi Amasjaa pienen vertauksensa kautta?

Jakeet 20–23. Etsikää kartalta Israelin ja Juudan alueet ja Bet-Semes. 400 kyynärää = 200 m.

- Miksi muurin repiminen oli niin tärkeä asia, että se kirjoitettiin Juudan historiankirjoihin?
- Amasja joutui sotavankeuteen, jossa häntä saatettiin pitää jopa useita vuosia. Mitä sotavankeus ehkä merkitsi tämän miehen jumalasuhteelle?

Jakeet 24–28. Temppele oli puhdistettu kullasta viimeksi Amasjan isän Joasin aikana.

- Mikä oli erityisen traagista Amasjan lopussa, mutta miten siinä näkyy myös Herran armo?
- Miten arvioisitte Amasjan elämää ja kuolemaa? Katsokaa myös jakeita 25:2 ja 26:4.
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Paholainen kiusasi Jeesusta epäjumalanpalvelukseen lupaamalla hänelle kaikki maailman valtakunnat yhden kumarruksen hinnalla. Jeesus vastasi hänelle: ”*Mene pois, Saatana! On kirjoitettu: 'Herraa, Jumalaasi, sinun tulee kunnioittaa ja ainoastaan häntä palvella.'*” (Matt. 4:10.) Jeesus, kiusausten voittaja, suostui kuitenkin kuolemaan kiusaukset hävinneen ihmissuvun — myös sinun, minun ja Amasjan — puolesta.

20. USSIA, JUUDAN 9. KUNINGAS (2. Aik. 26, Jes. 6:1–8)

Aluksi: Ussialla oli toinenkin nimi: Asarja. Tässä luvussa annettuja vuosilukuja on vaikea sovittaa yhteen. Ongelma ratkeaa, jos käännämme jakeen 1 näin (hepreaksi tämäkin käännös on mahdollinen): ”*Juudan kansa oli asettanut kuninkaaksi Ussian, joka silloin oli ollut 16-vuotias.*” Toisin sanoen: Ussiasta oli tehty kuningas jo hänen isänsä jouduttua sotavankeuteen. Ussian hallitusaika oli Juudan toiseksi pisin: 52 vuotta.

Jae 1. Ussia siis hallitsi aluksi yksin, sitten isänsä rinnalla ja lopuksi taas yksin.

- Mitä ongelmia teini-ikäisellä Ussialla ehkä oli, kun hän hallitsi Juudaa isänsä istuessa sotavankina Samariassa?

Jakeet 2–5. Mahdollisesti tämä ”Sakarja” oli edellisessä luvussa (25:7,15) mainittu Jumalan mies.

- Eilat oli osa Edomia, jonka Ussian isä oli valloittanut takaisin joitakin vuosia aikaisemmin. Mitä jae 2 siis tarkoittaa?
- Luetaan jae 5 molemmista käännöksistä. Miettikää, miksi Sakarjan vaikutus nuoreen kuninkaaseen on noin suuri?
- Miten me voisimme vaikuttaa Sakarjan tavoin omaan sukulais- ja ystäväpiiriimme?
- Lukekaa jakeen 5 loppu. Miksi Juudan kuninkaat eivät tajunneet tätä lainalaisuutta, vaikka se toistui yhä uudelleen heidän historiassaan?

Jakeet 6–10

- Miten Ussia kohteli Israelin vanhoja vihollisia eli filistealaisia?
- Mitä jae 8 Ussiasta kertoo?
- Miten Ussia kunnostautui sotilaallisen varustautumisen ja maanviljelyksen alalla?

Jakeet 11–15

- Mikä Ussian armeijassa oli erityisen edistyksellistä?
- Miten ja millä rahalla Euroopan mielestänne pitää aseistautua nykytilanteessa?
- Mitä kaikkia kykyjä ja lahjoja Ussialla oli, jos katsotaan jakeita 6–15?

Jakeet 15b–18. Naapurimaissa kuningas saattoi olla ylimmäinen pappi, mutta Juudassa Mooseksen laki kielsi sen. Suitsuttaminen oli kielletty kuolemanrangaistuksen uhalla maallikoilta. He eivät saaneet astua temppelin sisäpuolelle ollenkaan.

- Miten Ussian kaltainen menestyvä mies olisi voinut varjeltua ylpeyden synniltä?
- Miksi juuri ylpeys on uskovalle ihmiselle kaikkein vaarallisin synti?
- Miksi kuningas tahtoi suitsuttaa, vaikka tiesi sen olevan vain pappien tehtävä?
- Mitä ajattelette Asarjan ja 80 muun papin sanoista ja teoista tässä tilanteessa?

Jakeet 19–20. Spitaali oli parantumaton ihosairaus. Siihen sairastuneiden piti elää eristäytyneenä, eivätkä he saaneet mennä temppelialueelle.

- Mitä erikoista Ussian sairastumisessa oli?
- Verratkaa Ussian synnin ja sen rangaistuksen suuruutta toisiinsa.

Jakeet 21–23

- Mitä Ussia oppi Jumalasta ja itsestään istuessaan karanteenissa viimeiset vuotensa?
- Miten arvioisitte Ussian elämää, kuolemaa ja hautajaisia? (Miten Herran armo näkyy Ussian elämän loppuvaiheessa?)

Jos on aikaa: Jesaja 6:1–4. Herra kutsui Jesajan profeetaksi Ussian kuolinvuonna. Jesaja oli siis elänyt lapsuutensa ja nuoruutensa Ussian hallitsemassa Juudassa.

- Mikä sanoma sisältyy siihen seikkaan, että Herra istuu aina korkealla ja ylhäisellä istuimella?

Jesaja 6:5–8

- Miten Jesaja tajusi juuri tässä tilanteessa, että hänellä ja kansalla on saastaiset huulet?
- Miksi Jesajan huulet piti puhdistaa juuri uhrialtarilta otetulla hiilellä?
- Miten Jesaja uskalsi ilmoittaa Herran palvelukseen, vaikka samalla pelkäsi häntä?
- Mitä Herra sanoo sinulle henkilökohtaisesti jakeen 8 kautta?
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: Uhrialtari viittasi Jeesuksen uhriin. Alttarilta otettu hiili viittasi siihen, että myös Jesajan puheiden ja samaten meidänkin puheittemme saastaisuus piti sovittaa ristillä. Siellä sovitettiin myös kuningas Ussian synnit. Varmaan tämä mies ne tunnusti ja sai armon spitaaliin sairastuttuaan.

21. JOTAM JA AHAS, JUUDAN 10. JA 11. KUNINGAS (2. Aik. 27:1–28:15 ja Jes. 1)

Aluksi: Jotam oli hallinnut muutaman vuoden jo isänsä Ussian sairastaessa spitaalia. Hänen äidinisänsä nimi Sadok viittaa siihen, että äiti saattoi olla papintytär. Jotamista Raamattu ei sano mitään muuta negatiivista kuin ettei hän saanut kansaa lopettamaan ”kauhistavia menojaan”. Jesaja oli kutsuttu profeetaksi sinä vuonna, kun Jotam nousi valtaistuimelle.

2. Aik. 26:21 ja 27:1–4

- Miettikää, mitkä seikat vaikuttivat ehkä siihen, että Jotamista tuli hyvä kuningas?
- Miettikää, miten se vaikutti teini-ikäiseen Jotamiin, että hänen isänsä sairasti spitaalia?
- Miksi Jotam — tai nuori Jesaja — eivät saaneet kansaa lopettamaan epäjumalanpalvelustaan?
- Minkä kuvan jakeet 3–4 antavat meille Jotamin luonteesta ja toiminnasta?

2. Aik. 27:5–9. Ammon sijaitsi Jordanin takana ja oli Juudan sukulaiskansa. Talentti = 35–40 kg. Kor-mitta eli aasinkuorma = 220 litraa.

- Paljonko ammonilaiset maksoivat Jotamille yhteensä a) hopeaa ja b) viljaa?
- Kruununprinssin kasvatus epäonnistui Jotamilta surkeasti, ja hänen pojastaan tuli yksi Juudan huonoimpia kuninkaita. Mitkä asiat isä ehkä laiminlöi poikaansa kasvattaessaan?

2. Aik. 28:1–4 Jotam ei ollut saanut epäjumalanpalvelusta loppumaan. Ahasin aikaan aloitettiin jopa lapsiuhrien uhraaminen. Yleensä se tapahtui jonkin kansallisen kriisin yhteydessä.

- Miettikää, mikä sai Ahasin, uskovien vanhempien pojan, aloittamaan heti kuninkaaksi tultuaan tällaisen hirveän menon? (Mistä hän otti mallia?)

2. Aik. 28:5–8. Syyria (Aram) ja Israel hyökkäsivät yhdessä Juudan kimppuun koettaen pakottaa sen mukaan Assyrian vastaiseen liittoumaan. Palaamme tähän aiheeseen ensi kerralla.

- Mikä oli Herran tarkoitus, kun hän antoi Juudan Syyrian ja Israelin käsiin?
- Mistä se oli osoitusta, että Israelin kuningas Pekah saattoi tappaa satatuhatta Juudan miestä ja vangita 200000 naista ja lasta?
- Emme tiedä jakeen 7 Sikristä muuta kuin että hän oli kotoisin Pohjoisvaltiosta. Miettikää, miten hänen onnistui tappaa kolme kuninkaan läheisintä miestä?

2. Aik. 28:9–11. Elisan kuolemasta oli kulunut yli puoli vuosisataa, mutta profeettakoulut olivat mahdollisesti yhä toiminnassa. Samaria tarkoittaa Pohjoisvaltion pääkaupunkia. Huomatkaa että Mooseksen laki kielsi ottamasta Herran kansan jäseniä orjiksi.

- Herra itse oli antanut Juudan Israelin käsiin. Miksi Israelin käytös Juudaa kohtaan oli profeetta Odedin mielestä kuitenkin suuri synty?

2. Aik. 28:12–13. Tähän mennessä Pohjoisvaltio Israel oli palvonut sonnipatsaitaan jo 200 vuotta. Elialle Herra oli kuitenkin luvannut, että Israelissa säilyisi 7000 uskovan jäännös loppuun asti.

- Miksi suun avaaminen tässä tilanteessa vaati kansalaisrohkeutta?
- Miten nämä miehet olivat voineet säilyä oikeassa uskossa epäjumalanpalveluksen keskellä?

2. Aik. 28:14–15

- Mikä aiheutti israelilaisissa suuren asennemuutoksen Juudan sotavankeja kohtaan?
- Mikä oli näistä jakeista päätellen sotavankien tila, ja miten he selvisivät kotiinsa?

Jesaja 1:1–4. Jesaja kirjoitti nämä sanat luultavasti juuri Ahasin aikaan.

- Miksi Herra kutsui taivaan ja maan puheensa todistajiksi?
- Mikä Herraa loukkasi kaikkein eniten hänen oman kansansa käytöksessä?

Jesaja 1:5–7

- Miettikää, missä kunnossa Juudan kansa oli Herran lyöntien jälkeen.
- Miten nämä jakeet kuvaavat pahoinpideltyä Jumalan Poikaa?

Jesaja 1:15–17

- Miksi Herra ei kuullut enää Juudan asukkaiden rukouksia?
- Miksi Jeesus joutui huutamaan ristiltä: ”Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?”

Jesaja 1:18–20

- Millä perusteella Juudan kansan verenpunaiset synnit voivat tulla valkoisiksi kuin lumi?
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: Jeesuksen vertauksessa laupias samarialainen toimi kuten tekstimme samarialaiset: sääli rosvojen pieksämää miestä, pesi hänen haavansa, nosti hänet aasin selkään ja vei hänet Jerikon lähelle majataloon. (Lk. 10.) Itse asiassa Jeesus kertoi tuossa vertauksessa itsestään: mitä hänelle tehtäisiin. Mutta hän kertoi myös siitä, mitä hän itse tekee: miten kohtelee haavoille lyötyä kansaansa ja meitä jokaista.

22. AHAS, HYVÄN ISÄN KELVOTON POIKA — Osa 2 (Jes. 7:1–7, 2. Kun. 16:7–18, 2. Aik. 28:16–27)

Aluksi: Ahas oli yksi Juudan jumalattomimpia kuninkaita. Edellisellä kerralla näimme, miten avuton hän oli naapurimaiden hyökätessä. Hyökkäykset sen kun vain jatkuivat, koska Syyria ja Israel olivat päättäneet pakottaa Juudan Assyrian vastaiseen liittoumaan. Ahas ei kuitenkaan halunnut asettua heidän, vaan Assyrian ja sen kuninkaan Tiglatpileser III:n, puolelle (745–727).

Jes. 7:1–2. Tähän mennessä Jesaja oli toiminut profeettana kymmenkunta vuotta.

- Muutkin Juudan kuninkaat olivat pelänneet hyökkääviä vihollisjoukkoja. Mikä oli erityistä Ahasin pelolle tässä tilanteessa?
- Edellisellä kerralla pääsimme selville, että Ahas uhrasi oman poikansa Molokille. Luultavasti se tapahtui juuri tässä kriisitilanteessa. Mitä tämä tapahtuma hänestä kertoo?

Jes. 7:3–7. Taas oli Juudan valtaistuini vaarassa joutua pois Daavidin suvulta. Ilmeisesti Ahas oli Jesajan saapuessa tarkastamassa kaupungin vesihuoltoa piirityksen varalta.

- Miettikää, miksi Herra tahtoi rohkaista jumalatonta Ahasia tällaisilla lupauksilla?
- Miten Ahasin tilanne olisi muuttunut, jos hän olisi pystynyt uskomaan Jumalan lupauksen?
- Jakeen 9 lopussa sanotaan: *”Ellette usko, te ette kestä.”* Mitä nämä sanat tarkoittivat Ahasin kohdalla, ja mitä ne tarkoittavat meidän kohdallamme?

2. Kun. 16:7–9

- Herra oli juuri luvannut suojella kansaansa naapurimaiden hyökkäykseltä. Mitä Ahasin olisi siis pitänyt tehdä seuraavaksi? (Mitä se osoittaa, ettei Ahas pyytänyt Jesajalta esirukousta?)
- Miksi Ahas piti kahta naapurimaata (Israelia ja Syyriaa) suurempana uhkana kuin Assyriaa?
- Jesaja varoitti Ahasia luottamasta Assyriaan ja solmimasta liittoa sen kanssa (8:10a). Miettikää, miksi suurvaltaan luottaminen oli ja on epäviisasta ja vaarallista?
- Mitä ajattelette siitä, että Ahas lähetti Herralle uhratut rahat Tiglatpileserille?
- Mikä sai Assyrian kuninkaan suostumaan Ahasin pyyntöön ja hyökkäämään Syyriaan?

2. Kun. 16:10–14. Ahas meni Damaskokseen maksamaan Tiglatpileserille velkojaan.

- Miksi Ahas rupesi heti matkimaan pakanallista jumalanpalvelusta?
- Mikä sai ylipappi Urian suostumaan kaikkeen, mitä jumalaton kuningas käski?
- Mihin Ahas pyrki ryhtyessään hoitamaan papin tehtäviä uudella alttarillaan?
- Mistä se kertoo, että Ahas siirsi syrjään Mooseksen pronssialttarin, jossa uhrat oli uhrattu siihen asti?

2. Kun. 16:15–18. Mooseksen kirjat eivät tunne mitään erillistä kuninkaan uhria. Ehkä Ahas repi temppelistä irti metalleja maksaakseen Assyrialle velkansa. Siihen tarkoitukseen hän varmaan käytti myös altaan alla seisoneita 12 pronssihärkää.

- Luetaan jakeen 15 viimeinen lause vuoden 1992 käännöksestä. Mitä Ahas siis aikoi tehdä Mooseksen rakentamalla alttarilla?
- Jae 16. Mikä voi tehdä tuon ajan ylipapista tai meidän aikamme piispasta noin selkärangattoman?
- Mitä Herra tästä uudesta jumalanpalveluksesta ajatteli?
- Mitä kirkolle tapahtuu, jos Herran sanaa ja hänen armonvälineitään muutellaan kulloisenkin muodin, ideologian ja politiikan mukaiseksi?

2. Aik. 28:16–19. Ahas pyysi uudelleen apua Tiglatpileseriltä.

- Mikä sai onnettomuudet kasaantumaan tuolla tavalla Juudan päälle?
- Mistä se kertoo, ettei Juudan armeijasta tai puolustuksesta puhuta tässä sanaakaan?

2. Aik. 28:20–25. Turhaan oli Assyrialle lähetetty kultaa ja hopeaa; nyt se kääntyi taas Juudaa vastaan ja pakotti sen maksamaan veroja seuraavat sata vuotta.

- Mitä Assyrian kuninkaan toiminta osoittaa suurvaltojen toiminnasta yleensäkin?
- Millainen oli Ahasin usko Jumalaan tai jumaliin jakeiden 22–23 mukaan?

2. Aik. 28:24–25

- Mistä Ahas oli raivostunut Herraan siinä määrin, että hän päätti toimia tällä tavalla?
- Mitä järkeä oli tuollaisessa ylettömässä epäjumalanalttarien rakentamisessa?

2. Aik. 28:26–27. Ahas ei rakentanut mitään, ei viljellyt mitään, ei vahvistanut maanpuolustusta.

- Mikä on arvionne Ahasin, uskovan isän pojan ja uskovan pojan isän, elämästä ja kuolemasta?
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: On ihmeellistä, että Herra ilmoitti Jesajan kautta juuri Ahasille kaksi tärkeää asiaa Messiaasta: että tämä syntyisi neitsyestä ja että hänen nimensä olisi Immanuel, Jumala meidän kanssamme. (Jes. 7:14) Vapahtaja syntyisi Ahasin suvusta, ja hän sovittaisi myös Ahasin synnit. On traagista, etteivät Ahasia kiinnostaneet nämä Herran lupaukset, vaan hän kääntyi loppuun asti turhien jumalien puoleen.

23. HISKIA, JUUDAN 12. KUNINGAS — Osa 1 (2. Aik. 29, 2. Kun. 18:5–8)

Aluksi: Ahasin kuollessa temppelin ovet olivat kiinni, eikä Mooseksen säätämiä uhreja uhrattu. Temppeleialueelle oli pystytetty alttari damaskoslaisen mallin mukaan. Jerusalemin ja maaseutu olivat täynnä epäjumalanalttareita. Hiskia oli ollut kymmenvuotias, kun hänen uskova isoisänsä Jotam oli kuollut. Jesaja oli toiminut profeettana hänen isoisänsä ja isänsä eläessä ja toimi yhä vieläkin.

2. Aik. 29:1–2

- Miten hurskas isoisä Jotam oli ehkä vaikuttanut Hiskiaan tämän ollessa lapsi?
- (Mitkä seikat näyttäisivät todistavan, että Hiskia olisikin ollut Jotamin, ei Ahasin, poika?)
- Ahas oli polttanut yhden poikansa uhriksi Baalille, ja toisen oli tappanut muuan Sikri. Millaisen jäljen veljien väkivaltainen kuolema oli ehkä jättänyt nuoren Hiskian sydämeen?
- Myöhemmin käy ilmi, että Hiskia tunsikin kirjoitukset todella hyvin. Miten hän oli ne oppinut?

2. Aik. 29:3–7

- Mitä se osoittaa, että nuori kuningas aloitti temppelin korjaustyöt heti ensimmäisessä kuussa valtaan päästyään? (Miksei hän aloittanut esim. armeijan uudistuksella?)
- Mikä kaikki oli retuperällä temppelissä Hiskian tullessa kuninkaaksi?
- Mitä Hiskian julkinen kritiikki isäänsä ja esi-isäänsä kohtaan vaikutti ehkä leeviläisiin?
- Mitä se vaikuttaa ihmisen elämään, jollei hän voi kunnioittaa omaa isäänsä?

2. Aik. 29:8–9. Israel oli palauttanut Ahasin aikana vangitsemansa juutalaiset sotavangit, mutta syyrialaiset eivät olleet sitä tehneet (28:5, 14).

- Mitä nämä jakeet kertovat meille Juudan tilasta Hiskian noustessa valtaan?

2. Aik. 29:10–15. Pappien rituaalinen pyhittäytyminen saattoi kestää viikonkin. Temppelein esineet pyhitettiin voitelemalla ne pyhällä öljyllä ja pirskontamalla niiden päälle uhrivertä.

- Mitä Hiskia tarkoitti puhuessaan liitosta Herran kanssa?
- Miettikää, millaista pappien ja leeviläisten elämä oli ollut viimeisten 16 vuoden ajan, kun Ahas oli toiminut kuninkaana, ja ylipappi Uriah oli tehnyt kaiken hänen mielensä mukaan?
- Miten luulette 10 nimeltä mainitun leeviläisen toimineen Ahasin ja Urian aikana? (Mitä se osoittaa, että heidän joukossaan oli myös muusikoita eli siis Asafin, Hemanin ja Jedutunin jälkeläisiä?)

2. Aik. 29:16–19. Huomatkaa, että temppelisalini saivat mennä vain papit, eivät leeviläiset.

- Miten omakotitalon kokoisen temppelin ja sen pihan puhdistamiseen saattoi mennä 16 pv?
- Millaista puhdistamista meidän seurakuntamme tarvitsisivat tänä päivänä?

2. Aik. 29:20–24

- Miksi Hiskia tahtoi mennä temppeliin heti seuraavana aamuna, kun puhdistus oli tehty?
- Miksi Hiskia kutsui paikalle paitsi hengellisen säädyn myös kaupungin johtomiehet?
- Mikä oli kaikkien näiden uhrien merkitys Ahasin uran päättyessä ja Hiskian uran alkaessa?
- Selittäkää lyhyesti, mitä sana ”sovitus” jakeessa 24 merkitsee.

2. Aik. 29:25–30. Hiskia tunsikin tarkkaan Daavidin ohjeet jumalanpalveluksen toimittamisesta.

- Miksi Hiskia halusi jumalanpalvelukseen juuri Daavidin säveltämää ja sanoittamaa kirkkomusiikkia?
- Millaista musiikkia sinä toivoisit oman seurakuntasi jumalanpalveluksiin?

2. Aik. 29:31–36. Kaikki kävi nopeasti. Kuukauden päästä Hiskiaan astuttua valtaistuimelle temppeli oli jo käytössä.

- Paljonko eläimiä loppujen lopuksi uhrattiin saastaisuudesta puhdistetun temppelin pihalla?
- Mitä tämä juhla merkitsi temppeliin kokoontuneelle väelle?

2. Kun. 18:3–6. Autiomaassa israelilaiset olivat parantuneet käärmeen puremasta katsomalla pronssikäärmettä. Jeesus piti tuota käärmettä omalla ennakkokuvanaan (Joh. 3:17).

- Mikä oli ehkä johtanut siihen, että pronssikäärmeestä oli tehty palvonnan kohde?
- Missä tilanteessa armonvälineestä voi tulla vääränlaisen palvonnan kohde?

2. Kun. 18:7–8. Hiskian edeltäjä Ahas oli ostanut Assyrian kuninkaan liittolaisekseen, mutta joutunut sitten maksamaan sille veroja ja omaksumaan siltä uskonnollisia menoja.

- Miten Hiskia uskalsi nousta kapinaan Assyrian suurvaltaa vastaan?
- Missä Jeesus on näissä teksteissä?

Lopuksi: Hiskia oli Jeesuksen ennakkokuva puhdistuessaan temppelin. Jeesuksen aikana ihmiset luulivat voivansa tehdä Jumalan kanssa vaihtokaupan: kun he antavat eläimen, Jumala antaa siunauksen. He eivät ymmärtäneet, että Herra tahtoi antaa uhriveren kautta uhraajalle synnit anteeksi pelkästä armosta. Siksi Jeesus nimitti temppeliä markkinapaikaksi ja puhdisti sen.

24. HISKIA UUDISTAA PÄÄSIÄISEN VIETON — Osa 2 (2. Aik. 30–31)

Aluksi: Hiskia oli tullut kuninkaaksi 25-vuotiaana (v. 727). Hän oli aloittanut uransa puhdistamalla temppelin ja vihkimällä sen uudelleen käyttöön. Sitten hän päätti uudistaa myös pääsiäisen vieton. Pääsiäisenä jokaisen perheen oli määrä uhrata karitsa ja syödä se. Ylipapin piti pirskontaa verta liiton arkulle temppelin kaikkein pyhimässä, jotta kansa saisi syntinsä anteeksi. Näin ei ollut toimittu 16 vuoteen. Pääsiäinen olisi pitänyt viettää vuoden 1. kuussa (maalis- huhtikuussa). 4. Moos. 9:ssä Herra kuitenkin lupaa, että jossain poikkeustilanteissa sen voi viettää myös 2. kuussa.

Jakeet 30:1–5

- Miksi pääsiäisen vietolla oli Hiskian mielestä niin kiire, ettei hän halunnut odottaa enää seuraavaan vuoteen asti?
- Mistä huomaamme, ettei Hiskia ollut mikään tyranni?

Jakeet 6–9. Tämä kirje oli osoitettu Pohjoisvaltion väelle. Puolet heistä oli jo viety pakkosiirtoon Assyriaan, mutta toinen puoli asui yhä maassaan. Samarian valloituksen oli enää 5 vuotta aikaa. Israelilaiset eivät olleet osallistuneet pääsiäisenviettoon Jerusalemissa 200 vuoteen.

- Miksi Hiskia päätti kutsua Pohjoisvaltion jäljellä olevat asukkaat pääsiäiseksi Jerusalemiin?
- Mitä tämä kirje paljastaa meille Hiskian uskosta ja teologiasta?

Jakeet 10–11

- Mitä pilkan aihetta pohjoiset heimot löysivät kuningas Hiskian kirjeestä?
- Mitä se osoittaa, että israelilaiset pilkkasivat tätä kutsua katastrofin uhatessa maataan?
- Mikä sai muutamat Asserin, Manassen ja Sebulonin miehet ottamaan kutsun vastaan?
- Herra oli luvannut muinoin Elialle, että Israelissa pysyisi aina uskova jäännös. Millä tavalla hän oli pitänyt yllä jäännöksen uskoa näiden 200 vuoden ajan?

Jakeet 12–14

- Mikä sai 16 vuotta epäjumalia palvoneen Juudan innostumaan nyt pääsiäisen vietosta?
- Mitä ajattelette siitä, että väkijoukko aloitti pääsiäisjuhlaansa jakeen 14 kertomalla tavalla?

Jakeet 15–20. Osa juhlavieraista, erityisesti Pohjoisvaltion väki, oli kultillisesti epäpuhdasta. Se ei olisi saanut syödä uhrilihaa kuolemanrangaistuksen uhalla (3. Moos. 7:20).

- Miten papit ja leeviläiset kunnostautuivat tämän pääsiäisjuhlan järjestelyissä?
- Miten arvioisitte Hiskian rukousta jakeissa 18–19?

Jakeet 21–27. Kuningas ja johtomiehet lahjoittivat 17000 lammasta niille, joilla ei ollut varaa hankkia sellaista itse. Yksi lammas maksoi varmaankin yli 100 euroa meidän valuutassamme.

- Miksi Hiskia päätti tehdä tuollaisen valtavan lahjoituksen kansalleen?
- Mitkä kaikki seikat tekivät tästä juhlasta erityisen riemullisen?
- Jae 22, uusi käännös. Mitä se merkitsi leeviläisille, että kuningas kiitti heitä erikseen?
- Mitä tämä juhla merkitsi niille pohjoisvaltio Israelin asukkaille, jotka joutuivat lähtemään pakkosiirtoon jo viiden vuoden kuluttua?

Luku 31:1. Epäjumalanpalveluspaikkoja hävitettiin jopa Pohjoisvaltion puolelta. Se osoittaa, ettei Israelin keskushallitus pystynyt enää valvomaan alueitaan.

- Mitkä olivat palvontapaikkojen hävittäjien motiivit?

31:2–8. Ahasin aikana papeilla ja leeviläisillä ei ollut ollut töitä sen enempää kuin tulojakaan.

- Millaisia järjestelyjä Hiskia teki, että pappissääty saatiin taas hoitamaan tehtäviään?
- Mistä se kertoo, että temppelille ja papeille annettuja lahjoja kerättiin 4 kuukautta?
- Mikä saa kristityn antamaan iloisesti rahaa Jumalan valtakunnan työhön?

31:9–13

- Miten pappien ja leeviläisten elämä muuttui Hiskian uudistusten myötä?
- Miksi julistajien palkasta huolehtiminen tuo siunauksen koko kansalle?

31:14–19. Pappeja asui ympäri maata ns. pappiskaupungeissa.

- Mikä takasi, että kansan tuomat kymmenykset jaettiin oikeudenmukaisesti?
- Miten Hiskia huolehti pappien perheistä?

31:20–21

- Mikä teki Hiskiasta erityisen hyvän johtajan?
- Missä tässä luvussa on Jeesus?

Lopuksi: Pääsiäisen pääasia oli karitsa, jonka veri toi anteeksiannon ja sovituksen sen uhranneelle perhekunnalle. Jokainen noista pääsiäislampaista viittasi Jumalan Karitsaan, joka kantaisi kerran tuon perheen — ja koko maailman — synnit.

25. HISKIAN SAIRAUS JA PARANTUMINEN — Osa 3 (Jes. 38:1–39:8, 2. Aik. 32:24–30)

Aluksi: Hiskiasta kerrotaan kolmessa Raamatun kirjassa: Kun., Aik. ja Jes. Hän hallitsi vuosina 727–698, mutta hänen elämänvaihteitaan on vaikea asettaa aikajanjalle. Raamatun antamat vuosiluvut eivät näet täsmää Assyrian annaalien kanssa. Seuraamme tässä Juha Sankamon kirjasta saatua kronologiaa: Hiskian 14. hallitusvuonna 713 ei tapahtunut Assyrian hyökkäystä, vaan Hiskian sairastuminen (vrt. 38:6). Kuningas oli siinä vaiheessa nelikymppinen ja vielä ilman kruununperijää.

Jes. 38:1–3. Ilmeisesti Hiskia sairastui vuotavaan paiseeseen, joka on hengenvaarallinen.

- Mikä järkyttää eniten 40-vuotiaista ihmistä, jolle kerrotaan, että hän kuolee kohta?
- Mitä ajattelette Hiskian reaktiosta kauheaan uutiseen?

Jes. 38:9–15. Hiskia kuvaa tässä psalmissa tunnelmiaan Jesajan ilmoituksen jälkeen. Hänhän oli aloittanut valtavan uskonpuhdistuksen ja uudistanut pääsiäisen vieton Juudassa.

- Mikä Hiskiasta tuntui kaikkein kauheimmalta, jos hänen pitäisi nyt kuolla?
- Voiko ihminen mielestänne kuolla ”ennen aikaan”? Perustelkaa vastauksenne.
- Verratkaa muistin varassa jakeita 12b–13 Jeesus kärsimyksiin.
- Mitä Hiskia tässä tilanteessa Herralta pyytää ja mitä hän ei pyydä?

Jes. 38:4–8. Jae 6 osoittaa, että Hiskia sairastui ennen Assyrian hyökkäystä eikä sen jälkeen.

- Mitä nämä jakeet kertovat meille Jumalan suunnitelmasta ja rukousten kuulemisesta?
- Manasse, Hiskian poika, syntyi vasta isänsä sairauden jälkeen. Mitä olisi tapahtunut, jollei Hiskia olisi saanut jatkoaikaa?
- Jakeet 7–8. Kuningaiden kirjasta käy ilmi, että Hiskia pyysi Herralta tällaista merkkiä (2. Kun. 20:8–11). Mitä tuo pyyntö hänestä osoittaa?
- Mitä ajattelette merkistä, jonka Herra Hiskialle antoi?

Jesaja 38:16–20. Nämä sanat Hiskia rukoili kuultuaan jäävänsä henkiin. Keskustellaan niistä vuoden 1938 raamatunkäännöksen tai Kansan Raamatun mukaan.

- Mitä tärkeitä asioita Hiskia oli oppi sairautensa aikana?
- Ehkä Hiskian omaatuntoa painoi jokin syni. Miten hän nyt tajusi saaneensa sen anteeksi?
- Miten ihmisen sairastamiseen vaikuttaa se, onko hänellä hyvä vai paha omatunto?

Jes. 38:21–22. Nykytutkimuksen mukaan viikunan terveysvaikutukset ovat vertaansa vailla. Se vaikuttaa parantavasti mm. paiseisiin. (Ks. internet)

- Mitä ajattelette siitä, että paise parantui noin yksinkertaisella konstilla?

Jes. 39:1–4. Babylonian oli tuohon aikaan Assyrian alusmaa. Muutaman vuoden kuluttua se nousi kapinaan, johon Hiskiakin liittyi ja lopetti veronmaksun.

- Mitä motiiveja Babylonian kuninkaalla voi olla, kun hän lähetti Juudan kuninkaalle lahjoja?
- Mikä sai Hiskian näyttämään Babylonian kuninkaan lähettiläille kaikki aarrekkamionsa?
- Oliko Hiskian toiminta mielestänne synti ja jos oli, niin mitä käskyä vastaan?

Jes. 39:5–8. Huomatkaa, ettei Hiskialla ollut vielä tähän mennessä kruununperijää.

- Kritisoiko Jesaja mielestänne Hiskiaa, vai esittikö hän vain profetian siitä, mitä tulisi tapahtumaan sadan vuoden kuluttua? Perustelkaa vastauksenne.
- Hiskian reaktiosta Jesajan sanoihin on olemassa kaksi tulkintaa: 1) Onpa hän itsekäs! ja 2) Onpa hän kiitollinen siitä, että Herra joka tapauksessa johtaa sekä maailmanhistoriaa että hänen omaa elämäänsä. Kumpaa tulkintaa te kannatatte?

2. Aik. 32:24–26

- Miksi ihminen saattaa tulla ylpeäksi ihmeestä, jonka Jumala on hänelle tehnyt?
- Miten Herra voi vihastua koko valtakuntaan kuninkaan ylpeyden tähden?

2. Aik. 32:30. (Jakeet 32:27–29 käsitellään ensi kerralla.) Hiskia päätti rakentaa piiritysten varalle 500 m pitkän tunnelin, jolla vesi johdettiin kaupunginmuurin sisäpuolelle. Kaivaminen aloitettiin molemmista päistä ja yhteen päädyttiin ilman GPS-laitteita. Tunnelin läpi voi yhä kävellä.

- Jae 30. Mitä tunnelin rakentaminen Hiskiasta osoittaa?
- Missä näissä luvuissa on Jeesus?

Lopuksi: Jeesuskin joutui katsomaan kuolemaa silmiin nuorella iällä. Hiskia oli rukoillut: *”Koko päiväksi sinä jätit minut, yöhön saakka... kuin leijona raatelisi minut, ruhjoisi kaikki luuni”* (Jes. 38:12). Jeesus rukoili psalmin 22 mukaan: *”Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?... Pelasta minut leijonien kidasta, pelasta villihärkien sarvista!”* Hiskia oli väärässä luullessaan Jumalan jättäneen hänet yksin, mutta Jeesus oli siinä ihan oikeassa. Jumala hylkäsi hänet ristillä, että Hiskia ja me kaikki muutkin voisimme saada ylpeytemme anteeksi.

26. ASSYRIA HYÖKKÄÄ JUUDAAN — Hiskia, osa 4 (2. Kun. 18:13–19:8)

Aluksi: Kuningas Sanheribin hyökkäys kapinoivia Lähi-idän valtioita — myös Juudaa — vastaan alkoi vuonna 703, jolloin elettiin Hiskian 24. (ei siis 14.!) hallitusvuotta. Assyria kukisti kapinalliset maat vuoron perään. V. 701 oli Juudasta valloitettu jo 46 kaupunkia ja niiden asukkaat oli viety pakkosiirtoon. Jäljellä oli enää Jerusalem, jonka pelastumisesta Hiskia oli saanut lupauksen Herralta parannuttuaan sairaudestaan (Jes. 38:6).

Jakeet 18:7b-8 ja 13–16. Yksi talentti painoi 35–40 kiloa.

- Hiskiakin oli siis kieltäytynyt maksamasta veroja Assyrialle. Oliko tämä päätös mielestänne oikea vai väärä? Perustelkaa kantanne.
- Jae 14. Mitä ajattelette Hiskian katumuksesta Assyrian kuninkaan edessä?
- Hiskia siis tyhjensi paitsi oman linnansa myös Herran temppelin arvometalleista. Montako tonnia a) hopeaa ja b) kultaa hän lähetti Sanheribille?
- Miten muuten Hiskia olisi voinut menetellä tässä tilanteessa? Vai olisiko mitenkään?

Jakeet 18:17–18. Katsokaa kartalta Lakis, josta on Jerusalemiin noin 45 km. Keskustelu käytiin kaupunginmuurin ulkopuolella. Neuvottelijat painostivat Jerusalemiä antautumaan ilman taistelua. Uusi käännös on oikea: neuvottelijoilla ei ollut sotajoukkoa mukanaan.

- Miksi Sanherib ei vaivautunut tulemaan itse Jerusalemiin?
- Hiskia luuli selviytyneensä vaarasta maksettuaan kullan ja hopean Sanheribille. Miksi Sanherib ei lopettanut Jerusalemin uhkailua siihen?
- Mitä se osoittaa, ettei Hiskia lähtenyt itse neuvottelemaan Assyrian lähettiläiden kanssa?

Jakeet 18:5 ja 19–20. RK38 sanoo ”Rabsake”, RK92 ”ylin juomanlaskija”.

- Miksi Sanherib ei voinut ymmärtää sitä, että Hiskia kieltäytyi antautumasta?
- Missä tilanteessa ympäristö voi ihmetellä meidän kristittyjen luottamusta Jumalaan?

Jae 21–22. Maailmassa oli tuolloin kaksi suurvaltaa: nouseva Assyria ja heikentyvä Egypti.

- Miksi suurvaltoihin luottaminen ylipäänsä on riskaabelia, kuten moni kansa on viime vuosina joutunut kokemaan?
- Miksi Herraan luottaminen ei ollut mikään vaihtoehto Sanheribin mielestä?
- Sanherib tiesi jotain Hiskian uskonpuhdistuksesta. Minkä tulkinnan hän oli siitä tehnyt?

Jakeet 23–25. Hiskia oli sotinut filistealaisia vastaan; muuten hän oli keskittänyt kaiken huomionsa jumalanpalveluksen ja papiston aseman uudistamiseen. Mahdollisesti osa hänen armeijastaan oli jo viety Assyriaan varuskuntakaupunkien antauduttua. Sanheribilla sen sijaan oli armeijassaan 18500 sotilasta ja tuhansia hevosia.

- Arvioikaa Jerusalemin tilannetta edellä esitettyjen lukujen valossa.
- Mitä jakeessa 23 ehdotettu vedonlyönti osoittaa Hiskian armeijasta?
- Mistä Sanherib oli saanut päähänsä jakeen 25 väitteen?
- Minkä vaikutuksen Rabsaken eli juomanlaskijan sanat tekivät ehkä Juudan neuvottelijoihin?

Jakeet 26–32. Aramea oli tuohon aikaan kansainvälisen diplomatian kieli.

- Mihin Assyrian lähettiläät pyrkivät kohdistautumaan sanansa myös tavalliselle kansalle?
- Missä mielessä Rabsaken ääni oli jerusalemlaisille Saatanan ääni?
- Mitkä olivat siis ne vaihtoehdot, joiden väliltä assyrialaiset väittivät jerusalemlaisten joutuvan valitsemaan?
- Mitkä olivat Herran jerusalemlaisille antamat vaihtoehdot?

Jakeet 33–36

- Miten Hiskia uskalsi olla antautumatta tuollaisen tilaston edessä?
- Missä tilanteessa kristityn ei pidä uskoa tilastoja tai gallupeja eikä toimia niiden mukaan?
- Mistä se on osoitusta, ettei mikään osa kansasta noussut assyrialaisten puheet kuultuaan kapinaan Hiskiaa vastaan?

Jakeet 18:37–19:4

- Mitä Hiskian reaktiot Assyrian uhkausten edessä hänestä osoittavat?
- Mikä Assyrian lähettiläiden sanoissa vaivasi Hiskiaa eniten?
- Mitä Hiskialle merkitsi ehkä Jesajan tuki tässä tilanteessa?

Jakeet 19:5–7. Jae 6. RK38: Assyrian kuninkaan ”poikaset”, RK92: ”käskyläiset”.

- Mitä tarkalleen ottaen Herra lupasi Hiskialle ja miten hän perusteli lupauksensa?
- Millaista uskoa siihen vaadittiin, että Hiskia voi tukeutua tuohon lupaukseen?
- Mitä Sanherib ehkä ajatteli kuullessaan neuvottelun tuloksen: Jerusalem ei antautuisi?
- Missä Jeesus on tämän päivän tekstissä?

Lopuksi: Maailman tilanteen synketessä meidänkään ei pidä luottaa suurvaltoihin sen enempää kuin tilastoihinkaan, vaan yksin Vapah-tajaamme. Vaikka kaikki muu meiltä vietäisiin, meille jää rauhan valtakunta, jonka Jeesus perustaa palatessaan uuden maan päälle.

27. HERRA NÖYRYYTTÄÄ YLPEÄT — Hiskia, osa 5 (2. Kun. 19:9–37, 2. Aik. 32:27–30)

Aluksi: Assyrian kuningas Sanherib oli valloittanut voitokkaasti puoli maailmaa ja uhkasi nyt Jerusalemia. Hiskia oli kuitenkin saanut Jumalalta lupauksen, että kaupunki pelastuisi eikä siis suostunut antautumaan. Assyrian sotajoukko oli jo valloittanut monia Juudan kaupunkeja, mm. Libnan ja Lakisin (ks. kartta). Sanherbin palatsista Ninivestä on löytynyt Lakisin valloitusta kuvaava suuri seinäreliefi, jonka nykyään voi nähdä sekä netissä että British Museumissa Lontoossa.

Jakeet 19:9–13. Sanheribin sotajoukko ei ollut tuolloin Jerusalemin, vaan Libnan edustalla (19:8).

- Mikä oli tämän kirjeen tarkoitus?
- Jakeesta 10 käy ilmi, että Sanherib oli kuullut jotain Herran antamasta lupauksesta. Miten hän oli siitä kuullut?
- Mikä Sanheribin sanoissa oli törkeää pilkkaa Israelin Jumalaa kohtaan?

Jakeet 19:14–16. Sanonta ”jonka istuinta kerubit kannattavat” viittaa liiton arkkuun.

- Miksi Hiskia halusi viedä Sanheribin viestin temppeliin ja avata sen siellä?
- Mitkä 3 asiaa Hiskia sanoi Herrasta rukouksensa alussa, ja miksi hän sanoi juuri nämä asiat? (Miksi Hiskia muistutti Herraa liiton arkusta?)
- Mikä Sanheribin kirjeessä oli järkyttänyt Hiskiaa kaikkein eniten?

Jakeet 19:17–19

- Millaisesta uskosta Hiskian rukous on osoituksena?
- Mitä voisimme oppia Hiskian uskosta ja rukouksesta oman elämämme katastrofeja varten?
- Mistä nimenomaisesta syystä Hiskia tahtoo Herran pelastavan Jerusalemin?

Jakeet 19:20–24. ”Tytär Siion” tarkoittaa Jerusalemia.

- Mistä Jesaja tiesi, mitä Hiskia oli rukoillut? Miettikää eri vaihtoehtoja.
- Mikä oli ollut Sanheribin pahin erehdys hänen kampanjoissaan Juudaa vastaan?
- Herra siteeraa Sanheribin lähettiläitä jakeissa 23–24. Sanokaa omin sanoin, miten hän kuvaa Assyrian kuninkaan ylpeyttä?
- Millaisessa sävyssä Herra puhuu Assyriasta?

Jakeet 19:25–26

- Mitä Herra tarkoittaa sanoessaan, että oikeastaan Sanheribin sotaretkeä olikin ollut suunnittelemassa hän itse?
- Miksi Herra oli päättänyt hävittää lukemattomat kaupungit kiviröykkiöiksi?
- Soveltakaa nämä jakeet nykyisiin sotiin.

Jakeet 19:27–28

- Oikeasti Sanherib ei palannut maahansa ”koukku nenässä ja suitset suussa”. Mitä tämä Herran käyttämä ilmaus siis tarkoittaa?
- Mikä oli Herran sanoma häntä pilkkaaville ihmisille tuolloin ja mikä se on tänäänkin?
- Mitä olisi tapahtunut, jos Herra olisi jättänyt Sanheribin rankaisematta?
- Miksi Herra ei voi jättää koskaan rankaisematta sitä, joka lausuu hänen nimensä turhaan?

Jakeet 19:29–31. Huomatkaa, että monen Juudan kaupungin väki oli jo viety pakkosiirtoon.

- Miksi Herra tahtoi antaa Hiskialle ja koko Juudalle tällaisen merkin tällaisessa tilanteessa?

Jakeet 19:32–34

- Miksi Hiskian ja Jerusalemin asukkaiden ei ehkä ollut aivan helppo uskoa tätä lupasta?
- Mitä tarkoittaa, että Herra aikoi suojella Jerusalemia itsensä ja myös Daavidin tähden?

Jakeet 19:35–37

- Arvaus: mitä assyrialaiden sotaleirissä oikein tapahtui?
- Assyrian annaalit todistavat, että Sanherib kuoli 20 vuoden kuluttua poikiensa surmaamana. Mitä ajattelette siitä, että ylpeyteenä halkeava jumalanpilkkaaja joutui lähtemään Jerusalemistä häntä koipien välissä ja sai tuollaisen lopun?

Jakeet 2. Aik. 32:27–30

- Miten Herra uskalsi antaa yhdelle kuolevaiselle noin paljon rikkautta ja menestystä?

Jakeet 2. Aik. 32:31–33. Hiskia oli langennut ylpeyden syntiin parannuttuaan sairaudestaan — siis täsmälleen samaan syntiin kuin Sanherib.

- Jae 31. Miten Hiskia selvisi mielestänne Jumalan hänelle asettamasta testistä?
- Miten Herra paransi Hiskian tämän ylpeydestä?
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: Herra siis pelasti Jerusalemin palvelijansa Daavidin tähden. Tässä viitataan myös Jeesukseen, Daavidin Poikaan, joka tarvitsi tämän maan päältä paikan, jossa syntyä ja kuolla. Tälle Jumalan suunnitelmalle ei Sanherib mahtanut yhtään mitään. Paholainen ei mahda yhtään mitään sillekään suunnitelmalle, jonka Herra on tehnyt seurakuntaansa ja myös sinua varten.

28. MANASSE, JUUDAN 13. JA PAHIN KUNINGAS (2. Aik. 33:1–20, 2. Kun. 21:10–16)

Aluksi: Manasse oli vain 12–vuotias noustessaan valtaistuimelle ja hallitsi kauimmin Juudan kuninkaista. Hän oli syntynyt isänsä sairauden jälkeen ja oli varmaankin tämän silmäterä. Poika oli nähnyt isänsä uskon ja hänen ihmeellisen voittonsa assyrialaisista. Manassen aikana Assyria oli kuitenkin voimakkaimmillaan ja piti Juudaa rautaisessa otteessaan verottaen sitä ankarasti.

Jakeet 2. Aik. 33:1–5. Manassen isä oli hallinnut kolme vuosikymmentä ja ohjannut kansaansa oikeaan uskoon. Jesajakin oli yhä elossa.

- Mikä tai kuka sai nuoren Manassen tekemään täyskäännöksen uskonasioissa? (Vihasiko Manasse isänsä muistoa? Vai oliko syynä Assyrian ihailu / painostus?)
- Kenestäkään muusta Juudan kuninkaasta ei sanota sitä, mitä jae 2 sanoo Manassesta. Mihin kanaanilaisten kansojen iljettävyyksiin tässä ehkä viitataan?
- Millä kaikilla tavoilla Manasse rikkoi ensimmäistä käskyä vastaan?
- Mitkä olivat ehkä vanhan Jesajan tunnelmat hänen nähdessään tämän kaiken?

Jakeet 6–10. 2. Kun. 23:7 lisää, että Manasse salli prostituution harjoittamisen temppelialueella. On kuin Manasse olisi päättänyt rikkoa joka ikisen Mooseksen lain kiellon.

- Mitä jae 6 Manassesta osoittaa?
- Mikä noituudessa ja ennustamisessa viehättää ihmisiä meidänkin päivinä? (Miksi uususkonnollisuus lisääntyy nyt metsäpalon tavoin länsimailla?)
- Jae 7. Kukaan muu Juudan kuningas ei pystyttänyt epäjumalanpatsasta temppelin sisäpuolelle. Miettikää, miksi Manasse päätti pystyttää sinne naisjumalatar Astarten patsaan (2. Kun. 21:7)?
- Miten naisjumalatar Astarten palvonta hiipii nykyään länsimaiden kirkkoihin?
- Miten Manassen vaikutus kansaansa voi olla niin suuri, että hänen isänsä uskonpuhdistus painui nopeasti unholaan?

2. Kun. 21:10–16. Juudassa oli tuolloinkin oikeita profeettoja. Juutalaisen perimätiedon mukaan Manasse tapatti vanhan Jesajan sahaamalla hänet kahtia puunrungon sisällä.

- Missä profeetat uskalsivat saarnata tällaista sanomaa?
- Jos perimätieto Jesajan surmasta on oikea, miksi Manasse tahtoi järjestää isänsä ystävän ja neuvonantajan pois päiviltä — ja miksi noin julmalla tavalla?
- Mitä Juudalle olisi tapahtunut, jos Herra olisi antanut tällaisen menon jatkoa loputtomiin?
- Mitä jae 14 tarkoittaisi käytännössä, jos Herra antaisi sen toteutua meidän maassamme?
- Jae 16. Josefuksen mukaan Manasse tapatti muutaman ihmisen joka päivä. Lisäksi tulivat vielä lapsiuhrit. Miten tällainen verenhimo voi syntyä ihmissydämeen?
- Mistä verenhimo syntyy meidän aikamme lasten ja nuorten sydämeen?

2. Aik. 33:11–13. Manasse vietiin Babyloniaan, joka oli tuohon aikaan Assyrian maakunta. Emme tiedä, miten kauan hänen vankeutensa kesti. Jerusalemissa Babyloniaan on yli 1000 km matka.

- Kuvitelkaa Manassen tunnelmia jakeen 11 tapahtuessa. Hän oli silloin jo yli 50–vuotias.
- Luetaan jae 12 vanhasta (RK38) käännöksestä tai Kansan Raamatusta. Mikä sai tällaisen uskomattoman ihmeen aikaan? (Mikä Hiskian lapsenkasvatuksessa oli sittenkin osunut kohdalleen?)
- Mikä on jakeen 12 ilosanoma kaikille (huonoille) lapsenkasvattajille?
- Millä perusteella Jumala voi antaa Juudan pahimmalle kuninkaalle hänen syntinsä anteeksi ja kuulla hänen rukouksensa? (Ajatelkaa asiaa Manassen lukemattomien uhrien kannalta.)

Jakeet 2. Aik. 33:15–17. (Hyppäämme yli jakeen 14, joka puhuu maanpuolustuksen vahvistamisesta.) Seuraavasta luvusta käy ilmi, ettei Manasse ehtinyt ennen kuolemaansa hävittää läheskään kaikkia epäjumalanpalveluspaikkoja Juudasta tai edes temppelistä.

- Mistä huomaamme, että Manassen parannus oli aito?
- Millä perusteella Manasse pystyi uskomaan, että oli saanut syntinsä anteeksi. Ks. jae 16.
- Jae 17. Miksi kansa on helpompi totuttaa epäjumalanpalvelukseen kuin siitä pois?
- Miksi Jumala ei peruuttanut pakkosiirtoa eli sitä rangaistusta, jonka hän oli uhannut langettaa Juudalle Manassen ajan syntien tähden?

Jakeet 33:18–20

- Millaisen arvion Raamattu antaa Manassen elämästä? Millaisen arvion sinä siitä antaisit?
- Missä näissä luvuissa on Jeesus?

Lopuksi: Jeesus sai aineksia tuhlaajapoikavertaukseensa Manassen elämäntarinasta. Molemmilla oli hyvä isä. Molemmat rikkoivat kaikin tavoin isänsä ja Jumalan tahtoa vastaan. Molemmat joutuivat ulkomailla suureen kurjuuteen. Molemmat saivat palata omaan maahansa, entiseen asemaansa, isänsä kotiin. Molemmat saivat suuret syntinsä anteeksi. Anteeksiantoon tarvittiin kuitenkin uhri: Jumalan Karitsa, joka kantoi ristille koko maailman — myös Manassen — synnit.

29. AMON JA NUORI JOSIA, JUUDAN 14. JA 15. KUNINGAS (2. Kun. 21:19–22:20, 2. Aik. 34:3–8)

Aluksi: Manassen poika, Amon, hallitsi vain kaksi vuotta 700-luvun puolivälissä eKr., jolloin Juuda oli yhä Assyrian vasallivaltio. Amon pystytti uudelleen isänsä viimeisinä vuosinaan hävittämiä epäjumalankuvia. Juuda oli jakautunut: useimmat harrastivat yhä epäjumalanpalvelusta, mutta hallituspiireistäkin löytyi muutamia oikeita uskovaisia, esim. ylipappi Hilkia ja kansleri Safan.

2. Kun. 21:19–22

- Miettikää, miksi isän vanhoilla päivillä tekemä parannus ei vaikuttanut lainkaan Amoniin?
- Mikä saattoi olla nuoren Amonin motiivi hänen pyrkiessään palauttamaan Manassen entisen epäjumalanpalveluksen Juudaan?

Jakeet 21:23–26

- Kukaan ei tiedä, miksi omat miehet tappoivat Amonin, ja miksi kansa tappoi hänen surmaajansa. Mikä on teidän arvauksenne? (Voisiko syy olla uskonnollinen?)
- Miksi kuninkaiden hautapaikat kerrotaan aina Raamatussa?
- Mitä tieto tulevasta hautapaikasta merkitsee kuolevalle ihmiselle ja hänen läheisilleen?

Jakeet 22:1–2 (vetäjä lukee myös 2. Aik. 34:3). 8. hallitusvuotenaan Josia oli 16-vuotias, ja 12. hallitusvuotenaan hän oli 20-vuotias.

- Herra oli päättänyt tuhota Juudan. Miksi hän lähetti sille vielä yhden uskonpuhdistajan?
- Amon oli ollut vain 16-vuotias Josian syntyessä. Millaiseksi teini-ikäisen isän ja hänen poikansa välit olivat ehkä muodostuneet?
- Miettikää, mikä sai Josian kiinnostumaan esi-isänsä Daavidin Jumalasta juuri 16-vuotiaana? (Josia oli ollut 6-vuotias Hiskian kuollessa. Mikä oli ehkä ollut isoisän vaikutus poikaan? Entä isoäidin, papintyttären?)
- Mistä nuori Josia keksi ryhtyä uskonpuhdistajaksi?
- Vetäjä lukee Jer. 1:1–2. Jeremia kutsuttiin profeetaksi Josian 13. hallitusvuotena, siis vain vuosi uskonpuhdistuksen alkamisen jälkeen. Profeetta ja kuningas olivat ikätovereita. Mikä vaikutus Jeremialla oli ehkä Josiaan?

2. Aik. 34:4–8. Assyrian valta alkoi heikentyä 720-luvulla Josian aloitellessa uskonpuhdistustaan. Siksi myös pääsy entisen pohjoisvaltion alueelle helpottui. Monet ihmiset olivat kuitenkin tiukasti kiinni kulttipaikoissaan eivätkä toivottaneet uskonpuhdistusta tervetulleeksi.

- Mistä nuori kuningas sai sen rohkeuden, jota kulttipaikkojen hävittämiseen tarvittiin?
- Josia teki näitä uskonpuhdistusmatkoja 6 vuotta, 20-vuotiaasta 26-vuotiaaksi. Miksi hän ei halunnut jättää tätä tehtävää muiden hoidettavaksi?
- Miettikää, miksi Josia poltti luita alttareilla — sitä eivät muut kuninkaat olleet tehneet?

2. Kun. 22:3–7. Seuraavaksi Josia ryhtyi korjauttamaan temppeliä. Se oli korjattu viimeksi 150 vuotta aikaisemmin Joasin toimesta. Uhriarkku seiso yhä temppelin ovella.

- Selittäkää omin sanoin, miten Josia organisoi temppelin korjauksen?
- Mitä ajattelette siitä, ettei rahankäyttöä valvottu, toisin kuin Joasin aikana?

2. Kun. 22:8–11. Lain kirja tarkoittaa ainakin 2. Mooseksen kirjaa ja myös liiton kirjaa, jossa Herra uhkaa liittonsa rikkovaa kansaa nälällä, sodalla ja pakkosiirrolla. (5. Moos. 28)

- Manassen ja Amonin hallitusajat olivat kestäneet yhteensä 57 vuotta. Miten on mahdollista, ettei Mooseksen lakikirjaa ollut kaivattu koko tuona pitkänä aikana?
- Jae 11. Mistä kertoo nuoren kuninkaan reaktio Jumalan sanaan?
- Miten meillä voisi pysyä arka tunto Jumalan sanan edessä? Miten joku voi sen menettää?

2. Kun. 22:12–14. Jeremia ja Sefanja toimivat profeettoina tuohon aikaan.

- Josia oli jo kuullut Herran sanan Mooseksen kirjasta. Mistä nimenomaisesta asiasta hän halusi vielä kysyä Herran mielipidettä?
- Miksi neuvoa ei kysytty Jeremialta tai Sefanjalta, vaan naisprofeetta Huldalta?
- Mitä tämä tapaus osoittaa meille naisten asemasta ja tehtävistä kuningasten aikana?

Jakeet 2. Kun. 22:15–20

- Mitä ajattelette Huldan välittämästä Jumalan vastauksesta nuorelle Josialle?
- Miten tämän ennustuksen kuuleminen ehkä vaikutti Josian prioriteetteihin?
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: Josia oli Jeesuksen ennakkokuva jo nimensä perusteella. ”Josia” on näet sama nimi hepreaksi kuin ”Jeesus” kreikaksi. Molemmat tarkoittavat Vapahtajaa. Josiasta tulikin Juudan viimeinen ”vapahtaja” eli uskonpuhdistaja ennen katastrofin tuloa.

30. JOSIA, JUUDAN PARAS KUNINGAS — Osa 2 (2. Kun. 23:1–27, 2. Aik. 35:20–24)

Aluksi: Josia aloitti uskonpuhdistuksen 20-vuotiaana ja kierteli 6 vuotta hävittämässä maasta epäjumalanpalveluspaikkoja. Nyt oli menossa hänen 18. hallitusvuotensa, jolloin hän oli 26-vuotias. Tuona vuonna temppelistä löytyi Mooseksen lain kirja. Siitä kävi ilmi, että Herra oli raivoissaan kansansa epäjumalanpalveluksesta ja uhkasi sitä onnettomuuksilla. Lain kirjaan tutustuminen järkytti nuorta kuningasta ja vaikutti syvästi myös Jeremian julistukseen.

Jakeet 23:1–3

- Minkä vaikutuksen se teki kansaan, että kuningas itse luki heille vasta löytyneen lain kirjan?
- Katsokaa jakeesta 3, mitä liiton uudistus käytännössä tarkoitti? (Miksi liitto ei tarvitse uudistamista Jumalan, vaan ihmisten puolelta? Milloin me kristityt olemme solmineet liiton Jumalan kanssa ja miten se ”uudistetaan”?)

Jakeet 4–9. Emme tiedä tarkkaan, mitkä näistä toimenpiteistä tapahtuivat ennen lain kirjan löytymistä, mitkä sen jälkeen.

- Mitä mieltä olette: tapahtuiko temppelin puhdistaminen ennen vai jälkeen lain kirjan löytymisen? Perustelkaa kantanne.
- Mikä näissä jakeissa on mielestänne pöyristyttävintä? (Millaisia palvontamenoja temppelialueelle oli pesiytynyt Manassen aikana, ks. jakeet 4,6,7, 11,12)?
- Miksi on tärkeää, että vastauskoontunut kristitty puhdistaa kotinsa epäjumalanpalvelukseen liittyvistä esineistä ja kirjoista?
- Ks. jakeet 5,8–9. Millaisen puhdistuksen Josia suoritti aronilaisten pappien keskuudessa?
- Miksi oli tärkeää, että Josia keskitti jumalanpalveluksen Jerusalemiin?

Jakeet 10–14 ja 24. Salomon pystyttämät palvontapaikat olivat seisseet Öljymäellä 300 vuotta.

- Manasse oli koettanut hävittää omat epäjumalanpalveluspaikkansa palattuaan Babyloniasta. Mitä se osoittaa, että näin valtavan paljon roinaa oli jäänyt jäljelle?
- Miksi epäjumalanpalvelus ei koskaan pysähdy yhteen tai kahteen palvontamuotoon? Vrt. aikamme uususkonnollisuus.
- Koettakaa miettiä, miksi kukaan edellinen uskonpuhdistajakuningas ei ollut hävittänyt Salomon pystyttämiä alttareita, ei Asa, ei Josafat, ei Ussia, eikä edes Hiskia?
- Jae 24. Mitä Raamatun sana merkitsi Josialle hänen toimittaessaan uskonpuhdistusta?

Jakeet 15–18. Betelissä oli ollut pohjoisvaltion pääpyhäkkö, mutta kultaisen sonnipsatsaan olivat assyrialaiset sieltä vieneet. Haudat olivat sonnippappien hautoja. Josia pystyi toimimaan entisen pohjoisvaltio Israelin alueella, koska Assyria oli nyt heikkouden tilassa.

- Mihin Josia pyrki kaivaessaan sonnippappien luut haudoista ja polttamalla ne alttarin päällä?
- Jakeet 16b-18. Muuan Herran profeetta ennustanut 300 vuotta aikaisemmin sonnikultin perustajalle Jerobeamille, että Betelin alttarin särkisi kerran ”mies nimeltä Josia”. Miettikää, miksi Herra oli antanut profeettansa mainita Josian nimen jo tuolloin. (Vrt. 1. Kun. 13:1–6.)

Jakeet 19–23. Tuohon aikaan Samariaksi kutsuttiin jo koko entistä Pohjoisvaltiota. Huomaamme, että siellä toimi yhä epäjumalanpappeja, jotka eivät olleet Aaronin jälkeläisiä.

- Mikä vaikutus palvontapaikoilla olisi ollut Samariassa asuvaan sekakansaan, jos ne olisivat saaneet jäädä paikoilleen? (Ajatelkaa asiaa Jeesuksen ajan samarialaisten kannalta.)
- Miksi oli tärkeää, että epäjumalien hävityskampanjan jälkeen juhlittiin pääsiäistä 2. Mooseksen kirjan mukaan? (Miten pääsiäisjuhla toi Jumalan armon ihmisten ulottuville?)

2. Kun. 23:25–28

- Mikä teki Josiasta Juudan parhaan uskonpuhdistakuninkaan?
- Miksi Jumala ei säästänyt kansansa synnin seurauksilta eli pakkosiirroilta Josian uskonpuhdistuksen jälkeenkään?
- Verratkaa toisiinsa Suomen ja Juudan jumalasuhdetta. Kumpi on mielestänne parempi?

2. Aik. 35:20–24. Vuosi oli 609 eKr. Ninive oli tuhottu kolme vuotta aikaisemmin. Farao Neko halusi puolustaa heikentyntä Assyriaa nousevaa suurvaltaa, Babyloniaa vastaan. Yllättäen Josia asettui sodassa Babylonian puolelle. Tämä oli hänen ensimmäinen ja viimeinen sotansa.

- Miettikää, miksi Josia päätti sotkeutua hänelle kuulumattomaan sotaan?
- Voidaanko Josian sotaan lähtöä pitää mielestänne syntinä? Perustelkaa kantanne.
- Millä tavalla Josian kuolema toteutti naisprofeetta Huldan ennustuksen (2. Aik. 34:28)?
- Missä näissä teksteissä on Jeesus?

Lopuksi: Josiasta lausuttu arvio voitaisiin soveltaa myös Jeesukseen: ”*Koskaan ennen ei ole ollut Jeesuksen vertaista kuningasta. Koko sydämestään, koko sielustaan ja voimastaan hän palveli Jumalaa juuri niin kuin Mooseksen laki määrää. Hänen vertaistaan ei ole tullut hänen jälkeensääkään.*” Juuri tällaista Vapahtajaa me tarvitsemme, ja niin häntä tarvitsi Josiakin.

31. JOSIAN POJAT JOAHAS JA JOJAKIM, 16. JA 17. KUNINGAS (2. Kun. 23:30b-24:7, Jer. 36)

Aluksi: Assyrian tuhatvuotinen valta oli nyt sortunut. Josia oli kuollut vuonna 609 eKr. vain 39-vuotiaana. Häneltä oli jäänyt kolme poikaa, joista kaikista tuli valitettavasti kelvottomia kuninkaita. Joahas hallitsi maataan vain 3 kuukautta, Jojakim 11 vuotta. Hänen 4. hallitusvuotenaan piiritti uusi suurvalta Babylonia Jerusalemia ensimmäistä kertaa.

Alustavat kysymykset

- Miettikää, miksi Josian lastenkasvatus epäonnistui kaikkien kolmen pojan kohdalla?
- Josian vanhimmalla ja nuorimmalla pojalla oli sama äiti, keskimmaisella eri äiti (31,36). Mitä se vaikutti lastenkasvatukseen, että hurskaalla kuninkaalla oli kaksi vaimoa? Vrt. 5. Moos. 17:17.

2. Kun. 23:30b-33a. Joahas (23v.) oli toiseksi vanhin Josian pojista. Hän hallitsi Juudaa 3 kk, sitten farao vei hänet Egyptiin, jossa hän joutui viettämään loppuikänsä (jae 34b).

- Mitä se kertoo Josian vanhimmasta pojasta Jojakimista, ettei kansa valinnut kuninkaakseen häntä, vaan hänen nuoremman veljensä Joahasin?
- Millaista Joahasin loppuelämä oli Egyptissä a) jos kävi hyvin, b) jos kävi huonosti?

2. Kun. 23:33b-37. Juuda joutui maksamaan siitä, että Josia oli liittynyt sotaan Egyptiä vastaan. Talenti = 35–40 kg. Jae 33B: ero käännöksissä: RK38: 10 talenttia kultaa, RK92: 1 talentti kultaa.

- Paljonko Juuda joutui maksamaan ”sotakorvauksia” faraolle eri käännösten mukaan?
- Mitä se vaikutti Jojakimin hallituskauteen, että hän joutui aloittamaan sen tällä tavalla?
- Josian aikana oli epäjumalanpalveluspaikat ja -välineet hävitetty viimeistä myöten. Mitä se ”paha Herran silmissä” ehkä oli, jota Josian pojat rupesivat heti harrastamaan?

Jer. 36:1–4. Siirrymme nyt Jojakimin 4. hallitusvuoteen (605 eKr.), jolloin Herra käski Jeremian kirjoittaa muistiin parinkymmenen vuoden aikana saamansa sanomat. Niin kauan profeetta oli ennustanut kansalleen piiritystä ja pakkosiirtoa. Nyt Babylonia uhkasikin Juudan itsenäisyyttä.

- Miksi Herra tahtoi, että Jeremian profetiat kirjoitettaisiin muistiin juuri tässä vaiheessa?
- Jae 3. Millä tavalla tämä kirjakäärö voisi ehkä edistää Juudan kääntymystä ja armahdusta?

Jer. 36:5–7. Paastopäivä oli kuulutettu, koska Babylonian armeija lähestyi Jerusalemia. Dan. 1:1. (Ei voinut olla kysymys suuren sovintopäivän paastosta, koska oli menossa jo 9. kuukausi.)

- Miksi Jeremia halusi Barukin lukevan kirjakäärön temppelissä juuri paastopäivänä?
- Jae 7. Miksi herätystä ei voi tulla ilman että julistetaan synnin seurauksia ja Jumalan vihaa?
- Mitä se on vaikuttanut Suomen kristikansaan, ettei se ole kuullut oikeaa lain ja Jumalan vihan julistusta vuosikymmeniin?

Jer. 36:8–10. Jeremialta ja hänen sihteeriltään oli mennyt kirjoitustyöhön vajaa vuosi.

- Jeremian profetioille oli tähän asti vain naurettu. Millä mielellä luulette kansan kuunnelleen hänen koottuja saarnojaan Babylonian armeijan lähestyessä Jerusalemin portteja?

Jakeet 11–19. Jakeessa 12 kuvataan hallituksen kokousta. Mukana oli vielä Josian aikaisia hurskaita miehiä, esim. Germarja, Safanin poika. Josian kuolemasta oli kulunut vasta 5 vuotta.

- Mikä sai Juudan päämiehet kauhistumaan jopa enemmän kuin kansa oli kauhistunut?
- Miten päämiehet voivat arvata, että kuultuaan profetiat kuningas muuttuisi väkivaltaiseksi Jeremiaa ja Barukia kohtaan?

Jer. 36:20–26

- Miksi hallitus jätti kirjakäärön Elisaman huoneeseen ja vain kertoi sen sisällön kuninkaalle?
- Minkä vaikutuksen Jeremian profetiat näyttävät tehneen kuninkaaseen? (Miten nuo saarnat voivat olla koskettamatta kuninkaan omaantuntoa?)
- Miksi Jojakim päätti hävittää Jeremian profetiat — mitä vahinkoa niistä olisi kenellekään?
- Miksi Juudan päämiehet (eli hallitus) ja kuninkaan hoviväki suhtautuivat Jeremian saarnoihin täysin päinvastaisella tavalla? Katsokaa jakeita 16 ja 21.
- Mikä sokaisee tyrannien kannattajat niin, etteivät he näe totuutta kansansa tilanteesta?
- Tämä on ensimmäinen muistiinmerkitty tapaus, kun valtiovalta koettaa hävittää Jumalan sanan. Millä tavoin Jumalan sanaa koetaan hävittää meidän päivinäme?

Jer. 36:27–31. Jeremia joutui ilmeisesti piileskelemään koko Jojakimin hallituksen loppuajan.

- Mikä oli ollut Jojakimin kohtalokkain erehdys näiden Herran sanojen mukaan?

2. Kun. 24:1–7. Juuda oli ollut vapaa Assyrian ikeestä noin 30 vuotta. Myös Egyptin painostus oli loppunut (jae 7). Tästä lähtien Babylonia oli johtava suurvalta, ja Juuda kuului sen etupiiriin.

- Mitä ajattelette jakeista 2–3a?
- Mitä se Jojakimista osoittaa, että hän ryhtyi kapinoimaan supervaltaa vastaan?
- Manasse oli saanut syntinsä anteeksi. Mitä jakeet 3–4 siis tarkoittavat?
- Missä Jeesus on näissä teksteissä?

Lopuksi: Maahan vuodatettu viaton veri huusi kostoa, kunnes murhaajan veri vuodatettaisiin sen päälle. Siihen asti verivelka pysyisi voimassa. Sitten tuli Jeesus ja otti kontolleen Manassen ja koko maailman verivelan ja maksoi sen viimeistä penniä ja veripisaraa myöten. Siksi jokainen murhaaja ja abortin tekijä voi tänäkin päivänä saada koko velkansa anteeksi, jos vain sitä häneltä pyytää.

32. JEREMIAN ARVIO JOSIAN POJISTA (Jer. 22 ja 23)

Taustaa: Kirjakäärön polttamisen jälkeen Babylonian sotajoukko piiritti Jerusalemia ensimmäisen kerran, ryösti sen kalleudet ja vei Danielin ynnä muut panttivangit Babyloniaan (Dan. 1). Juudasta tuli Nebukadnessarin vasallivaltio, jolle se joutui maksamaan veroja. Näissä luvuissa kerrotaan Jeremian saarnoista Juudan kuninkaille noina vuosina.

Jakeet 22:1–5. Mahdollisesti Jeremia piti tämän puheen jokaiselle Josian pojalle.

- Jae 3. Mitä Herra pitää hallitsijoiden tärkeimpinä velvollisuuksina?
- Minkä verran maamme hallitus ja eduskunta toteuttavat mielestänne jakeen 3 vaatimuksia?
- Miksi kaikki Josian pojat antoivat lapsiuhrien jatkua ja viattoman veren vuotaa Ben Hinnomin laaksossa?

Jakeet 22:13–17. Jojakim oli se kuningas, joka poltti kirjakäärön. Jeremia julisti nämä sanat hänelle, ennen kuin joutui piiloutumaan maan alle.

- Mikä oli Jojakimin tärkein tavoite hänen ollessaan kuninkaana? Vrt. jae 3.
- Mistä johtui suuri ero Jojakimin ja hänen isävainansa Josian välillä?
- Miksi jotkut hallitsijat ja poliitikot etsivät kansan etua ja toiset taas omaa etuaan?

Jae 22:18–19. Juuda oli joutunut Babylonian vasalliksi, mutta muutaman vuoden kuluttua Jojakim lopetti veronmaksun. Silloin Babylonian armeija tuli piirtämään Jerusalemia toista kertaa (597 eKr.). Mitä kuninkaalle sitten tapahtui, on epäselvää, mutta piirityksen aikana hän kuoli vain 36-vuotiaana.

- Mitä luulette Jojakimin reagoineen tähän Jeremian suusta tulleeseen ennustukseen?
- Miettikää eri syitä, miksi Jojakimille ei järjestetty kuninkaallisia hautajaisia?
- Jojakim pääsi kuitenkin Jeesuksen sukupuuhun. Mitä tuo sukupuuh meille julistaa?

Jakeet 22:24–27. Jeremia pääsi pois maan alta Jojakimin kuoltua. Hän marssi heti kuninkaan linnaan ja julisti Herran sanan uudelle kuninkaalle, jota kutsutaan Jojakiniksi, Jekonjaksi tai Konjaksi. Kolmen kuukauden piirityksen jälkeen 18-vuotias kuningas antautui viholliselle, joka vei hänet Babyloniaan ja sulki siellä tyrmään. Tästä Josian pojanpojasta tuli Jeesuksen esi-isä.

- Miksi Herra tahtoi Jeremian vievän nuorelle kuninkaalle tämän viestin piirityksen kestäessä?
- Miettikää, mikä sai Jojakinin antautumaan babylonialaisille?
- Millainen Herran johdatus sisältyi siihen, että Jojakin vietti babylonialaisessa vankilassa — eikä kaoottisessa Juudassa — seuraavat 36 vuotta?
- Mistä se todistaa, että Jojakinilla oli kuollessaan 7 poikaa, joista jotkut uskovaisia?

23:1–2. Paimenet tarkoittavat näissä jakeissa kuninkaita.

- Millä tavalla Juudan kuninkaat olivat hajottaneet Herran lammasmaun?
- Missä mielessä Juudan kansa oli Herran, missä mielessä kuninkaiden, lammasmaun?
- Minkä verran kunkin kansan moraalinen tila on hallitsijoiden ja lainsäätäjien vastuulla?
- Mitkä eduskunnan säätämät lait ovat vaikuttaneet mielestänne erityisen haitallisesti kansamme moraaliin?

23:3–6. Sanonta ”tulee aika” / ”päivät tulevat” viittaa VT:ssa aina messiaaniseen aikakauteen. Näissä jakeissa ei siis puhuta pelkästään Juudasta ja Israelista, vaan myös kristillisestä kirkosta.

- Miten Herra aikoi ratkaista sen kauhean tilanteen, johon Juuda oli nyt joutunut?
- Mitä eri asioita Herra paljastaa näissä jakeissa tulevan Messias-kuninkaan tehtävistä?
- Missä suhteessa Messias olisi erilainen kuin Josian poika Jojakim ja pojanpoika Jojakin?
- Daavidin kuningaskunta päättyi vuonna 587. Sitä verrataan kaadettuun puuhun, josta nousee uusi verso eli Jeesus. Missä Daavidin ikuinen valtaistuini on tällä hetkellä?
- Millä tavalla Jeesus saattoi maassa voimaan oikeuden ja vanhurskauden?
- Mitä tarkoittaa Herran lupaus, että Juuda saa avun ja Israel elää turvassa Messiaan valtakunnassa? Soveltakaa nämä jakeet myös kristilliseen kirkkoon, uuteen Israeliin.
- Sana ”vanhurskas” tarkoittaa Jumalalle kelpaavaa. Jeesus oli sellainen, mutta miten hän on myös meidän vanhurskaudemme?

Jakeet 14–18. Myös profeetat ja papit olivat vastuussa kansan rappioutilasta. (Papit mainitaan jakeessa 11.) Sodomian mainitseminen viittaa Raamatussa homosuhteiden harjoittamiseen.

- Miten profeetat ja papit saattoivat elää, kuten jae 14 heitä kuvaa, ja pitää silti itseään Jumalan lapsina?
- Mitä Jerusalemin profeetat julistivat kansalle (14,16,17)?
- Ketkä julistavat meidän aikanamme samalla tavalla kuin Jerusalemin profeetat tuolloin?
- Mitä seurauksia Herran laumalle koitui näiden profeettojen toiminnasta ja julistuksesta?
- Jae 18. Mikä oli syynä siihen, että väärät profeetat eivät osanneet julistaa Jumalan sanaa?
- Missä näissä kahdessa luvussa on Jeesus? (Mitä teille tulee mieleen jakeesta 15?)

Lopuksi: Kukaan ihminen ei ole vanhurskas Jumalan edessä — paitsi hän, joka on tehnyt vaihtokaupan Jeesuksen kanssa: antanut hänelle syntinsä ja saanut häneltä lahjaksi hänen vanhurskautensa. Sitä tarkoittaa Jeesuksen nimi ”*Herra on meidän vanhurskaudemme.*”

33. SIDKIA, JUUDAN VIIMEINEN (19.) KUNINGAS (2. Kun. 24:17–25:7, Jer. 38:14–28)

Taustaa: Jojakimin aikaan Juudasta oli tullut Babylonian vasallivaltio, jolle se joutui maksamaan veroja. Hänen poikansa Jojakin oli hallinnut vain 3 kk ja antautunut sitten Nebudnessarille, joka oli tehnyt Josian nuorimmasta pojasta Sidkiasta seuraavan kuninkaan. Sidkia oli heikko mies, joka ei pystynyt hillitsemään Egyptiä kannattavaa upseeristoaan. Upseerit vihasivat ja vainosivat Jeremiaa, mutta nuori kuningas kääntyi kolme kertaa tämän puoleen neuvoja saadakseen.

2. Kun. 24:17–25:2

- Mitä Nebukadnessarilla oli mielessään, kun hän valitsi uuden kuninkaan Daavidin suvusta eikä asettanut valtaistuimelle babylonialaista miestä?
- Sidkia oli ollut 11-vuotias isänsä Josian kuollessa. Sen jälkeen hän oli elänyt jumalattomien veljiensä seurassa. Miettikää, miksi Sidkiakin hylkäsi isänsä ja Jeremian Jumalan?
- Miten Sidkia voi olla niin tyhmä, että ryhtyi kapinoimaan supervaltaa vastaan?

Jeremia 38:14–16. Jerusalemin piiritys kesti $1\frac{1}{2}$ vuotta. Pari viikkoa ennen lopullista tuhoa Sidkia kutsui Jeremian salaa Herran temppelin ovelle kysyäkseen häneltä neuvoa.

- Mitä se osoittaa, että Sidkia kutsutti Jeremian luokseen vielä kolmannen kerran? (Miksei hän neuvotellut väärin profeettojen kanssa; heitä oli varmaan runsaasti hovissakin?)
- Mitä nämä jakeet paljastavat meille Jeremian tilanteesta?
- Mitä se osoittaa, että Sidkia vannoi tässä tilanteessa valan Herran nimeen?
- Millaisen luulette Sidkian Jumala-suhteen olleen piirityksen loppuvaiheessa? Mihin hän uskoi, mihin turvasi?

Jeremia 38:17–18. Tämä oli Sidkian elämän tärkein valinta. Nyt ratkaistiin myös hänen perheensä kohtalo.

- Mitä Saksa ja Japani olisivat sillä voittaneet, jos ne olisivat antautuneet 2. maailmansodassa puoli vuotta ennen kuin oli pakko?
- Mitä kaikkea Juudan kansa ja kuningashuone olisivat voittaneet, jos Sidkia olisi tehnyt antautumispäätöksen tässä vaiheessa?

Jeremia 38:19–23

- Miksi Sidkia pelkäsi babylonialaisten puolelle siirtyneitä maanmiehiään jopa enemmän kuin babylonialaisia itseään? (Miten luulette Sidkian ja upseerijuntan kohdelleen ihmisiä, jotka saatiin kiinni pakoyrityksestä?)
- Mistä Jeremia voi tietää, että Nebukadnessar kohtelisi humanisti antautuneita juutalaisia?
- Sanokaa omin sanoin, mitä Sidkialle ja tämän perheelle tapahtuisi, jollei tämä antautuisi?

Jeremia 38:24–28

- Mistä lähteestä Sidkia arveli Jeremian ennustuksen jakeessa 23 olevan peräisin?
- Mitä jakeet 24–26 osoittavat kuningas Sidkian ja upseerijuntan suhteesta?
- Mitä mieltä olette Jeremian toiminnasta jakeessa 27 — oliko se valehtelemista vai ei?
- Sidkia palasi kotiinsa eikä tehnyt mitään. Miksei hän pystynyt luottamaan Herran sanaan edes tätä yhtä ainoaa kertaa?
- Millä tavalla meidän tämänpäiväiset ratkaisumme pienissä asioissa vaikuttavat suuriin ratkaisuihimme tulevaisuudessa?

2. Kun. 25:3–7. Hyppäämme nyt parin viikon yli kaupungin valtauksen hetkeen.

- Milloin luulette Sidkian rakennuttaneen salaisen portin puutarhansa kohdalle?
- Mitä ajattelette siitä, että linnan puutarhassa oli salainen portti kuningasta ja upseereita varten, mutta nämä kielsivät ankarasti kansaa pakenemasta piiritetystä kaupungista?
- Mitä portti oli vaikuttanut Sidkian ratkaisuun hänen keskusteltuaan Jeremian kanssa?
- Miten Sidkia ja hänen miehensä voivat paeta ja jättää naisensa kaldealaisten käsiin?
- Miksi Sidkia tahtoi ottaa pienet poikansa mukaansa?
- Miettikää, minne Sidkia miehineen aikoi paeta?
- Sidkia vietiin Riblaan, jonne oli 500 km matka Jerusalemistä. Mitä hän sillä matkalla mietti?
- Miksi Nebukadnessar määräsi Sidkialle juuri tuollaisen rangaistuksen?
- Mitä se Sidkiaan vaikutti, että hän näki poikiensa kuoleman ennen sokaistumistaan?
- Tämän jälkeen emme kuule Sidkiasta enää yhtään mitään. Kuvitelkaa, millainen hänen loppuelämänsä oli Babyloniassa sokeana ja vangittuna?
- Sidkialla oli ollut uskova isä. Millaiset mahdollisuudet hänellä oli mielestänne tulla uskoon babylonialaisessa vankilassa?
- Jos Sidkia tuli uskoon Babyloniassa, miten se helpotti hänen loppuelämänsä?
- Seuraavan kerran Daavidin pojalle huudettiin hoosiannaa hänen ratsastaessaan aasin selässä Jerusalemiin 600 vuotta myöhemmin. Mikä ero oli näiden Daavidin poikien välillä: Sidkian ja Jeesuksen?

Lopuksi: Sidkia koetti pelastaa henkensä ja pakeni Jerusalemistä. Jeesus sen sijaan kulki määrätietoisesti kohti Jerusalemiä ja kauheaa kuolemaansa. Sidkia hylkäsi kansansa, Jeesus kuoli vapaaehtoisesti sen puolesta.

34. JEESUS, JUUDAN 20. KUNINGAS JA DAAVIDIN JUURIVERSO (2. Kun. 25:27–30, Matt. 1, 2 ja 21, Luuk. 1 ja 23, Ilm. 22:15)

Aluksi: Jerusalemin valloitetiin, temppeli poltettiin ja kansa vietiin pakkosiirtoon 586 eKr. Edellisen pakkosiirron yhteydessä 11 vuotta aikaisemmin sinne oli viety 19-vuotias kuningas Jojakin (Konja, Jekonja). 1. Aik. 3:17:n mukaan hän sai lopulta seitsemän poikaa. Babylonin raunioista on löytynyt vuonna 592 kirjoitettu savitaulu, jossa mainitaan ”Jaukinin” ja hänen viiden poikansa ruoka-annokset. Jojakin oli silloin 26-vuotias ja hänellä siis oli jo 5 poikaa. Huom! Daniel oli tuolloin yhä virassaan.

2. Kun. 25:27–30. Nebukadnessarin poika Abel-Marduk (Raamatun Evil Merodak) tuli Babylonian kuninkaaksi vuonna 562 eKr., jolloin vangittu Jojakin oli 56-vuotias.

- Mistä se on osoitusta, että Jojakinia nimitetään tässä Juudan kuninkaaksi ja hänen vankeutensa päättymisen päivämäärä mainitaan tarkasti?
- Mitä voimme päätellä Jojakinin vankeuden laadusta aluksi-kohdassa mainittujen tietojen perusteella?
- Miettikää, mikä sai Evil-Merodakin kohtelevaan entistä Juudan kuningasta noin ystävällisesti?
- Mikä toivon aspekti sisältyy 2. Kuninkaiden kirjan viimeisiin sanoihin?
- Mitä luulette pitkän vankeuden merkinneen Jojakinin jumalasuhteelle ja kasvulle ihmisenä?
- Mitä se kertoo Jojakinista, että hänen pojanpoikansa Serubbabel vei 25 vuoden kuluttua ensimmäisen pakkosiirtolaisten ryhmän Jerusalemiin rakentamaan uutta temppeliä?

Matt. 1:7–16. Daavidin kuninkuus -teema jatkuu Uudessa testamentissa. Jekonja = Jojakin

- Josef oli Daavidin jälkeläinen Salomon sukuhaarasta; Maria taas Daavidin toisesta pojasta Natanista, vrt. Luuk. 3. Miksi Jeesuksen molempien vanhempien piti olla Daavidin jälkeläisiä?
- Mitä Jeesuksen sukupuu kertoo hänestä itsestään?
- Ketkä kuninkaat tässä listassa jäivät erityisesti mieleen ja miksi?

Luuk. 1:26–33. Jumala oli luvannut Daavidille ikuisen perillisen ja valtaistuimen.

- Mitä kaikkea enkeli Gabriel paljasti Marialle tämän syntymättömästä lapsesta (32–33)?
- Millä tavalla Jeesuksessa toteutuivat kaikki Daavidille annetut lupaukset?

Matt. 2:1–6 ja 11. Kukaan muu ei tajunnut vielä tuohon aikaan Jeesuksen olevan juutalaisten kuningas kuin nämä pakanat. He tulivat mahdollisesti juuri entisestä Babyloniasta.

- Miksi nämä pakanat tahtoivat ehdottomasti tulla kumartamaan juutalaisten kuningasta, ja miksi kuninkaan omat kansalaiset eivät sitä tehneet?

Matt. 21:1–9. Tämä on ainoa kerta, kun Juudan kansa kunnioitti Jeesusta Daavidin Poikana ja Messiaana eli siis omana kuninkaanaan.

- Miksi oli tärkeää, että Juudan kansa kunnioitti Jeesusta kuninkaanaan edes tämän yhden kerran?
- Verratkaa tämän tekstin Jeesus-kuningasta niihin Juudan kuninkaihin, joita olemme opiskelleet.
- Muistamme, että myös hyvä kuningas Hiskia lankesi ylpeyden syntiin. Miten Jeesus, kuninkaiden Kuningas, voi olla näin nöyrä?
- Millaisen esimerkin kuninkuudesta ja johtajuudesta Jeesus jätti jälkeensä?

Matt. 27:27–31

- Millä tavalla roomalaiset sotilaat koettivat saada Jeesuksen näyttämään valekuninkaalta?
- Mitä siihen tarvitaan, että oikea kuningas voi ottaa vastaan tällaisen kohtelun protestoimatta?

Luuk. 23:36–43. Messias = Kuningas.

- Millaisena Jeesus-kuningas ja hänen valtakuntansa näyttäytyvät tässä tekstissä?
- Miten Jeesuksen kuninkuus paljastui, ja miten se pysyi kätkettynä hänen riippuessaan ristillä?
- Mistä ryöväri tunnisti Jeesuksen kuninkaaksi, jolla on valtakunta?
- Miten ryöväri voi saada suuret syntinsä anteeksi ja päästä sisälle Jeesuksen valtakuntaan? (Jos on aikaa. Matt. 25:31–34, 41. Pa-lauttakaa mieliinne, mitä kaikkea tämä vertaus kertoo Jeesuksen ”lampaista”.
- Miten Jeesus-kuningas saa aikaan sen, että hänen alamaisensa toimivat vertauksessa kerrotulla tavalla kärsiviä lähimmäisiään kohtaan?)

Ilm. 22:16. Daavidin sukupuu oli kaadettu v. 586. Sen jälkeen hänen valtaistuimellaan ei kukaan ollut istunut. Huomatkaa, että nämä ovat Jeesuksen viimeiset sanat Raamatussa.

- Mitä Jeesus tarkoittaa sanoessaan olevansa Daavidin juuriverso?
- Miten kommentoisitte sitä, miten Juudan kuninkaiden teema päättyy Raamatussa?

Kokoavat kysymykset

- Mikä oli tärkein asia, jonka opit Juudan kuninkaita tutkiessasi?
- Mitä opit Jeesuksesta Juudan kuninkaita tutkiessasi?

Lopuksi: Daavidin kuninkuus -teema alkoi Raamatussa, kun nuori lamaspaimen voideltiin kuninkaaksi. Teema jatkui Raamatun viimeiseen lukuun asti. Kun Jeesus palaa valkoisen hevosen selässä, kultainen kruunu päässään tämän maan päälle, meidän uskomme muuttuu näkemiseksi. Silloin saamme katsella Kuningastamme kasvoista kasvoihin ja kiittää häntä hänen uhristaan iankaikkisesta iankaikkiseen.